รวมเล่ม คู่มือดำเนินการ ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

โครงการ การพัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อยกระดับและโปรโมทอาหารปลอดภัยในชุมชน
โดยระบบประกันคุณภาพของเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระบบ “ดาวผ่อดีดี”

รวมเล่มคู่มือดำเนินการ
ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)
ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

ผู้แต่ง ศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (PODD Centre – ศูนย์ผ่อดีดีกลาง)

ผู้ออกแบบหน้าปก ณัฐนรี รักอัครโภคิน

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2564

ราคา

สงวนลิขสิทธิ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว.

รวมเล่มคู่มือดำเนินการระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท .อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี.-- พิมพ์ครั้งที่ 2.-- เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัย, 2564.

156 หน้า.

1. เกษตรอินทรีย์. I. ชื่อเรื่อง.

631.584

ISBN 978-616-398-595-8

จัดทำโดย ศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (PODD Centre – ศูนย์ผ่อดีดีกลาง)

ISBN 978-616-398-595-8

จัดพิมพ์ที่ หจก. นันทกานต์ กราฟฟิค/การพิมพ์ 120 ซอย 7 (พงษ์สุวรรณ) ถ.ช้างเผือก

ต. ศรีภูมิ อ. เมือง จ. เชียงใหม่ โทรศัพท์/โทรสาร (053) 217-014 Fax. (053) 410-009

โครงการ 265 : การพัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อยกระดับและโปรโมทอาหารปลอดภัยในชุมชน โดยระบบประกันคุณภาพของเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระบบ "ดาวผ่อดีดี"

ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รวมเล่มคู่มือดำเนินการระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

คณะบรรณาธิการ	เลิศรัก ศรีกิจการ	
	เอกชัย ลัยยะ	
	ณัฐกานต์ อวัยวานนท์	
	สกุลรัตน์ ปัทมแก้ว	
	พัชราภรณ์ ทาแกง	(เนื้อหาส่วน มาตรฐานและแนวปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์)
	ณัฐนรี รักอัครโภคิน	(เนื้อหาส่วน คู่มือ กลุ่มเกษตรกร)
	พิทยารัตน์ ศรีซ้อน	(เนื้อหาส่วน คู่มือ เกษตรกร)
	สตรีรัตน์ จุมพิศ	(เนื้อหาส่วน คู่มือ ผู้ตรวจรับรอง)
	ภัทร์นิธิ ญาวิลาศ	(เนื้อหาส่วน คู่มือ อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์)
รูปเล่ม	ณัฐนรี รักอัครโภคิน	

คณะผู้วิจัย

เลิศรัก ศรีกิจการ	หัวหน้าโครงการ	พฤษภ์ บุญมา	นักวิจัย	ทนงศักดิ์ ปวงสายใจ	นักวิจัย
สุรสิงห์ วิศรุตรัตน	ที่ปรึกษา	สุธีรัตน์ มหาสิงห์	นักวิจัย	พัชราภรณ์ ทาแกง	นักวิจัย
ณพศิษฏ์ จักรพิทักษ์	ที่ปรึกษา	ณัฐกานต์ อวัยวานนท์	นักวิจัย	กมลเทพ บุญทอง	นักวิจัย
จินตนา อินทรมงคล	ที่ปรึกษา	วรางคณา ไชยซาววงษ์	นักวิจัย	พิทยารัตน์ ศรีซ้อน	ผู้ช่วยนักวิจัย
ธนบดี รอดสม	ที่ปรึกษา	เอกชัย ลัยยะ	นักวิจัย	ณัฐนรี รักอัครโภคิน	ผู้ช่วยนักวิจัย
ไพรัช ตระการศิรินนท์	นักวิจัย	สกุลรัตน์ ปัทมแก้ว	นักวิจัย	สตรีรัตน์ จุมพิศ	ผู้ช่วยนักวิจัย
บุญต่วน แก้วปินตา	นักวิจัย	กนกศักดิ์ ดวงแก้วเรือน	นักวิจัย	ภัทร์นิธิ ญาวิลาศ	ผู้ช่วยนักวิจัย

อปท.เครือข่ายฯ

อบต.ข่วงเปา จ.เชียงใหม่	อบต.น้ำเลา จ.แพร่	อบต.เมืองปอน จ.แม่ฮ่องสอน	อบต.หนองยาง จ.อุทัยธานี
อบต.ดอนแก้ว จ.เชียงใหม่	อบต.บ้านกาด จ.เชียงใหม่	อบต.แม่ทา จ.เชียงใหม่	อบต.ห้วยทราย จ.เชียงใหม่
อบต.ท่าข้าม จ.สงขลา	ทต.บ้านธิ จ.ลำพูน	ทต.แม่แรม จ.เชียงใหม่	อบต.ห้วยยางขาม จ.พะเยา
ทต.ทาปลาดุก จ.ลำพูน	ทต.บ้านหลวง จ.เชียงใหม่	อบต.รับร่อ จ.ชุมพร	อบต.หัวง้ม จ.เชียงราย
อบต.ท่ามะนาว จ.ลพบุรี	ทต.ป่าไผ่ จ.เชียงใหม่	อบต.ร้องวัวแดง จ.เชียงใหม่	ทต.อุโมงค์ จ.ลำพูน
อบต.ทาเหนือ จ.เชียงใหม่	อบต.เปียงหลวง จ.เชียงใหม่	อบต.สบเปิง จ.เชียงใหม่	อบต.แม่วิน จ.เชียงใหม่
อบต.ไทยสามัคคี จ.นครราชสีมา	อบต.พิมาน จ.นครพนม	ทต.สันป่าเปา จ.เชียงใหม่	ทม.แม่เหียะ จ.เชียงใหม่
อบต.นาโส่ จ.ยโสธร	อบต.เมืองจัง จ.น่าน	ทต.หนองแฝก จ.เชียงใหม่	ทต.เกาะช้างใต้ จ.ตราด

คณะกรรมการเครือข่ายฯ

กนกศักดิ์ ดวงแก้วเรือน (ประธาน)	รุ่งสาง แสงสกุลพงษ์	สมชาย วงษ์จันทธนพงษ์	สำรวย ผัดผล
บัญชา ศรีชาหลวง	วรชาติ ลิลา	สมนึก ดวงใน	สินธพ อินทรัตน์

คำนำ

ชุดเอกสารคู่มือดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์ PGS ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี เป็นผลผลิตของโครงการวิจัยดำเนินการ (Action Research) มีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางและคู่มือดำเนินระบบประกันคุณภาพอาหารปลอดภัยของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี เป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน จากการรับรองการผลิตพืชผักและปศุสัตว์อินทรีย์ รวมถึงการรับรองร้านอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ผู้บริโภค และสังคมมั่นใจและเชื่อถือได้ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบย้อนกลับผ่านระบบดิจิทัลดาวผ่อดีดี

ชุดเอกสารนี้มี 5 เล่มหลัก คือ 1)มาตรฐานและแนวปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี 2)คู่มือเกษตรกร 3)คู่มือกลุ่มเกษตรกร 4)คู่มือผู้ตรวจฯรับรองคุณภาพ 5)คู่มืออปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ โดยระบบและกลไกรับรองเกษตรอินทรีย์ และชุดเอกสารดำเนินระบบเหล่านี้ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเครือข่าย เพื่อเริ่มใช้ในกิจกรรมประกันคุณภาพอาหารปลอดภัยของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564

เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดีได้จัดตั้งขึ้น ด้วยความมุ่งมั่นที่จะขับเคลื่อนวาระอาหารปลอดภัยของประเทศ โดยเน้นการทำงานในระดับตำบลและชุมชน ด้วยความร่วมมือของหลายภาคส่วน และสาขาวิชาตามแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว บนพื้นฐานของบริบทเชิงสังคมและความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของโลก ที่อาจเป็นภัยใหญ่ของมนุษย์

การทำงานด้วยศรัทธาที่เกิดจากใจ เป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จที่ยั่งยืน เครือข่ายจะเป็นความหวังของเกษตรกร ชุมชน และสังคมได้ จึงขึ้นอยู่กับพลังของเพื่อนพี่น้องในชุมชนและในเครือข่าย ช่วยกันทำหน้าที่การงานให้สำเร็จลุล่วง ช่วยกันแก้ไขข้อบกพร่อง และช่วยกันพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ช่วยให้การเริ่มต้นงานของเครือข่ายเป็นจริงขึ้นได้ และขอขอบคุณกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ผู้สนับสนุนหลัก และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่สมทบงบประมาณบางส่วน ในการดำเนินโครงการที่มุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนนี้

เลิศรัก ศรีกิจการ	กนกศักดิ์ ดวงแก้วเรือน
ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว	ประธานเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

สารบัญ

หน้า

มาตรฐานและแนวปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท. อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

ขอบเขตมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี 2

หลักการและแนวทางของเกษตรอินทรีย์ 3

ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี 4

การกำหนดกฎ กติกา และบทลงโทษ เพื่อควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิตของกลุ่ม 15

คู่มือเกษตรกร : การผลิต&จัดการพืชผักอินทรีย์และขั้นตอนขอรับรองระบบเกษตรอินทรีย์ พีจีเอส (PGS)

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการขอรับรองระบบเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) สำหรับเกษตรกร 19

ขั้นตอนการขอรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) สำหรับเกษตรกร 20

ความหมาย หลักการ และแนวทางเกษตรอินทรีย์ 21

ผักเกษตรอินทรีย์ ต่างจากผักของเกษตรแบบอื่นอย่างไร? 24

การจัดการฟาร์มโดยรวม 25

การผลิตพืชอินทรีย์ 26

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตอินทรีย์ 31

อธิบายขั้นตอนการขอรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) 33

คู่มือกลุ่มเกษตรกร : บทบาทหน้าที่และการจัดการกลุ่มในระบบรับรองเกษตรอินทรีย์ พีจีเอส (PGS)

แผนภูมิแสดงขั้นตอนดำเนินการ สำหรับกลุ่มเกษตรกร 39

ขั้นตอนดำเนินการ สำหรับกลุ่มเกษตรกร 40

ความจำเป็นในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร 41

ปัจจัยสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร 41

บทบาทหน้าที่ของกลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ตามระบบพีจีเอส 42

ขั้นที่ 1 ขั้นการสมัครสมาชิก 42

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม 46
กิจกรรมตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน 47

คู่มืออปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ : การดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)
แผนภาพแสดงขั้นตอนดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) 52
สรุปขั้นตอนดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) 53
หลักการและแนวทางเกษตรอินทรีย์ และระบบการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) 54
บทบาทหน้าที่ของ อปท. ในระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี 58
1. การเริ่มต้นทำเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) 58
2. การดำเนินระบบ การตรวจประเมินคุณภาพ และรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ตามแนวทางของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี 62
3. การสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ 63
4. การติดตามผลการดำเนินงาน 66
ขั้นตอนดำเนินระบบโดยละเอียด พร้อมเครื่องมือดิจิทัลช่วยจัดการสำหรับ อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ 69

คู่มือผู้ตรวจฯรับรอง : การตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)
เกษตรอินทรีย์ และระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) 74
สรุปขั้นตอนการดำเนินงานสำหรับผู้ตรวจฯ 78
คุณสมบัติและข้อกำหนดทั่วไปของผู้ตรวจฯรับรอง 80
กลไกระบบการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี 82
หลักการ วิธีการ และขั้นตอนการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) 91

ภาคผนวก
นิยามและอักษรย่อสำหรับเอกสาร และคู่มือปฏิบัติการรับรองเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี 102
วิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี 105
ปัจจัยการผลิตที่อนุญาตให้ใช้ในการผลิตอินทรีย์ 106

ระบบการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม 113
ความหมายของระบบการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม 114
แบบฟอร์มสมัครสมาชิก (แบบฟอร์มดาว 01) 116
แบบฟอร์มลงนามปฏิญญาเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกร (แบบฟอร์มดาว 02) 117
แบบฟอร์มกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน (แบบฟอร์มดาว 03) 118
แบบฟอร์มขอตรวจรับรอง เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี (แบบฟอร์มดาว 04) 120
ตัวอย่าง : ปฏิทินกิจกรรมกลุ่มเกษตรกร 121
การใช้งานเครื่องมือดิจิทัล podd PGS เพื่อการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) 122
เกณฑ์การให้คะแนนสำหรับการตรวจฯรับรองในแต่ละข้อ 128
เกณฑ์การคิดคะแนนตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ ฯ ด้วย podd PGS 138
ตัวอย่าง : หนังสือสำคัญรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) 139
ตรารับรอง 140
ตัวอย่าง : หลักสูตร 1 วัน อบรมเกษตรกรใช้เครื่องมือ podd PGS 141
ตัวอย่าง : หลักสูตร 3 วัน อบรมผู้ตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ PGS 144
ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี
สื่อประชาสัมพันธ์การใช้งานแอปพลิเคชัน podd PGS 147

บรรณานุกรม 148

มาตรฐานและแนวปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

ขอบเขตมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

1. มาตรฐานนี้เป็นข้อกำหนดสำหรับการรับรองการผลิตเกษตรอินทรีย์โดยกลุ่มเกษตรกร อิงตามมาตรฐานสากล มุ่งสร้างความเชื่อมั่นสำหรับตลาดภายในประเทศของผลผลิตการเกษตร (พืชและสัตว์) และผลิตภัณฑ์จากเกษตรอินทรีย์
2. ผลผลิตที่ได้จากกระบวนการผลิตที่ผ่านการรับรองจากมาตรฐานนี้ สามารถใช้ตราสินค้ารับรองเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีติดที่ผลิตภัณฑ์ หรือทำการโฆษณาได้
3. หากมีการตรวจพบการปนเปื้อนสารเคมีในผลผลิตของเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง เกษตรกรเจ้าของผลผลิตเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อการกระทำที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสารเคมีนั้น และต้องถูกลงโทษตามข้อกำหนดของกลุ่มตำบลและเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี
4. ในเชิงระบบกลุ่มตำบลมีหน้าที่กำกับดูแล แก้ไข ปรับปรุง การปฏิบัติ และธำรงรักษามาตรฐานให้ระบบเป็นที่เชื่อถือได้ต่อสาธารณชนอยู่เสมอ
5. มาตรฐานฉบับนี้รวบรวมสาระสำคัญจากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1) เอกสารการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมพีจีเอส (มกอท.) และระเบียบข้อบังคับเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนแม่ทา หมวดที่ 9 (แม่ทาออร์แกนิค) เกษตรกรสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หรือกลุ่มตำบลในเครือข่ายอปท.ฯ ดาวผ่อดีดีต้องใช้มาตรฐานนี้เป็นหลักปฏิบัติขั้นต่ำของการทำเกษตรอินทรีย์ และอปท.หรือกลุ่มตำบลสามารถกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้นกับบริบทของพื้นที่ได้ หากสอดคล้องและไม่ขัดแย้งกับมาตรฐานของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี โดยต้องได้รับความเห็นชอบในระดับกลุ่มตำบล และประกาศให้ทราบทั่วกัน

หลักการของเกษตรอินทรีย์

เกษตรอินทรีย์เป็นระบบการจัดการผลิตด้านการเกษตร ทั้งในด้านสุขภาพ คน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม มีการจัดการที่ส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ การสร้างความสมดุลของสภาพแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในพื้นที่จะช่วยฟื้นฟูและสร้างสมดุลของธรรมชาติให้คงอยู่และนำไปสู่ความเป็นเกษตรอินทรีย์แบบยั่งยืนต่อไป โดยมีหลักการและแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้

1. พัฒนาระบบการผลิตสู่แนวทางการทำเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสาน มีการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างระบบการจัดการที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลกันระหว่างพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม
2. พัฒนาระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเอง มุ่งเน้นการใช้ปัจจัยการผลิตภายในพื้นที่ หลีกเลี่ยงการใช้ปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะปุ๋ยและสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชควรมาจากวัสดุธรรมชาติภายในฟาร์ม
3. ฟื้นฟูและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและคุณภาพน้ำด้วยอินทรียวัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสดอย่างต่อเนื่อง ใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียนและให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. รักษาความสมดุลของธรรมชาติ และความยั่งยืนของระบบนิเวศโดยรวม
5. ป้องกันและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
6. ยึดหลักการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และแปรรูปที่เป็นวิธีธรรมชาติ ประหยัดพลังงาน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
7. รักษาความหลากหลายทางชีวภาพของระบบการเกษตรภายในฟาร์มและระบบนิเวศรอบข้าง รวมทั้งอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของพืช และสัตว์ป่า
8. รักษาความเป็นอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่การผลิต แปรรูป เก็บรักษา และจำหน่าย
9. หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ตลอดกระบวนการผลิต แปรรูป และเก็บรักษา
10. ผลผลิต ผลิตภัณฑ์ หรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ต้องไม่มาจากการดัดแปลง พันธุกรรม หรือ GMO

11. ผลิตภัณฑ์ หรือ ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ ต้องไม่ผ่านการฉายแสง (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2557)

ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯ ดาวผ่อดีดี

1. การปฏิบัติในแปลง

1.1 ไร่ หรือ ฟาร์ม จะต้องปลอดสารเคมีอย่างสิ้นเชิง รวมถึงสมุนไพรฆ่าแมลงที่มีส่วนผสมของสารเคมี

1.1.1 หากไร่หรือฟาร์มยังไม่ได้เปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ทั้งหมด เกษตรกรสมาชิกสามารถทยอยเปลี่ยนพื้นที่บางส่วนได้ แต่ต้องปลูกพืชต่างชนิดหรือต่างพันธุ์ที่แยกแยะความแตกต่างของผลผลิตได้ มีการแบ่งแยกพื้นที่และกระบวนการจัดการที่ชัดเจน และผลผลิตเกษตรอินทรีย์จะต้องไม่ปะปนกับผลผลิตจากพื้นที่ที่ไม่ใช่เกษตรอินทรีย์ (ไม่ให้เกษตรกรปลูกพืชที่แยกแยะความแตกต่างของผลผลิตไม่ได้ ทั้งที่เป็นเกษตรอินทรีย และเกษตรทั่วไป หรือที่เรียกว่า การปลูกพืชแบบคู่ขนาน ในกรณีที่มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่บางส่วนของไร่ หรือฟาร์มเป็นเกษตรอินทรีย์)

1.1.2 การปลูกพืชล้มลุก มีระยะปรับเปลี่ยน 12 เดือน หลังระยะปรับเปลี่ยนจึงถือเป็นพืชเกษตรอินทรีย์ และพืชยืนต้นมีระยะปรับเปลี่ยน 18 เดือน หลังระยะปรับเปลี่ยนจึงถือเป็นผลผลิตอินทรีย์

- หากมีหลักฐานว่าไม่มีการใช้สารเคมีในพื้นที่มากกว่า 12 เดือน สำหรับพืชล้มลุก และ 18 เดือนสำหรับพืชยืนต้น เกษตรกรสมาชิกสามารถขอลดระยะการปรับเปลี่ยนลงได้ แต่ไม่ต่ำกว่า 6 เดือน นับจากวันที่ยื่นขอรับการรับรอง
- การรับรองอาจพิจารณาเพิ่มระยะการปรับเปลี่ยนมากกว่าที่กำหนด หากพบว่าพื้นที่มีการใช้สารเคมีในปริมาณมากมาก่อน

หมายเหตุ:

- *ระยะปรับเปลี่ยนเพิ่มขึ้น* หากตรวจพบว่ามีการใช้สารเคมีในปริมาณมาก
- *ระยะปรับเปลี่ยนลดลง* หากพื้นที่ไม่มีการใช้สารเคมีนานเกิน 12 เดือนสำหรับพืชล้มลุก และ 18 เดือนสำหรับพืชยืนต้น โดยสามารถลดระยะปรับเปลี่ยนลงได้ไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับตั้งแต่วันยื่นขอการรับรอง (ผู้ผลิตต้องแสดงหลักฐานยืนยันอย่างชัดเจน)

ภาพที่ 1 แสดงการนับระยะการปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรเคมีเป็นอินทรีย์
(ปรับปรุงมาจาก มกษ. 9000 เล่ม 1(G)-2557)

สรุปข้อมูลการปฏิบัติในแปลง

1. <u>หลีกเลี่ยงการปลูกพืชคู่ขนาน</u> แต่ในกรณีจำเป็นสามารถปลูกพืชคู่ขนานได้ โดยต้องปฏิบัติดังนี้
   - พืชที่ปลูกต้องเป็นพืชต่างชนิด ต่างพันธุ์ สามารถแยกความแตกต่างกันได้อย่างชัดเจน
   - แยกพื้นที่การเพาะปลูกและกระบวนการจัดการผลผลิตอินทรีย์และเคมีอย่างชัดเจน
2. <u>มีระยะปรับเปลี่ยนจากเกษตรแบบเคมีเป็นอินทรีย์</u>

   2.1) *การเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์* เกษตรกรสมาชิกที่ต้องการเปลี่ยนการผลิตแบบเคมีเป็นแบบอินทรีย์ มีระยะปรับเปลี่ยนนับตั้งแต่การนำมาตรฐานไปปฏิบัติและสมัครขอการรับรอง โดย

   - การปลูกพืชล้มลุก มีระยะปรับเปลี่ยนจากเคมีเป็นอินทรีย์ อย่างน้อย 12 เดือน
   - การปลูกพืชยืนต้น มีระยะปรับเปลี่ยนจากเคมีเป็นอินทรีย์ อย่างน้อย 18 เดือน

   2.2) ระยะปรับเปลี่ยนอาจเพิ่มขึ้น หากตรวจพบว่ามีการใช้สารเคมีในปริมาณมาก

   2.3) ระยะปรับเปลี่ยนอาจลงลง เกษตรกรสมาชิกต้องแสดงหลักฐานยืนยันชัดเจนว่าพื้นที่ไม่มีการใช้สารเคมีนานเกิน 12 เดือนสำหรับพืชล้มลุก และ 18 เดือนสำหรับพืชยืนต้น โดยสามารถลดระยะปรับเปลี่ยนลงได้ไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับตั้งแต่วันยื่นขอการรับรอง

1.2 พื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์แล้วต้องไม่เปลี่ยนกลับไปทำการเกษตรแบบใช้สารเคมี

1.3 ห้ามตัดป่าไม้ในที่สาธารณะและบุกรุกป่าใหม่เพื่อทำเกษตรอินทรีย์

1.4 ห้ามมีการเผาเศษวัชพืช และตอซังในแปลงโดยเด็ดขาด (เว้นแต่กรณีมีโรคหรือแมลงระบาดอย่างรุนแรง และเป็นที่รู้กันภายในว่าสามารถเผากระตุ้นความงอกได้ในกรณีปลูก งา ถั่ว ข้าวโพด)

1.5 เกษตรกรสมาชิกสามารถปลูกพืชหลากหลายชนิดในแปลง

1.6 เกษตรกรสมาชิกต้องบำรุงรักษา เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในดิน และมีกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน ดังนี้

1.6.1 มีการปลูกพืชตระกูลถั่ว การใช้ปุ๋ยพืชสด การใช้พืชรากลึก ในการปลูกหมุนเวียน และให้ปลูกพืชตระกูลถั่วแซมในแปลง

1.6.2 มีการใส่วัสดุอินทรีย์ที่เป็นผลพลอยได้จากแปลงปลูกพืชหรือฟาร์มปศุสัตว์ที่ปฏิบัติตามมาตรฐานอินทรีย์

1.6.3 มีการเร่งปฏิกิริยาของปุ๋ยอินทรีย์ อาจใช้เชื้อจุลินทรีย์หรือวัสดุจากพืชที่เหมาะสมได้

1.6.4 มีการใช้สิ่งที่ได้จากการเตรียมทางชีวพลวัต (biodynamic preparations) จากหินบด ปุ๋ยคอก หรือวัสดุจากพืช

1.6.5 หากเกษตรกรสมาชิกพ้นจากการเป็นสมาชิกเครือข่ายดาวผ่อดีดีฯ ให้พื้นที่แปลงพ้นจากการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯ ดาวผ่อดีดีด้วย (ยกเว้นมีการถ่ายโอนแปลงให้กับสมาชิกเครือข่าย ท่านอื่น)

1.7 มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพในแปลงการผลิตอย่างต่อเนื่อง

1.7.1 เกษตรกรสมาชิกต้องได้รับการตรวจแรกเข้าเพื่อประเมินคุณภาพสำหรับการรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ และการตรวจรับรองแปลงการผลิตอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีซึ่งมีอายุการรับรอง 3 ปี

1.7.2 แปลงอินทรีย์จะต้องได้รับการตรวจติดตาม และผ่านการตรวจสอบคุณภาพปีละ 1 ครั้ง

1.7.3 เกษตรกรสมาชิกต้องเข้าร่วมกิจกรรมเยี่ยมแปลงเพื่อนทุกแปลง อย่างน้อย 3 เดือนต่อครั้ง เพื่อร่วมกันควบคุมคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และเป็นกำลังใจต่อกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม

2. การป้องกันการปนเปื้อนสารเคมี

2.1 เกษตรกรสมาชิกต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนที่อาจมาทางดิน น้ำ อากาศ โดยอาจทำสิ่งกีดขวาง คันดิน หรือปลูกพืชเป็นแนวกันชน

2.1.1 ปลูกหากพืชอินทรีย์ใกล้กับพืชเคมี ต้องมีระยะห่างระหว่างพืชที่ปลูก **อย่างน้อย 1.5 เมตร** หรือให้ปลูกพืชอื่นๆ เป็นแนวกันชนกั้นในด้านที่ติดกับแปลงเคมี พืชที่ปลูกเป็นแนวกันชนไม่ถือว่าเป็นพืชเกษตรอินทรีย์

2.1.2 กรณีที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนทางน้ำ ต้องทำแนวกันชนคือ คันดิน คูดินระบายน้ำ หรือแนวพืชเพื่อกรองสารเคมี (พืชแนวกันชนไม่ถือว่าเป็นพืชเกษตรอินทรีย์)

2.1.3 ถ้าแปลงข้างเคียงฉีดพ่นสารเคมี แปลงเกษตรอินทรีย์ต้องปลูกพืชเป็นแนวกันลม ซึ่งสูงกว่าพืชเคมี (พืชแนวกันลมไม่ถือว่าเป็นพืชเกษตรอินทรีย์) หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำแนวป้องกัน

2.2 ในช่วงที่มีการผลิตพืชในระบบอินทรีย์ ห้ามเกษตรกรสมาชิกทำการผลิตพืชชนิดเดียวกันในระบบเคมีในพื้นที่ของตนเองโดยเด็ดขาด และหลีกเลี่ยงการผลิตพืชชนิดเดียวกันกับพื้นที่ใกล้เคียงที่ปลูกพืชในระบบเคมี

2.3 ห้ามเกษตรกรสมาชิกใช้สารเคมีฉีดพ่นในโรงเก็บผลผลิต

2.4 เกษตรกรสมาชิกต้องมีมาตรการป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

การปลูกปอเทืองเป็นปุ๋ยพืช

การไถกลบวัชพืชในแปลงปลูกเพื่อใช้เป็นปุ๋ย

ภาพที่ 2 แนวทางการจัดการและปรับปรุงบำรุงดิน

อ้างอิงภาพจาก: คู่มือการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พี จี เอส จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

แนวกันชนถนนระหว่างข้าวเคมีและอ้อยอินทรีย์ ถนนกว้าง 4 เมตรและแนวต้นไม้

การใช้คันนาเป็นแนวกันชน

แนวป่าธรรมชาติเป็นแนวกัน

การใช้หญ้าเนเปียร์แยกพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ ออกจากข้าว

ภาพที่ 3 แนวทางมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากพืชในระบบเคมี

อ้างอิงภาพจาก: คู่มือการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พี จี เอส จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และเอกสารนำเสนอมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ 9001เล่ม1-2552 จากสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1

3. การใช้ปัจจัยการผลิต

3.1 ให้ทำบันทึกปัจจัยการผลิตในฤดูกาลผลิตทุกครั้ง

3.2 ห้ามนำพืชดัดแปลงพันธุกรรม (GMO) มาปลูกในแปลง

3.3 ให้ใช้ปัจจัยการผลิตจากภายในไร่หรือกลุ่มให้ได้มากที่สุด กรณีที่เกษตรกรสมาชิกจะใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก ต้องแจ้งให้กลุ่มตำบลทำการตรวจสอบและพิจารณาอนุมัติก่อนการใช้งาน

3.4 ห้ามใช้สารเคมีกำจัดแมลงและวัชพืชในแปลงปลูก

3.5 การจัดการศัตรูพืชและสัตว์

3.5.1 ใช้สมุนไพรในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ เช่น สะเดา ข่า ตะไคร้หอม และฮอร์โมนธรรมชาติที่ผลิตขึ้นเอง

3.5.2 มีมาตรการในการควบคุมหรือป้องกันความเสียหายจากศัตรูพืช โรคพืช และวัชพืชที่เหมาะสม ได้แก่

- การเลือกใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสม ได้แก่ การเลือกใช้พันธุ์พืชที่ต้านทานโรค
- การปลูกพืชหมุนเวียน เช่น การปลูกปอเทืองเป็นปุ๋ยพืชสดในไร่ข้าวโพด
- การใช้เครื่องมือกลในการเพาะปลูก ได้แก่ การใช้รถไถไถกลบวัชพืชให้เป็นปุ๋ย
- การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช การใช้ศัตรูธรรมชาติ รวมถึงการปล่อยสิ่งมีชีวิตที่ทำลายศัตรูพืชได้ เช่น ใช้ตัวห้ำ (predator) และตัวเบียน (parasite)
- การรักษาระบบนิเวศ เช่น ทำพื้นที่ป้องกันการชะล้างของดิน การปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชหลากหลายชนิด เป็นต้น
- การใช้หินบด ปุ๋ยคอก หรือวัสดุจากพืช เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน
- การคลุมหน้าดินและการรักษาหญ้าด้วยการตัดแต่ง (ไม่ใช่การไถออก)
- การกำจัดวัชพืชโดยใช้สัตว์เลี้ยง ในกรณีพืชอาหารต้องระวังป้องกันการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ก่อโรคจากมูลสัตว์สู่ส่วนที่บริโภคได้ของพืชด้วย
- การควบคุมโดยวิธีกล เช่น การใช้กับดักหรือใช้ไฟล่อ ใช้เสียงขับไล่ เป็นต้น

3.6 **ห้ามใช้ฮอร์โมนสังเคราะห์เร่งการเจริญเติบโตของพืช**

3.7 **ห้ามใช้มูลสดจากสุกรหรือไก่จากฟาร์มที่ขังในกรงตับมาเป็นปุ๋ย ควรใช้มูลไก่จากฟาร์มที่เลี้ยงแบบปล่อยรวมฝูง**

3.8 ห้ามนำเมล็ดพันธุ์มาคลุกสารกำจัดศัตรูพืช

3.9 **ห้ามใช้อุจจาระคนมาทำปุ๋ยหมัก**

3.10 **ห้ามใช้ปุ๋ยหมักจากขยะเทศบาล**

3.11 ควรเลือกใช้เมล็ดพันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์ที่เป็นเกษตรอินทรีย์

- กรณีที่ไม่สามารถหาเมล็ดพันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์เกษตรอินทรีย์หรือที่ไม่ใช้สารเคมีได้ อนุญาตให้ใช้เมล็ดพันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์ทั่วไปที่คลุกสารเคมีได้ แต่ต้องมีวิธีการกำจัดสารเคมีนั้นออกอย่างเหมาะสมก่อนนำมาปลูก
- กรณีมีการผลิตซ้ำพื้นที่เดิม เกษตรกรสมาชิกควรมีการใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อไถกลบก่อนการเพาะปลูก หรือไถกลบตอซังข้าวก่อน

การปลูกพืชผสมผสานเพื่อไล่แมลง

การเลี้ยงไก่ผสมผสานกับการปลูกพืชเพื่อกำจัดวัชพืชในแปลงและนำมูลไปเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในดิน

การอนุรักษ์แมลงศัตรูพืช เช่น มวนเพชรฆาตทำลายหนอนศัตรูพืช ด้วงเตาทองทำลายเพลี้ยอ่อน

ภาพที่ 4 แนวทางควบคุมและป้องกันกำจัดศัตรูพืช

อ้างอิงภาพจาก : คู่มือการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พี จี เอส จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

และ http://www.arkinthesky.com/media/rokgallery/d/d2aba01e-44ac-478c-f831-30f6d53a2e40/ladybird-eatingaphids.jpg

ภาพที่ 5 ห้ามใช้มูลไก่ที่เลี้ยงในกรงตับและห้ามใช้มูลสัตว์สดเป็นปุ๋ยบำรุงดิน

อ้างอิงภาพจาก: คู่มือการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พี จี เอส จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

ควรเลือกเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ หากเป็นเมล็ดพันธุ์ที่คลุกสารเคมี ต้องล้างด้วยน้ำสะอาดก่อนนำไปปลูก

ภาพที่ 6 การเลือกเมล็ดพันธุ์สำหรับทำเกษตรอินทรีย์

อ้างอิงภาพจาก: คู่มือการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พี จี เอส จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

1. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและการใช้เครื่องมือ-อุปกรณ์ในการผลิต

4.1 ผลผลิตจากพืชและสัตว์ทุกชนิด (เช่น เห็ด สมุนไพร น้ำผึ้ง รังนก) ที่เก็บได้จากธรรมชาติ จัดว่าเป็นผลผลิตอินทรีย์ โดยผลผลิตต้องมาจากพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขตชัดเจนว่าเป็นพื้นที่ธรรมชาติ ต้องอยู่ในบริเวณที่ไม่เคยใช้ทำการเกษตรหรือไม่ใช้สารเคมี**อย่างน้อย 3 ปี** การเก็บเกี่ยวผลผลิตต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ

4.2 ให้แยกสถานที่เก็บเครื่องมือ อุปกรณ์ และปัจจัยการผลิตในระบบอินทรีย์และเคมีอย่างชัดเจน

4.3 ห้ามใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ปะปนกันในระหว่างการทำเกษตรอินทรีย์ และการทำเคมี เช่น ห้ามใช้กระสอบปุ๋ยเคมี หรือกระสอบอาหารสัตว์ในกระบวนการทำเกษตรอินทรีย์

4.4 ต้องมีการตรวจสอบกรณีเกษตรกรสมาชิกได้ผลผลิตสูงกว่าที่ประมาณการไว้ และมีการตรวจติดตามเป็นพิเศษ

ห้ามนำกระสอบอาหารสัตว์บรรจุผลผลิตอินทรีย์ มีการเก็บผลผลิตอินทรีย์ที่ถูกสุขลักษณะ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน และพาหะนำโรค

ผลผลิตอินทรีย์ต้องระบุแหล่งที่มา และไม่วางผลผลิตอินทรีย์บนพื้น

ภาพที่ 7 กระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตอินทรีย์

อ้างอิงภาพจาก: คู่มือการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พี จี เอส จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

5. กระบวนการผลิตและการแปรรูป

5.1 ควรแปรรูปผลผลิตอินทรีย์ด้วยวิธีกล กายภาพ หรือชีวภาพ (เช่น การหมัก การรมควัน) และลดการใช้สารเคมีในกรรมวิธีการผลิต

5.2 กระบวนการสกัด (extraction) ให้ใช้ได้เฉพาะการสกัดด้วยน้ำ เอทานอล น้ำมันจากพืชหรือสัตว์ น้ำส้มสายชู คาร์บอนไดออกไซด์ และไนโตรเจนเท่านั้น

5.3 มีการจัดการการแปรรูป และวิธีการปฏิบัติที่ดีให้เป็นไปตามข้อกำหนดของสุขลักษณะที่ดีในการผลิตอาหารตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

6. การบรรจุหีบห่อ

ควรเลือกวัสดุที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นวัสดุในการทำบรรจุภัณฑ์ หรือเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

7. การเก็บรักษาและการขนส่ง

7.1 รักษาความเป็นผลผลิตอินทรีย์ตลอดทุกช่วงของกระบวนการ โดยมีการป้องกันผลิตภัณฑ์อินทรีย์ไม่ให้ปะปนกับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อินทรีย์ และไม่ให้สัมผัสกับวัสดุ และสารที่ไม่อนุญาตให้ใช้ในการเกษตรอินทรีย์

7.2 กรณีที่ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ได้รับการรับรองในบางส่วน ต้องมีการเก็บรักษาและการจัดการแยกกันระหว่างผลิตภัณฑ์อินทรีย์ และผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อินทรีย์ โดยมีการบ่งชี้ไว้ชัดเจน

การกำหนด กฎ กติกา และบทลงโทษ เพื่อควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิตของกลุ่มตำบล

1. เพื่อให้เกิดคุณภาพในกระบวนการผลิต และระบบประกันคุณภาพการผลิตของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีเป็นที่เชื่อถือได้ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อกำหนดของกลุ่มตำบลและของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ในกรณีที่เกษตรกรสมาชิกมีการละเมิดกฎ กติกา และข้อกำหนดกลุ่มตำบล และเครือข่ายอปท.ฯ ดาวผ่อดีดีอาจพิจารณาให้สมาชิกได้รับการลงโทษตามความรุนแรงของการละเมิด
2. พิจารณาลงโทษเกษตรกรสมาชิกตามความรุนแรงของการละเมิดตามแนวทาง ดังนี้

    2.1 **ออกหนังสือเตือน** ในกรณีที่เกษตรกรสมาชิกไม่ได้ปฏิบัติตามกฎ กติกา และข้อกำหนด ให้กลุ่มตำบลออกหนังสือเพื่อตักเตือนการกระทำดังกล่าว เพื่อให้เกษตรกรสมาชิกปรับปรุงแก้ไข

    2.2 **ทำการตรวจพิเศษเพิ่มเติม** เกษตรกรสมาชิกที่ละเมิดกฎ กติกา และข้อกำหนดหลังจากที่ได้รับหนังสือเตือนต้องมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อมูลที่กลุ่มตำบลแจ้ง โดยหากจำเป็นต้องมีการตรวจติดตามพิเศษเพิ่มเติม เพื่อให้การรับรองเป็นไปตามมาตรฐาน **กลุ่มตำบลจะส่งเรื่องมายังเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี** เพื่อพิจารณาการติดตาม และการตรวจพิเศษเพิ่มเติม ทั้งนี้สมาชิกจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจที่เกิดขึ้นนี้

    2.3 **พักใช้ใบรับรองและตรารับรองการผลิตอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีชั่วคราว** ในกรณีที่ตรวจพบเกษตรกรสมาชิกมีการละเมิดมาตรฐานอย่างรุนแรง กลุ่มตำบลสั่งพักใช้ใบรับรองมาตรฐานชั่วคราว เกษตรกรสมาชิกต้องหยุดจำหน่ายผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ทั้งนี้ กลุ่มตำบล และเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี จะพิจารณาโดยยึดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นสำคัญ และให้เกิดผลเสียหายต่อเกษตรกรและกลุ่มน้อยที่สุดจนกว่าจะได้รับแจ้งผลอนุญาติให้ใช้ใบรับรองได้ใหม่โดยเร็วที่สุด

    2.4 **การยกเลิกการรับรอง** ในกรณีกลุ่มตำบลและเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีพบว่าเกษตรกรสมาชิกทำการละเมิดมาตรฐานอย่างรุนแรง มีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎ กติกา และข้อกำหนดของกลุ่มตำบลและเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี โดยไม่มีการ

ปรับปรุงแก้ไขตามมาตรฐานกลุ่มตำบลต้องดำเนินการยกเลิกการเป็นสมาชิก และยกเลิกการรับรองมาตรฐานของเกษตรกรสมาชิกรายนั้น

3. กลุ่มตำบลควรกำหนดและประกาศให้เกษตรกรสมาชิก และเครือข่ายอปท.ฯ ดาวผ่อดีดี ทราบถึงข้อกำหนด และบทลงโทษเพิ่มเติมให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติในบริบทจำเพาะของชุมชน

ตัวอย่างการกระทำผิดต่อข้อกำหนดมาตรฐานที่พบบ่อย

1. พื้นที่ลาดชันไม่มีการปลูกพืชกันหน้าดินพังทลาย
2. แปลงเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์อยู่ไม่ห่างจากแปลงเพาะปลูกเคมี ไม่มีการทำแนวกันสารเคมี
3. ใช้พืชดัดแปลงพันธุกรรม (GMOs)
4. เผาเศษวัสดุทางการเกษตร ในแปลงที่ผ่านการรับรอง
5. มีการปนเปื้อนจากการใช้สารเคมีจากแปลงข้างเคียงในดิน น้ำ
6. ไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาตามระยะเวลาที่กำหนด
7. จงใจใช้สารเคมีต้องห้ามในแปลงที่ผ่านการรับรอง
8. ใช้ตราสินค้า

ประกาศ (ชื่อหน่วยงาน)
เรื่อง การกำหนดบทลงโทษแก่เกษตรกรสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด
การทำเกษตรอินทรีย์และกติกาของกลุ่ม

....

ตามแนวปฏิบัติ การรับรองเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้ได้ผลผลิตของแปลงสมาชิกที่มีคุณภาพมาตรฐานเชื่อถือได้ และปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค โดยอาศัย...และมติของที่ประชุมสมาชิกกลุ่มตำบล... จึงได้กำหนดบทลงโทษให้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับสมาชิกกลุ่มตำบล... ดังนี้

1. ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม เสียค่าปรับให้กลุ่มตำบลครั้งละ100 บาท
2. ออกหนังสือตักเตือนเมื่อกระทำผิดมาตรฐาน
3. ภาคทัณฑ์โทษแก่สมาชิกที่ละเมิดข้อกำหนดของกลุ่ม
4. เสียค่าปรับ เช่น ค่าบริการสำหรับการตรวจประเมินพิเศษ เข้ารับการตรวจประเมินล้าช้า
5. พักการจำหน่ายผลผลิต เป็นเวลา 3 เดือน – 1 ปี
6. ออกจากการเป็นสมาชิก

* ข้อ 5-6 จะทำการพิจารณาร่วมกับเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี กรณีละเมิดมาตรฐานรุนแรง

ทั้งนี้ ให้สมาชิกถือปฏิบัติและรับทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ....

....
นายก อปท./ประธานกลุ่มตำบล

เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

คู่มือเกษตรกร

การผลิต&จัดการพืชผักอินทรีย์ และ
ขั้นตอนขอรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการขอรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

สำหรับ

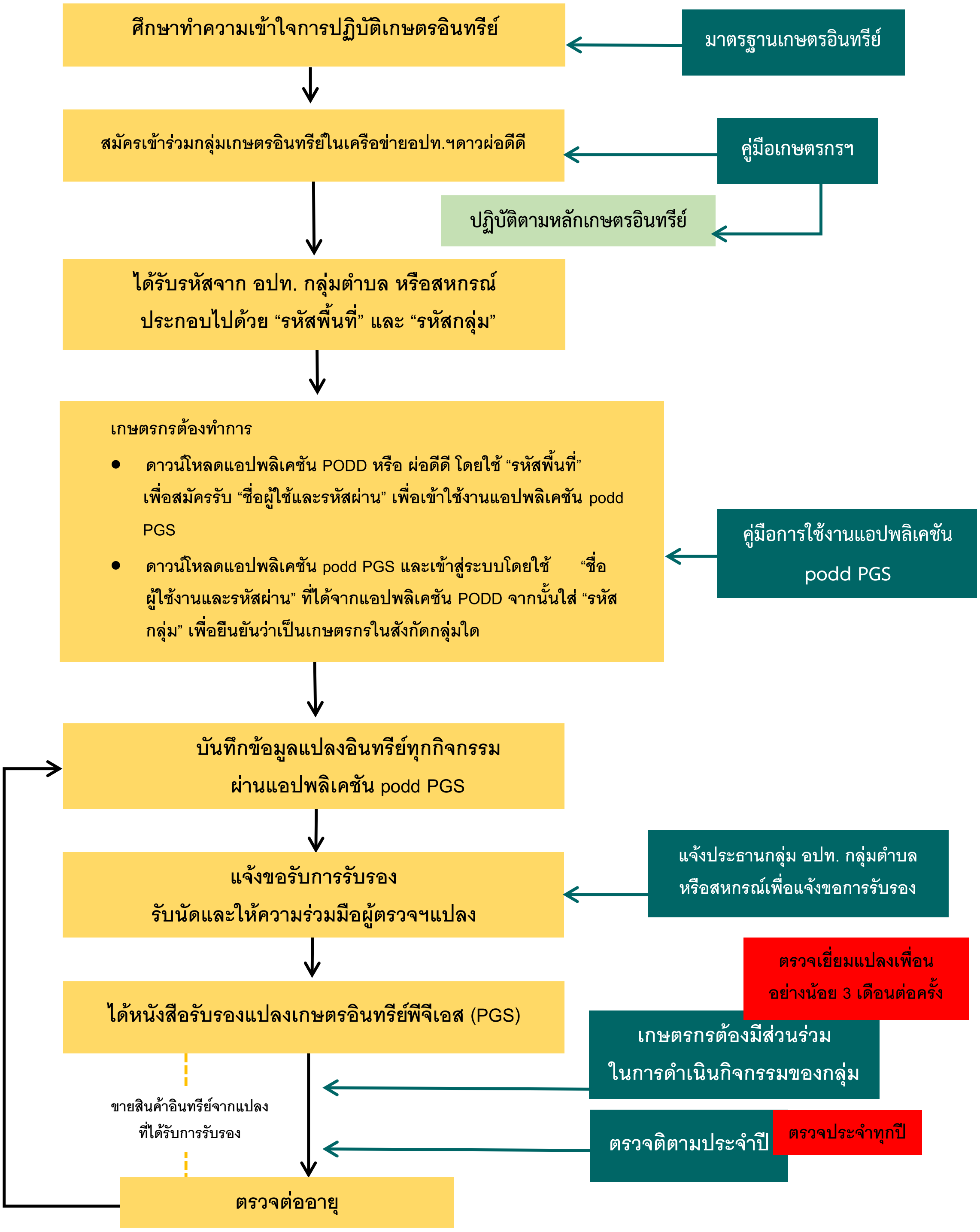

ขั้นตอนการขอรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) สำหรับเกษตรกร

1. เกษตรกรศึกษาทำความเข้าใจมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และปฏิบัติตามหลักและมาตรฐานอินทรีย์ โดยศึกษาจากคู่มือเกษตรอินทรีย์ การผลิต & จัดการพืชผักอินทรีย์ และขั้นตอนการขอรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)
2. เมื่อศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว เกษตรกรต้องจัดตั้งกลุ่ม โดยการรวบรวมสมาชิกเกษตรกร 3-8 คน เพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ โดยใช้แบบฟอร์มสมัครสมาชิก (แบบฟอร์มดาว 01)
3. เกษตรกรสามารถสมัครเข้าร่วมกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี โดยแจ้งความจำนงมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ และทำการสมัครผ่านการกรอกแบบฟอร์มลงนามปฏิญญาเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์พีจีเอส (แบบฟอร์มดาว 02)
4. เกษตรกรจะได้รับรหัสจาก อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ประกอบไปด้วย “รหัสพื้นที่” และ “รหัสกลุ่ม”
5. เกษตรกรทำการดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน PODD หรือ ผ่อดีดี โดยใช้ “รหัสพื้นที่” เพื่อสมัครรับ “ชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน” เพื่อเข้าใช้งานแอปพลิเคชัน podd PGS
6. เกษตรกรทำการดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน podd PGS และเข้าสู่ระบบโดยใช้ “ชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่าน” ที่ได้จากแอปพลิเคชัน PODD จากนั้นใส่ “รหัสกลุ่ม” เพื่อยืนยันว่าเป็นเกษตรกรในสังกัดกลุ่มใด
7. เกษตรกรทำการบันทึกข้อมูลแปลงอินทรีย์ทุกกิจกรรมผ่านแอปพลิเคชัน podd PGS ประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกรและข้อมูลแปลงปลูก
8. เกษตรกรแจ้งความจำนงผ่านหัวหน้ากลุ่ม เพื่อขอรับการรับรองจาก อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ โดยใช้แบบฟอร์มขอตรวจรับรองฯเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี (แบบฟอร์มดาว 04)
9. เมื่อเกษตรกรผ่านการรับรองแล้วจะได้ “ใบรับรองเกษตรอินทรีย์” จากอปท. และเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี
10. เกษตรกรที่ผ่านการตรวจรับรองแล้วจะต้องปฏิบัติดังนี้
    10.1 เกษตรกรต้องเข้าร่วมเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป็นประจำ โดยใช้แบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกรภายในกลุ่ม

10.2 เกษตรกรต้องเข้าร่วมกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน เพื่อแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยกระดับคุณภาพการผลิตของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แบบฟอร์มการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน โดยใช้แบบฟอร์มกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนจากกลุ่มเกษตรอินทรีย์แม่ทาออแกร์นิก (แบบฟอร์มดาว 03)

10.3 เกษตรกรจะต้องถูกตรวจรับรองประจำปี เพื่อติดตามและควบคุมการปฏิบัติและกิจกรรมในแปลงให้เป็นไปตามการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ที่ดี (รักษา ดำรงมาตรฐานการผลิต)

10.4 ในกรณีที่เกษตรกรสมัครขอการรับรองแปลงเพิ่มเติมหรือมีเงื่อนไขการรับรองประจำปี การแก้ไขข้อบกพร่อง การร้องเรียนจากผู้อื่น มีข้อสงสัยหรือความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิตของเกษตรกร เป็นต้น โดยการตรวจเพิ่มเติมนี้ คณะกรรมการตรวจฯรับรองไม่จำเป็นต้องแจ้งเกษตรกรให้ทราบล่วงหน้า

11. เกษตรกรต้องทำการตรวจต่ออายุใบรับรองเมื่อครบ 3 ปี ซึ่งจะได้รับการแจ้งเตือนผ่านแอปพลิเคชัน podd PGS ใบแจ้งนัดหมายจาก อปท. หรือการแสดงผลในแดชบอร์ด podd PGS

ความหมาย หลักการและแนวทางเกษตรอินทรีย์

ความหมายของเกษตรอินทรีย์

สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Agriculture : IFOM) ให้คำนิยามของเกษตรอินทรีย์ว่าเป็น “ระบบการเกษตรที่ผลิตอาหารและเส้นใย ด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นที่การปรับปรุงดิน การเคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และนิเวศการเกษตร เกษตรอินทรีย์ จึงลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ย สารจำกัดศัตรูพืช และเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามประยุกต์ใช้ธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิต และพัฒนาความต้านทานต่อโรคของพืชและสัตว์เลี้ยง หลักการเกษตรอินทรีย์นี้เป็นหลักการสากลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ-สังคม ภูมิศาสตร์ สภาพอากาศ และวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย”[1]

[1]โครงการเกษตรอินทรีย์ สหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทา จำกัด, เกษตรอินทรีย์ ฉบับการ์ตูน, (2547), 1.

สี่หลักการเกษตรอินทรีย์

1. มิติด้านสุขภาพ (Health) เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องส่งเสริมและสร้างความยั่งยืนให้กับสุขภาพอย่างเป็นองค์รวมของดิน พืช สัตว์ มนุษย์ และโลก

2. มิติด้านนิเวศวิทยา (Ecology) เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของระบบนิเวศวิทยาและวัฐจักรแห่ง ธรรมชาติ การผลิตการเกษตรจะต้องสอดคล้องกับวิถีแห่งธรรมชาติ และช่วยทำให้ระบบและวัฐจักรธรรมชาติเพิ่มพูนและยั่งยืนมากขึ้น

3. มิติด้านความเป็นธรรม (Fairness) เกษตรอินทรีย์ควรจะตั้งอยู่บนความสัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรมระหว่างสิ่งแวดล้อมโดยรวมและสิ่งมีชีวิตในทุกระดับ ทั้งเกษตรกร คนงาน ผู้แปรรูป ผู้จัดจำหน่าย ผู้ค้า และผู้บริโภค ทุกผู้คนควรได้รับโอกาสในการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และหมายรวมถึงการปฏิบัติต่อสัตว์เลี้ยงอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสภาพการเลี้ยงให้สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการทางธรรมชาติของสัตว์ รวมทั้งดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของสัตว์อย่างเหมาะสม

4. มิติด้านการดูแลเอาใจใส่ (Care) การบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ควรจะต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังและรับผิดชอบ เพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ของผู้คนทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งพิทักษ์ปกป้องสภาพแวดล้อมโดยรวมด้วย

เกษตรอินทรีย์

1. ส่งเสริม/ สร้างความยั่งยืนให้กับสุขภาพองค์รวมของ ดิน พืช สัตว์ มนุษย์ และโลก
2. ตั้งบนรากฐานนิเวศวิทยา สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติ ช่วยทำให้ระบบและวัฏจักรธรรมชาติเพิ่มพูนและยั่งยืนมากขึ้น
4. ผูกสัมพันธ์อย่างเป็นธรรม ระหว่างสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตทุกระดับ ทั้งเกษตรกร คนงาน ผู้แปรรูป ผู้จัดจำหน่าย ผู้ค้า และผู้บริโภค ทุกผู้คนได้รับโอกาสในการมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมถึงสัตว์เลี้ยงต้องได้รับดูแลอย่างเหมาะสม
5. ดูแล เอาใจใส่ รับผิดชอบสุขภาพของคนและสิ่งแวดล้อมสำหรับสรรพชีววิทยาทั้งปัจจุบัน และอนาคต

แนวทางเกษตรอินทรีย์

แนวคิดพื้นฐานของเกษตรอินทรีย์คือ การทำการเกษตรแบบองค์รวม ซึ่งแตกต่างจากระบบเกษตรแผนใหม่ที่มุ่งเน้นการใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉพาะพืชที่ปลูก โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรการเกษตรหรือนิเวศการเกษตร สำหรับเกษตรอินทรีย์ซึ่งเป็นเกษตรแบบองค์รวมจะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศการเกษตร เกษตรอินทรีย์จึงปฏิเสธการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี เนื่องจากสารเคมีการเกษตรเหล่านี้มีผลกระทบต่อกลไกและกระบวนการของระบบนิเวศ โดยยึด 6 แนวทางสำคัญ ดังนี้

1. **หมุนเวียนของธาตุอาหาร** ด้วยการใช้ธาตุอาหารพืชที่อยู่ในรูปของอินทรีย์วัตถุที่สามารถย่อยสลายได้ โดยจุลินทรีย์ ซึ่งจะทำให้วงจรธาตุอาหารหมุนเวียนได้อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างของการหมุนเวียนธาตุอาหารในแนวทางเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ คือ การใช้ปุ๋ยหมัก, การคลุมดินด้วยอินทรีย์วัตถุ การปลูกพืชเป็นปุ๋ยพืชสด และการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น
2. **สร้างความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน** การหาอินทรีย์วัตถุต่างๆ มาคลุมหน้าดินอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นฟาง ใบไม้ หรือแม้แต่พืชขนาดเล็ก (เช่น พืชที่ใช้ปลูกคลุมดิน) ซึ่งอินทรีย์วัตถุเหล่านี้จะกลายเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินฟื้นกลับมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้การไม่ใช้สารเคมีต่างๆ เป็นการช่วยทำให้ดินสามารถฟื้นความสมบูรณ์ของตัวเองได้อย่างรวดเร็ว
3. **สร้างความหลากหลายที่สัมพันธ์กันอย่างสมดุลในระบบนิเวศ** ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชร่วมหลายชนิดในเวลาเดียวกัน หรือเหลื่อมเวลากัน ตลอดจนการปลูกพืชหมุนเวียนต่างชนิดกัน
4. **อนุรักษ์และฟื้นฟูนิเวศการเกษตร** ด้วยการปฏิเสธการใช้สารเคมีสังเคราะห์ทุกชนิด มีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ และการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การปลูกพืชร่วม พืชแซม พืชหมุนเวียน ไม้ยืนต้น หรือการฟื้นฟูแหล่งนิเวศธรรมชาติในไร่นาหรือบริเวณใกล้เคียง
5. **พึ่งพากลไกธรรมชาติในการทำเกษตร** เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ถึงสภาพเงื่อนไขของ ท้องถิ่นที่ตนเองทำการเกษตรอยู่ การหมั่นสังเกต เรียนรู้ วิเคราะห์-สังเคราะห์ และทำการทดลอง

6. **พึ่งพาตนเองด้านปัจจัยการผลิต** พยายามผลิตปัจจัย การผลิตต่างๆ เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์ ฯลฯ ด้วยตนเองในฟาร์มให้ได้มากที่สุด

ผักเกษตรอินทรีย์ ต่างจากผักของเกษตรแบบอื่นอย่างไร?

ผักอินทรีย์ หรือ ผักออร์แกนิค (Organic) คือ ผักที่มีระบบการผลิตแบบไม่ใช้สารเคมีใด ๆ ทั้งสิ้น และไม่ใช้พันธุ์พืชที่ตัดต่อพันธุกรรม มีการใช้ปุ๋ยที่มาจากธรรมชาติเท่านั้น ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้จึงมีความสะอาดและปลอดภัย 100% ตามกรรมวิธีของเกษตรอินทรีย์และเป็นระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ผักปลอดภัยจากสารเคมี หรือเรียกว่า ผักปลอดสารพิษ (Pesticide Free) เน้นควบคุมการใช้สารเคมีในการเพาะปลูก โดยไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดแมลง แต่ยังคงใช้ปุ๋ยเคมีและฮอร์โมนเร่งผลผลิต แต่เป็นสารเคมีที่ไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ผลผลิตจะมีสารเคมีตกค้างไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ตามมาตรฐานรับรองจากกรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ผักอนามัย หรือ ผักกางมุ้ง (Pesticide Safe) มีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต และการใช้สารเคมีกำจัดแมลง แต่เป็นสารเคมีที่มีพิษตกค้างในระยะสั้น และหยุดฉีดพ่นสารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยอาจมีการใช้มุ้งหรือตาข่ายกางครอบแปลงเพาะปลูกหรือไม่ก็ได้ แต่ให้ความสำคัญกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานคือ เน้นปลูกพืชผักตามฤดูกาลร่วมกับผักประเภทกะหล่ำปลีที่ช่วยลดการระบาดของแมลง ส่วนการรับรองมาตรฐานจะใช้หลักเกณฑ์เดียวกับผักปลอดสารพิษ

ผักไฮโดรโปนิกส์ (Hydroponics) เป็นผักปลอดสารที่ปลูกโดยใช้น้ำแทนดิน ด้วยการผสมอาหารที่จำเป็นของพืชลงในน้ำ รากพืชที่สัมผัสน้ำจะดูดซึมสารอาหารมาสะสมไว้ที่ใบ ส่วนรากที่ไม่สัมผัสน้ำจะทำหน้าที่รับออกซิเจน ซึ่งยังคงมีการใช้สารเคมีและฮอร์โมนในกระบวนการเพาะปลูก

ประเภทผัก	สารเคมีที่ใช้ในการปลูก			เมล็ดพันธุ์
	ยาฆ่าแมลง	ปุ๋ยเคมี	ฮอร์โมนเร่ง	GMO
ผักอินทรีย์ (Organic)	ห้ามใช้	ห้ามใช้	ห้ามใช้	ห้ามใช้
ผักปลอดภัยจากสารเคมี (Pesticide Free)	ห้ามใช้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้
ผักอนามัย (Pesticide Safe)	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้
ผักไฮโดรโปนิกส์ (Hydroponics)	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้
ผักทั่วไป	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้	ใช้ได้

การจัดการฟาร์มโดยรวม

1. **หลักการทั่วไป**

1.1 ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และฮอร์โมนสังเคราะห์

1.2 ไม่อนุญาตการผลิตพืชด้วยระบบไฮโดรโปนิค เพราะเกษตรอินทรีย์ต้องทำบนดินอันเป็นธรรมชาติ

1.3 ห้ามใช้วัสดุนาโนทุกชนิดในการผลิตและแปรรูปผลผลิตเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งบรรจุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ที่สัมผัสกับอาหาร

1.4 ห้ามตัดป่าไม้ที่สาธารณะและบุกรุกป่าใหม่เพื่อทำเกษตรอินทรีย์

1.5 หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตในฟาร์ม เช่น การลดหรือขยายพื้นที่การผลิต การเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูก ในกรณีที่ต้องการเพิ่มพืชที่ขอรับรอง ฯลฯ เกษตรกรต้องแจ้งให้กลุ่มทราบโดยทันที

1.6 กรณีที่มีลูกจ้าง เกษตรกรต้องดูแลและชี้แจงให้ลูกจ้าง หรือผู้รับผิดชอบการผลิต หรือผู้รับช่วงการผลิต ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตอินทรีย์ ได้เข้าใจรายละเอียดการปฏิบัติตามมาตรฐาน และเงื่อนไขในการรับรองมาตรฐาน

1.7 เกษตรกรต้องทำบันทึกให้ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้

- มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารแสดงการผลิตพืชอินทรีย์แยกจากการผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน โดยใช้แอปพลิเคชัน podd PGS เป็นเครื่องมือในการบันทึก

2. **ระบบนิเวศภายในฟาร์ม**

เกษตรกรต้องรักษาความหลากหลายทางชีวภาพภายในฟาร์ม โดยพยายามรักษาและฟื้นฟูบริเวณที่เป็นแหล่งอาศัยของพืชและสัตว์หลากหลายชนิดเอาไว้**อย่างน้อย 5%** ของพื้นที่การผลิตและปล่อยให้พืชขึ้นตามธรรมชาติในพื้นที่ว่างเปล่า

3. **สิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุ์** (GMO)

ห้ามใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุ์ (GMO) หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุ์ในกระบวนการผลิตและแปรรูปเกษตรอินทรีย์

การผลิตพืชอินทรีย์

1. **ระยะปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์**

1.1 **ระยะปรับเปลี่ยนคืออะไร?**

ระยะปรับเปลี่ยน คือ วันที่สมัครขอให้มีการรับรองมาตรฐานฯ ให้นับเป็นวันที่ 1 ของการเริ่มต้นของการเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ หรือเป็นวันเริ่มต้นของระยะการปรับเปลี่ยน โดยเกษตรกรต้องเริ่มปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของ**เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี** นับตั้งแต่วันดังกล่าว ซึ่งระยะเวลาขึ้นอยู่กับชนิดพืชที่ปลูก คือ

1.1.1 **พืชล้มลุก**มีระยะปรับเปลี่ยน 12 **เดือน** ผลผลิตของพืชที่ปลูกหลังระยะปรับเปลี่ยนสามารถขายเป็นอินทรีย์ได้

1.1.2 **พืชยืนต้น**มีระยะปรับเปลี่ยน 18 **เดือน** ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวหลังระยะปรับเปลี่ยนสามารถขายเป็นอินทรีย์ได้

1.2 **ทำไมต้องมีข้อกำหนดเรื่องระยะปรับเปลี่ยน?**

1.2.1 **เกษตรกร**: ระยะปรับเปลี่ยนเป็นช่วงเวลาที่ให้เกษตรกรได้ทดลองปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการผลิตใหม่ ซึ่งเกษตรกรต้องใช้ระยะเวลาเรียนรู้ช่วงหนึ่ง อีกทั้งเป็นการ “วัดใจ” เกษตรกรว่า สามารถทำเกษตรอินทรีย์ได้ต่อเนื่องจริงหรือไม่

1.2.2 **นักสิ่งแวดล้อม**: ระยะปรับเปลี่ยนเป็นช่วงที่ระบบนิเวศการเกษตรได้ปรับสภาพจากเดิมที่เสียสมดุลเนื่องจากการใช้สารเคมีการเกษตรและการจัดการฟาร์มที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (เช่น การเตรียมดินด้วยการเผาฟาง) ให้ระบบนิเวศเกษตรได้มีเวลาฟื้นตัวจนเกิดความสมดุล

1.2.3 **ผู้บริโภค**: สารเคมีการเกษตรบางส่วนที่ตกค้างในฟาร์มน่าจะสลายตัวไปตามธรรมชาติ ทำให้มีสารเคมีปนเปื้อนในฟาร์มเกษตรอินทรีย์ลดลง

1.3 ในช่วงระยะปรับเปลี่ยน ต้องทิ้งที่ดินไว้เปล่าๆ หรือไม่?

มีเกษตรกรจำนวนมากที่เข้าใจผิดว่า ในช่วงระยะปรับเปลี่ยนนั้น จะต้องปล่อยที่ดินทิ้งไว้เปล่าๆ ห้ามทำการผลิต ที่จริงแล้วในช่วงนี้ เกษตรกรจะทำการผลิตหรือไม่ก็ได้ แต่ไม่ว่าจะทำการผลิตหรือไม่ จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ขอการรับรองไว้

1.4 ห้ามนำผลผลิตที่ได้จากพืชที่ปลูกในในระยะปรับเปลี่ยนไปจำหน่ายเป็นผลผลิตอินทรีย์

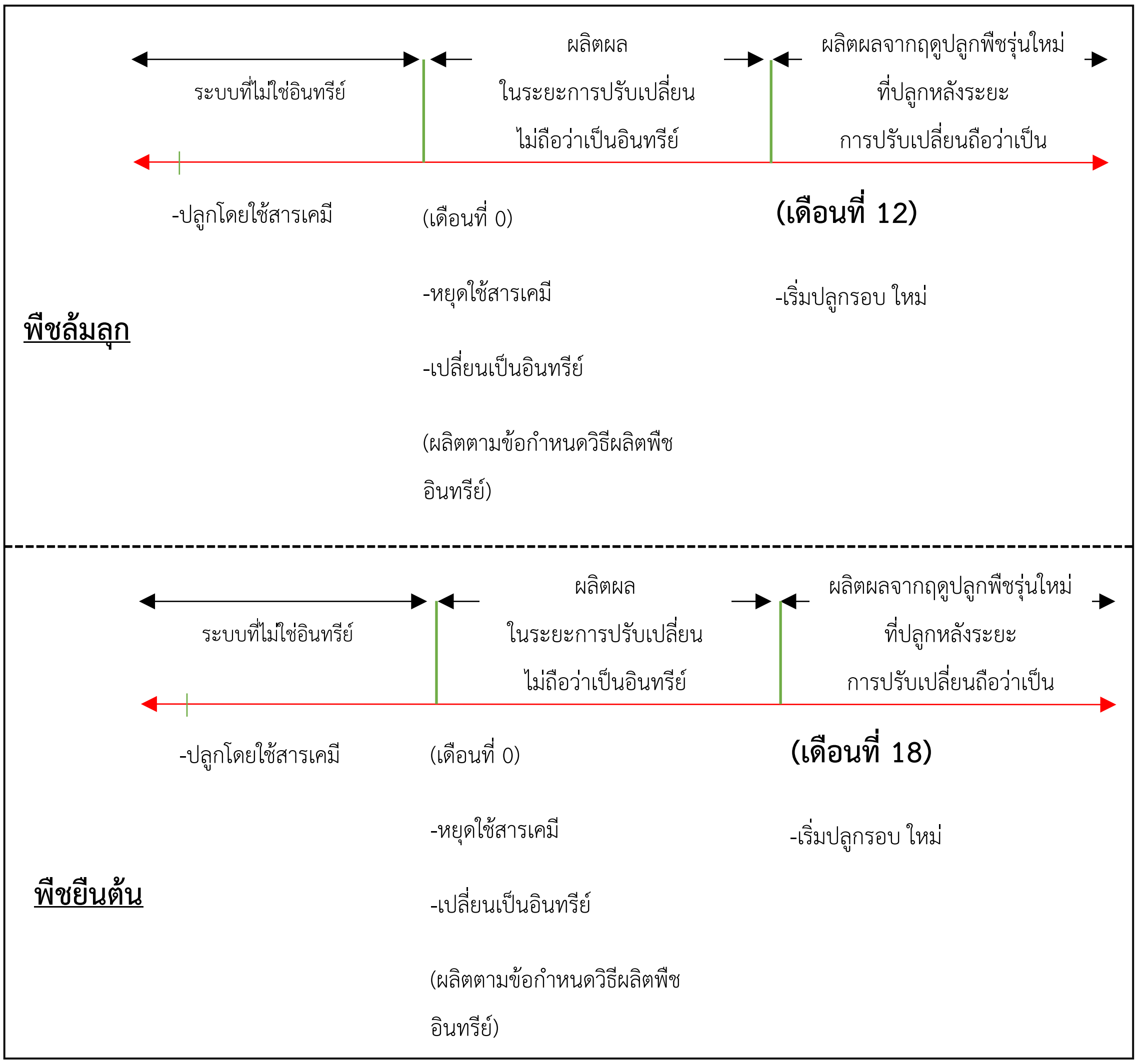

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงการนับระยะการปรับเปลี่ยนของพืชล้มลุกและพืชยืนต้น

2. ชนิดและพันธุ์ของพืชที่ปลูก

2.1 เมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์พืชที่นำมาปลูกต้องผลิตจากระบบเกษตรอินทรีย์

2.2 ควรเลือกใช้พันธุ์พืชที่ปรับตัวได้ดีในสภาพอากาศท้องถิ่น

2.3 เลือกใช้พันธุ์พืชที่ต้านทานต่อโรคและแมลงเพื่อลดปัญหาศัตรูพืช

2.4 ควรตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ก่อนเพาะปลูก

2.5 ห้ามใช้เมล็ดพันธุ์ที่คลุกสารเคมี เว้นแต่ไม่สามารถหาเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ได้

2.6 ก่อนใช้เมล็ดพันธุ์ต้องทำความสะอาดโดยการล้างน้ำอย่างน้อย 3 ครั้ง และจัดการน้ำทิ้งจากการล้างอย่างถูกวิธี โดยเฉพาะเมื่อต้องล้างเมล็ดพันธุ์ที่ปนเปื้อนสารเคมี

2.7 ห้ามใช้เมล็ด/ ท่อนพันธุ์ หรือนำพืชที่ผ่านการดัดแปลงพันธุกรรม (GMO) มาปลูกในแปลง

3. ความหลากหลายของพืชภายในฟาร์ม

3.1 ในการปลูกพืชล้มลุก เกษตรกรต้องสร้างความหลากหลายของพืชภายในฟาร์ม โดยอย่างน้อยต้องปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อลดการระบาดของโรค แมลง และวัชพืช รวมทั้งปลูกพืชบำรุงดิน เพื่อเป็นการเพิ่มอินทรียวัตถุ และความอุดมสมบูรณ์ของดิน

3.2 ในสวนไม้ยืนต้น เกษตรกรต้องสร้างความหลากหลายของพืชภายในฟาร์ม โดยอย่างน้อย ต้องปลูกพืชคลุมดิน และ/หรือปลูกพืชอื่นๆ หลากหลายชนิด

4. การปลูกพืชคู่ขนาน

การปลูกพืชคู่ขนาน คือ การปลูกพืชชนิดเดียวกันในแปลงเกษตรทั่วไป(แปลงเคมี) และแปลงในระยะปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์หรือแปลงอินทรีย์ ซึ่งตามมาตรฐานการทำเกษตรอินทรีย์ **ไม่ควรปลูกพืชคู่ขนาน** ยกเว้น เป็นพืชคนละพันธุ์ (varieties) ซึ่งสามารถแยกความแตกต่างได้โดยง่าย เช่น มีลักษณะรูปร่าง สี ฯลฯ แตกต่างกันหรือมีวันเก็บเกี่ยวที่ต่างกัน

5. การปรับปรุงบำรุงและการอนุรักษ์ดิน

5.1 ควรรักษาระดับความเป็นกรด-ด่างของดินที่เหมาะสมต่อพืชที่ปลูก ในกรณีที่จำเป็นอาจใช้ปูนขาว โดโลไมท์ ปูนมาร์ล หรือขี้เถ้าไม้ เป็นต้น

5.2 ไม่ควรปล่อยหน้าดินให้ว่างเปล่า ควรปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดิน เช่น ถั่วแป๋ ถั่วลาย ถั่วดำ ถั่วเขียว ถั่วแดง ถั่วพร้า ไมยราบไร้หนาม โสน ปอเทือง เป็นต้น

5.3 ควรมีการปลูกพืชตระกูลถั่วหรือพืชบำรุงดินอื่นๆ เป็นปุ๋ยพืชสด โดยอาจปลูกก่อนหรือหลังพืชหลัก หรือปลูกเป็นพืชหมุนเวียน

5.4 หากพื้นที่มีความเสี่ยงต่อการพังทลายของดิน เกษตรกรต้องมีมาตรการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน เช่น การปลูกพืชป้องกันการพังทลายของดิน การปลูกขวางแนวลาดเอียง

5.5 ห้ามขนย้ายดินออกจากฟาร์มเกษตรอินทรีย์ ยกเว้นเศษดินที่ติดไปกับผลผลิตที่เก็บเกี่ยว

5.6 ห้ามเผาเศษวัชพืชและตอซังในแปลง

5.7 ห้ามเผาขยะมีพิษภายในแปลง

6. การจัดการน้ำ

6.1 เกษตรกรต้องมีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการใช้น้ำเกินควร รวมไปถึงการรักษาคุณภาพน้ำการหมุนเวียนการใช้น้ำภายในฟาร์ม และการบำบัดน้ำทิ้งเพื่อนำมาใช้ใหม่

6.2 ในกรณีที่มีการเลี้ยงสัตว์ภายในแปลงที่ขอรับรอง เกษตรกรต้องมีการจัดการการเลี้ยงที่ไม่ส่งผลกระทบให้แหล่งน้ำเกิดมลพิษ

6.3 กรณีที่มีการปนเปื้อนทางน้ำจะต้องมีการทำคันดินล้อมรอบแปลงหรือทำร่องน้ำหรือปลูกพืชกรองน้ำ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสารเคมีที่มาจากน้ำ

7. การใช้ปุ๋ย

7.1 ปุ๋ยคอก/ มูลสัตว์ (Manure): ตรวจสอบแหล่งที่มาและแหล่งกำเนิดของปุ๋ยคอก และต้องผ่านการย่อยสลายอย่างสมบูรณ์ โดยห้ามใช้ปุ๋ยคอกสดกับพืชในลักษณะที่อาจปนเปื้อนกับส่วนของพืชที่ใช้บริโภค

- มูลสัตว์ที่นำมาใช้ต้องผ่านการหมักเบื้องต้นหรืออบผ่านความร้อนจนแห้งดี หรือคลุกดินไม่น้อยกว่า 1 เดือนก่อนการปลูกพืช
- มูลสัตว์ปีก หรือ ผลพลอยได้จากการเลี้ยงสัตว์ต้องมาจากฟาร์มที่เลี้ยงปล่อยรวมเป็นฝูงไม่จำกัดอาณาเขต **ห้ามใช้มูลไก่จากฟาร์มที่ขังในกรงตับมาทำปุ๋ย**

7.2 ปุ๋ยหมัก (Compost): ตรวจสอบแหล่งที่มาของปุ๋ยหมักหรือวัสดุเศษพืชที่ใช้ทำปุ๋ยหมัก

7.3 ปุ๋ยพืชสด (Green manure): ปลูกพืชตระกูลถั่วไถกลบในแปลง

7.4 ห้ามใช้สารเคมีหรือฮอร์โมนสังเคราะห์มาทำปุ๋ย

7.5 ห้ามใช้ของเสียจากบ้านเรือนหรือเทศบาลมาทำปุ๋ยหมัก

7.6 ห้ามใช้อุจจาระคนมาทำปุ๋ย

8. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช/ โรคพืช/ วัชพืช

8.1 ใช้สมุนไพร หรือปลูกพืชขับไล่แมลงแซมในแปลงปลูกพืช จะช่วยลดปัญหาแมลงศัตรูพืชได้

8.2 ใช้วิธีกล โดยการใช้เครื่องมืออย่างง่ายๆ เพื่อทำลายหรือป้องกันศัตรูพืช วิธีการนี้เหมาะกับแปลงขนาดเล็กและมีแรงงานว่าง ตัวอย่างเช่น การเก็บ จับ หรือทำลายศัตรูพืช ด้วยแรงคนและเครื่องมือกล การใช้ตาข่าย หรือกับดักจับแมลงศัตรูพืช

8.3 ใช้วิธีการทางชีววิธี เป็นวิธีการใช้ศัตรูธรรมชาติให้ควบคุมศัตรูพืชโดยอาศัยหลักการสมดุลธรรมชาติ วิธีการนี้ใช้ได้ผลในการควบคุมแมลงศัตรูและวัชพืชบางชนิด เช่น การใช้ตัวห้ำ ตัวเบียน หรือโรค ในการควบคุมแมลงศัตรูพืช การใช้แมลง และปลาในการกำจัดวัชพืชน้ำ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ไม่เป็นอันตรายต่อสภาพแวดล้อมในแง่ของมลภาวะต่างๆ และเชื่อว่าเป็นวิธีการควบคุมศัตรูพืชได้ถาวรกว่าวิธีอื่นๆ แต่การค้นคว้ายังไม่แพร่หลายมากนัก

8.4 ใช้วิธีเขตกรรมเพื่อควบคุมการเจริญเติบโตของวัชพืช เช่น การไถกลบ การปลูกพืชหมุนเวียน

8.5 หลีกเลี่ยงการปลูกพืชชนิดเดิมซ้ำบนแปลงเดียวกัน เพื่อลดปัญหาการระบาดของโรคและแมลง

8.6 ห้ามใช้สารเคมีกำจัดแมลงและศัตรูพืช

9. สารเร่งการเจริญเติบโตและสารอื่น ๆ

9.1 ห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์เร่งการเจริญเติบโตทุกส่วนของพืช

9.2 ห้ามใช้สีสังเคราะห์ในการย้อมสีผลไม้เพื่อให้ดูสวยงาม

10. **การป้องกันการปนเปื้อน**

10.1 ในกรณีที่แปลงเกษตรอินทรีย์อาจได้รับการปนเปื้อนจากแปลงข้างเคียงที่มีการใช้สารเคมีเกษตรกรต้องทำแนวกันชนป้องกันการปนเปื้อนโดยมีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร

10.1.1 กรณีที่มีการปนเปื้อนทางอากาศต้องมีการปลูกพืชเป็นแนวกันลม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มาจากการฉีดพ่นสารเคมีทางอากาศ โดยพืชกันชนนี้ต้องเป็นพืชต่างชนิดกับพืชที่ปลูกในแปลงอินทรีย์ (พืชที่ปลูกเป็นพืชกันชนไม่ถือว่าเป็นพืชอินทรีย์)

10.1.2 กรณีที่มีการปนเปื้อนทางน้ำจะต้องมีการทำคันดินล้อมรอบแปลงหรือทำร่องน้ำหรือปลูกพืชกรองน้ำ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสารเคมีที่มาจากน้ำ

10.2 ตามหลักการควรแยกเครื่องมือ อุปกรณ์ เช่น จอบ เสียม ฯลฯ ในการทำเกษตรอินทรีย์ไว้เป็น สัดส่วน ปราศจากการปนเปื้อน และแยกไม่ให้ปะปนกับเครื่องมือ อุปกรณ์การทำการเกษตรแบบอื่นๆ

10.3 ในกรณีที่มีการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร เช่น เครื่องเก็บเกี่ยว เครื่องนวด ฯลฯ ร่วมกับทั้งฟาร์มเกษตรเคมีและอินทรีย์ เกษตรกรต้องทำความสะอาดเครื่องจักรดังกล่าวก่อนที่จะนำไปใช้ในแปลงเกษตรอินทรีย์

10.4 ห้ามเก็บหรือใช้เครื่องมือฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช หรือสารเคมีที่ใช้ในแปลงเคมีปะปนกับเครื่องมือที่ใช้ในแปลงเกษตรอินทรีย์

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตอินทรีย์

1. **การจัดการผลผลิตและการเก็บรักษา**

1.1 ห้ามใช้น้ำยาล้างจานหรือสารเคมีอื่นๆ ผสมน้ำล้างผลผลิต

1.2 ห้ามใช้อุปกรณ์ล้างผลผลิตปนกับการล้างทำความสะอาดอย่างอื่น

1.3 มีการแยกสถานที่จัดเก็บระหว่างผลผลิตเกษตรอินทรีย์และไม่อินทรีย์ออกจากกัน เพื่อไม่ให้เกิดการปะปนหรือการปนเปื้อนข้าม

1.4 ในกรณีสถานที่จัดเก็บมีพื้นที่จำกัด อาจมีการจัดเก็บผลผลิตเคมีและผลผลิตอินทรีย์ไว้ในโรงเรือนเดียวกัน แต่ต้องมีกระบวนการป้องกันการปนเปื้อน และแยกออกจากกันอย่างชัดเจน เช่น แยกชั้นเก็บ แยกกอง การตีเส้นแบ่งพื้นที่

1.5 สถานที่เก็บผลิตผลและผลิตภัณฑ์อินทรีย์ต้องสะอาด ต้องกำจัดแหล่งที่อยู่อาศัยของแมลงศัตรูพืชและสัตว์พาหะนำโรค (นก หนู แมลงสาบ)

2. การบรรจุภัณฑ์

2.1 บรรจุภัณฑ์ที่ใช้ใส่ผลผลิตอินทรีย์ ต้องไม่เคยบรรจุสารเคมี ปุ๋ยเคมี หรือสิ่งเป็นพิษมาก่อน

2.2 บรรจุภัณฑ์ที่นำมาใช้ ต้องไม่ผ่านการอบด้วยสารฆ่าเชื้อราหรือสารเคมีอื่นๆ

2.3 บรรจุภัณฑ์ที่นำมาใส่ผลิตภัณฑ์สำเร็จที่ได้จากการแปรรูปต้องสะอาด ไม่เคยใส่อาหารหรือวัสดุอื่นมาก่อน เว้นแต่ภาชนะบรรจุที่เป็นแก้ว

2.4 ควรใช้บรรจุภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยควรเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หรือนำไปผลิตซ้ำใหม่ได้ เช่น การใช้วัสดุจากกระดาษรีไซเคิล วัสดุที่ย่อยสลายได้

2.5 ไม่ควรใช้บรรจุภัณฑ์หลายชั้นเกินความจำเป็น

2.6 ไม่อนุญาตให้ใช้โฟมเป็นบรรจุภัณฑ์

3. การขนส่ง

3.1 ในการขนส่งต้องทำการแยกผลผลิตเกษตรอินทรีย์กับไม่อินทรีย์อย่างชัดเจน

3.2 ยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งมีสิ่งปกคลุมตลอดการขนส่ง

3.3 ทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการขนส่งทุกครั้งก่อนและหลังการขนส่ง

ขั้นตอนการขอรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

1. **ศึกษาทำความเข้าใจ**

เกษตรกรต้องศึกษาทำความเข้าใจมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และทำการประเมินตนเองว่าสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานและเกณฑ์ข้อกำหนดต่างๆได้หรือไม่ เพราะมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นข้อกำหนดที่เกษตรกรต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด โดยจะใช้มาตรฐานเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินการรับรองฟาร์มของเกษตรกร ดังนั้น ก่อนที่จะทำการสมัครเกษตรกรควรศึกษาข้อกำหนดในการผลิตแบบอินทรีย์ที่ขอรับรองอย่างละเอียด และถี่ถ้วนจนมั่นใจ ตัดสินใจแน่วแน่เสียก่อน

2. **สมัครเข้าร่วมกลุ่มเกษตรอินทรียในเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี**

 2.1 เมื่อเกษตรกรศึกษาข้อกำหนดในการผลิตแบบอินทรีย์อย่างละเอียดเรียบร้อยแล้ว และต้องการจะสมัครเข้าร่วมกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี เกษตรกรต้องทำการติดต่อไปยังกลุ่มเกษตรกรหรือหน่วยงานในพื้นที่ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์) เพื่อสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่ม

 2.2 การสมัครทำได้โดยการกรอกข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ http://www.cmonehealth.org/home แบบฟอร์มใบสมัครดูได้จากเอกสารอ้างอิงสมัครเข้าร่วมกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ในเครือข่ายอปท.ฯ ดาวผ่อดีดี

3. **การตรวจแรกเข้า**

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ จะพิจารณาเอกสารและทำการตรวจแรกเข้า ซึ่งการตรวจแรกเข้าหมายถึง การตรวจประเมินเพื่อการรับรองเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นการตรวจประเมินเพื่อการรับรองครั้งแรก โดยเกษตรกรจะถูกตรวจอย่างละเอียดในทุกข้อกำหนดของการปฏิบัติทางเกษตรอินทรีย์

4. **ปฏิบัติตามหลักเกษตรอินทรีย์**

 4.1 เมื่อสมัครเข้าร่วมกลุ่มฯแล้ว เกษตรกรต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างเคร่งครัด

 4.2 อ้างอิงแนวปฏิบัติจากคู่มือ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท. อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

 4.3 ได้รับรหัสพื้นที่

 4.4 เมื่อเกษตรกรทำการสมัครเข้าร่วมกลุ่มกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์เรียบร้อยแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำการออกรหัสพื้นที่

ให้กับเกษตรกรเพื่อเป็นการระบุว่าเกษตรกรนั้นสังกัดอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดหรือหน่วยงานใด และนำไปสู่การลงทะเบียนใช้งาน แอปพลิเคชันผ่อดีดี

5. **อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ออกรหัสพื้นที่ให้กับเกษตรกร โดยเกษตรกรปฏิบัติดังนี้**

5.1 ลงทะเบียนใช้งาน แอปพลิเคชันผ่อดีดี โดย อปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์ แจ้ง**<u>รหัสพื้นที่</u>**ของเกษตร

ขั้นตอนการดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน ผ่อดีดี หรือ podd

ขั้นตอนการลงทะเบียนเพื่อขอรับชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่าน

****หมายเหตุ หากเกษตรกรไม่สามารถกรอกข้อมูลเองได้ สามารถแจ้งกับกลุ่มเกษตรกรของตนเองได้*

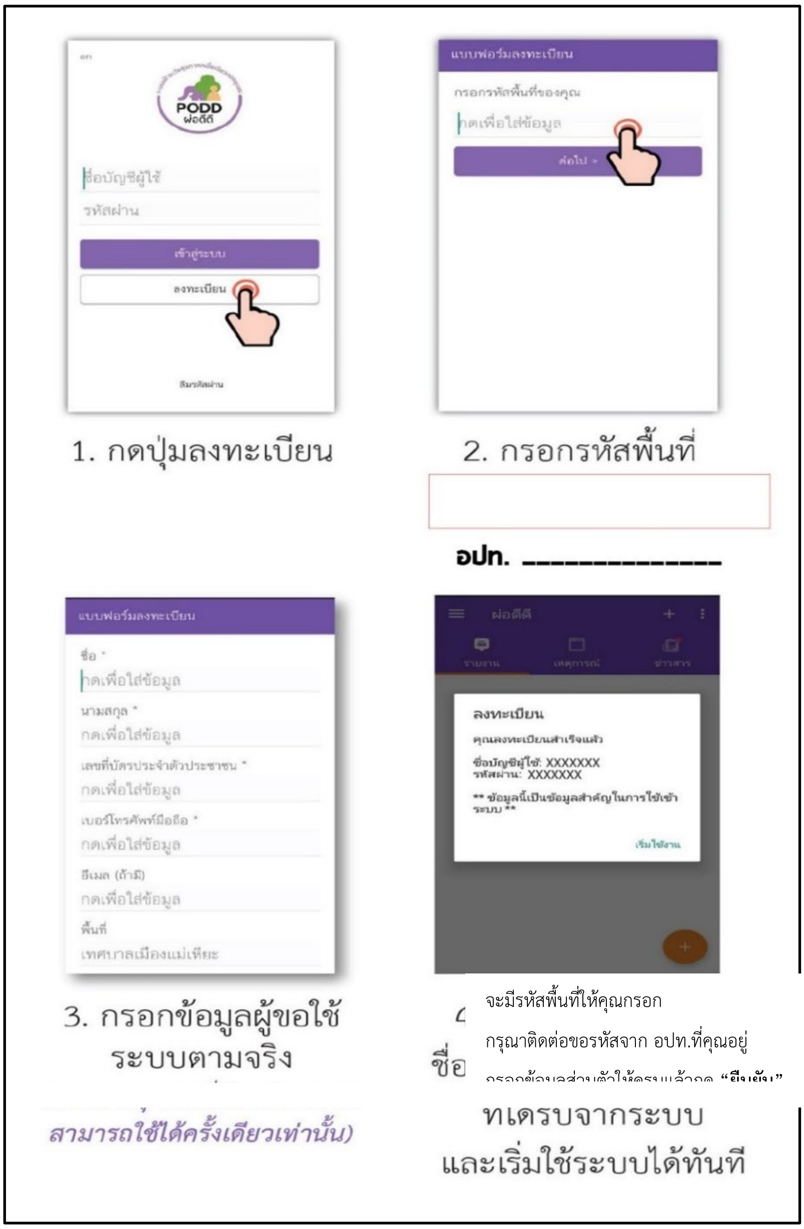

5.2 ได้รับรหัสกลุ่ม

เมื่อเกษตรกรทำการสมัครเข้าร่วมกลุ่มกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์เรียบร้อยแล้ว หน่วยงานดังกล่าวจะทำการออกรหัสกลุ่มให้กับเกษตรกรเพื่อเป็นการระบุว่าเกษตรนั้นสังกัดอยู่ในกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีกลุ่มใด และนำไปสู่การลงทะเบียนใช้งานแอปพลิเคชัน podd PGS

5.3 เข้าสู่ระบบเพื่อใช้งานแอปพลิเคชัน podd PGS เกษตรกรนำบัญชีผู้ใช้และรหัสผ่านที่ได้จากแอปพลิเคชันผ่อดีดี เข้าสู่ระบบเพื่อใช้งาน แอปพลิเคชัน podd PGS

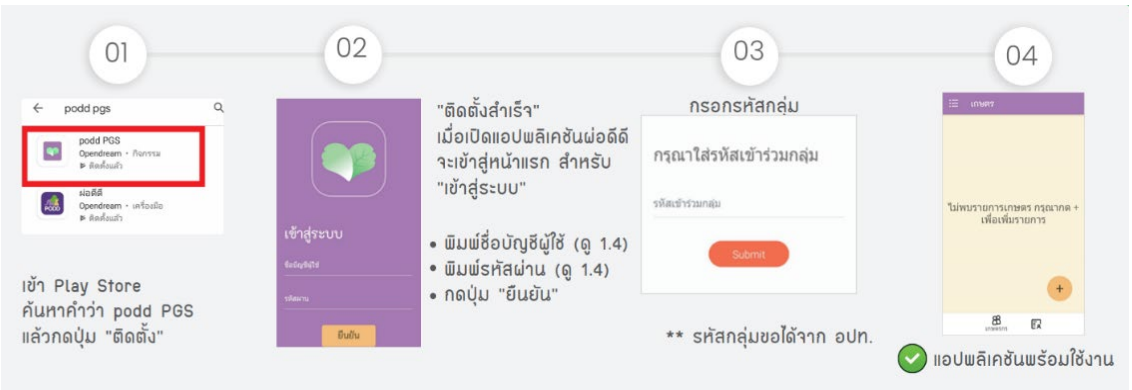

5.4 บันทึกข้อมูล

เกษตรกรต้องทำการบันทึกข้อมูลในแอปพลิเคชัน podd PGS ซึ่งข้อมูลสำคัญประกอบด้วย

- ข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร
- ข้อมูลแปลงปลูก
    - ➢ ปัจจัยการผลิต
    - ➢ พืชที่ปลูก

6. ขอรับการรับรอง

เกษตรกรสามารถติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์) เพื่อขอการรับรองผลิตผลเกษตรอินทรีย์ของตนเอง โดยเกษตรกรจะถูกตรวจแรกเข้า ซึ่งเป็นการตรวจที่สำคัญมาก โดยจะตรวจสถานที่ประกอบการทุกแห่งที่เกี่ยวข้องและประเมิน เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรได้ปรับความเข้าใจและวิธีการปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ขอรับรอง ซึ่งจะนำไปสู่การออกใบรับรอง

7. ได้รับใบรับรอง (หนังสือสำคัญรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS))

เมื่อเกษตรกรได้รับใบรับรองเรียบร้อยแล้ว เกษตรกรสามารถขายผลผลิตในตลาดอินทรีย์ได้ โดยใบรับรองมีอายุ 3 ปี ในระหว่างนี้เกษตรกรจะต้องปฏิบัติดังนี้

7.1 เกษตรกรต้องเข้าร่วมเข้าร่วมกิจกรรม การประชุม และการฝึกอบรมของกลุ่มเป็นประจำ

7.2 เกษตรกรต้องเข้าร่วมกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน โดยมีการตรวจอย่างน้อย 3 เดือนครั้ง ซึ่งกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนนี้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

7.3 เกษตรกรจะต้องถูกตรวจรับรองประจำปี เพื่อติดตามและควบคุมการปฏิบัติและกิจกรรมในแปลงให้เป็นไปตามการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ที่ดี

7.4 เกษตรกรสามารถใช้ตรารับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) เป็นตราสินค้าได้เฉพาะกับผลผลิต/ ผลิตภัณฑ์ ที่ขอรับรองกับเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดีเท่านั้น

ในกรณีที่เกษตรกรขอรับการรับรองแปลงเพิ่มเติม หรือมีเงื่อนไขการรับรองประจำปี เกิดการร้องเรียนจากผู้อื่น มีข้อสงสัยหรือความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิตของเกษตรกร เกษตรกรจะถูกตรวจเพิ่มเติมโดยการตรวจเพิ่มเติมนี้ คณะผู้ตรวจไม่จำเป็นต้องแจ้งเกษตรกรให้ทราบล่วงหน้า

8. การตรวจต่ออายุ

ในการรับรองแต่ละครั้ง ใบรับรองจะมีอายุ 3 ปี เพราะฉะนั้นเกษตรกรจะต้องถูกตรวจต่ออายุเพื่อเป็นการต่ออายุการรับรองเกษตรอินทรีย์ โดยตรวจประเมินอย่างละเอียดในทุกข้อกำหนด ซึ่งจะดำเนินการตรวจก่อนใบรับรองหมดอายุ

เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

คู่มือกลุ่มเกษตรกร

บทบาทหน้าที่และการจัดการกลุ่ม
ในระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

แผนภูมิแสดงขั้นตอนดำเนินการ สำหรับกลุ่มเกษตรกร

จัดตั้งกลุ่ม/การรับสมาชิกเกษตรกรรายใหม่ (ขนาดกลุ่ม 3-8 คน)
ส่งใบสมัครของเกษตรกร ส่งให้ อปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์
อนุมัติเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกร
ผ่าน เครื่องมือ podd Star Automat (https://docs.google.com/forms)

↓

จัดทำปฏิทินแผนกิจกรรมประจำปีร่วมกับอปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์
แผนตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน
แผนการเข้าร่วม อบรม สัมมนา ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ร่วมกับ อปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์

↓

กิจกรรมตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน

หัวหน้ากลุ่มเป็นตัวแทนเข้าประชุมกับอปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์

↓

หัวหน้ากลุ่มพิจารณาผ่านเรื่องขอรับรองฯของสมาชิก

ขั้นตอนดำเนินการ สำหรับกลุ่มเกษตรกร

1. **จัดตั้งกลุ่ม/การรับสมาชิกเกษตรกรรายใหม่ (ขนาดกลุ่ม 3-8 คน)**
   1.1 รวบรวมสมาชิกเกษตรกร 3-8 คน เพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยใช้แบบฟอร์มสมัครสมาชิก (แบบฟอร์มดาว 01)
   1.2 หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรช่วยสมาชิกสมัคร และลงนามในปฏิญญาการเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ภายใต้ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ผ่านทางเว็บไซต์ podd Star Automat (https://docs.google.com/forms) เพื่อขอขึ้นทะเบียน
   1.3 รับรหัสพื้นที่และรหัสกลุ่มเพื่อเปิดใช้งานแอปพลิเคชัน podd PGS เมื่ออปท.หรือสหกรณ์ พิจารณาอนุมัติให้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกแล้ว
2. **จัดทำปฏิทินแผนกิจกรรมประจำปีร่วมกับอปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์**
   2.1 จัดทำปฏิทินแผนกิจกรรมประจำปีร่วมกับอปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์ ดังนี้
      2.1.1 แผนตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน
      2.1.2 แผนการเข้าร่วม อบรม สัมมนา ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ร่วมกับ อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์
3. **กิจกรรมตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน**
   3.1 กำหนดพื้นที่แปลงตรวจเยี่ยม ตามบริบทแต่ละพื้นที่ของตนเองร่วมกับอปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์
   3.2 กำหนด วัน เดือน ปี และเวลา ในการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนร่วมกับอปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์
   3.3 จัดเตรียมแบบฟอร์มการตรวจเยี่ยมแปลง (แบบฟอร์มดาว 03) โดยแต่ละท้องถิ่นสามารถจัดทำแบบฟอร์มให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ของตนเอง
   3.4 ให้ตัวแทนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่อ่านออกเขียนได้อย่างดี เพื่อกรอกแบบฟอร์มบันทึกกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนสำหรับเก็บไว้ใช้ของกลุ่มเกษตรกรหรือส่งให้ตำบลตามที่ตำบลกำหนด
4. **มีส่วนร่วมในกิจกรรมขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ร่วมกับอปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์**

หัวหน้ากลุ่มเป็นตัวแทนเข้าประชุมกับอปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์ ในการพัฒนาและขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ภายในท้องถิ่น

5. **หัวหน้ากลุ่มพิจารณาผ่านเรื่องขอรับรองฯของสมาชิก**

ความจำเป็นในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร

เพื่อให้เกษตรกรภายในกลุ่มมีส่วนร่วมกับกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง กลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เกิดคุณภาพที่เชื่อถือได้ในระบบการผลิตของกลุ่ม การรวมกลุ่มเกษตรกรยังเป็นการสร้างกำลังใจให้กันระหว่างเกษตรกร และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิต การปฏิบัติคุณภาพทางเกษตรอินทรีย์ ทำให้การทำเกษตรอินทรีย์ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างพลังกลุ่มให้มีอำนาจต่อรองทางการตลาด และเป็นการควบคุมคุณภาพภายใน เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้การผลิตเป็นไปตามมาตรฐาน ทำให้ผู้บริโภคได้ผลผลิตอินทรีย์ตามที่ต้องการ ในกรณีอปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์เพิ่งเริ่มต้นเกษตรอินทรีย์ ยังมีสมาชิกไม่มาก อาจเริ่มด้วยการยังไม่แบ่งเป็นกลุ่มย่อย แต่ต้องมีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

ปัจจัยสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร

1. มีการรวมกลุ่มเกษตรกรที่อาจมีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกัน อยู่หมู่บ้านหรือตำบลเดียวกันตามที่กลุ่มตำบลกำหนด และพื้นที่การผลิตเหมาะสมกับระบบเกษตรอินทรีย์ ขนาดกลุ่มควรอยู่ระหว่าง 3-8 คน เพื่อให้เกษตรกรภายในกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงสม่ำเสมอโดยเฉพาะกิจกรรมตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนซึ่งแปลงควรถูกตรวจทุก 2–3 เดือน
2. เกษตรกรมีความสมัครใจ และต้องการทำและขอรับรองกระบวนการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภค และขยายฐานการตลาด
3. สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสม่ำเสมอตามกติกากลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเกษตรกรในตำบลและในเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีเมื่อโอกาสอำนวย เช่น การร่วมกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนการประชุมประจำเดือน เป็นต้น
4. หัวหน้ากลุ่ม มีคุณสมบัติผู้นำที่ดี และจะเหมาะสมยิ่งขึ้นถ้ามีความสามารถในการใช้สมาร์ทโฟนบันทึกข้อมูล

บทบาทหน้าที่ของกลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ตามระบบรับรองเกษตรอินทรียพีจีเอส (PGS)

ขั้นที่ 1 ขั้นการสมัครสมาชิก

1. รวบรวมสมาชิกเกษตรกร 3-8 คน โดยใช้แบบฟอร์มสมัครสมาชิก (แบบฟอร์มดาว 01) เพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ภายในกลุ่มตำบลของเครือข่ายอปท.ฯ ดาวผ่อดีดี เสนอกลุ่มตำบลแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มเกษตรกร ทำหน้าที่เป็นตัวแทนผู้นำและผู้ช่วยเหลือสมาชิกในกิจกรรมทั้งหมด

2. หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรช่วยสมาชิกสมัครและลงนามในปฏิญญาการเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ภายใต้ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ผ่านทางเว็บไซต์ podd Star Automat (https://docs.google.com/forms) เพื่อขอขึ้นทะเบียน

3. รับรหัสเข้าร่วมกลุ่มเพื่อเปิดใช้งานแอปพลิเคชัน podd PGS เมื่ออปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์พิจารณาอนุมัติให้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกแล้ว

4. จัดทำแผนการกิจกรรมประจำปีของกลุ่มเกษตรกร เช่น ตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน และแผนการเข้าร่วม อบรม สัมมนาขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ร่วมกับ อปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์

5. อธิบายและสร้างความเข้าใจหรือมาตรฐาน ข้อกำหนดและแนวทางการปฏิบัติระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) การรับรอง กฎกติกา บทลงโทษกรณีสมาชิกไม่ปฏิบัติตามสัญญาและข้อกำหนดของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

6. ตรวจสอบการปฏิบัติของสมาชิก หากยังมีการผลิตแบบปกติในบางแปลงสมาชิกต้องแจ้งมาตรการป้องกันการปนเปื้อนของผลผลิต และดำเนินการปรับปรุงแปลงตามแนวปฏิบัติเกษตรอินทรีย์

7. จัดกิจกรรมระหว่างกลุ่มเพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น การตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อน การประชุมระหว่างกลุ่มเกษตรกร เป็นต้น เพื่อเป็นการควบคุมภายในและความโปร่งใสของกลุ่มเกษตรกร

(แบบฟอร์มดาว 01)

แบบฟอร์มสมัครสมาชิก

อปท./กลุ่มตำบล………………………………….. อำเภอ.......................จังหวัด.......................

จำนวนสมาชิก.................. คน

1.หัวหน้ากลุ่ม

ชื่อ........................... .... นามสกุล............................. เบอร์โทรศัพท์...................

อีเมล์ (ถ้ามี)................................. .... จำนวนแปลง............แปลง

2.รายชื่อสมาชิก

1.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์............................ ....
2.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์............................ ....
3.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์............................ ....
4.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์............................ ....
5.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์............................ ....
6.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์............................ ....
7.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์............................ ....

☐ อนุมัติ

☐ ไม่อนุมัติ

( )

นายก/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

แบบฟอร์มการกรอกลงนามปฏิญญาเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกร

(podd Star Automat)

สมัครเข้าร่วมกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ในเครือข่าย อปท.ฯ ดาวผ่อดีดีฯ

*จำเป็น

คำนำหน้า *

เลือก

ชื่อ สกุล *

คำตอบของคุณ

หมายเลขบัตรประชาชน *

คำตอบของคุณ

ฟาร์มตั้งอยู่เลขที่ *

คำตอบของคุณ

สมัครเข้าร่วมกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ในเครือข่าย อปท.ฯดาวผ่อดีดีฯ *

ข้าพเจ้ายินดีปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดดังต่อไปนี้

๑. ข้าพเจ้ายินยอมปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมที่กลุ่ม กำหนดอย่างเคร่งครัด

๒. ข้าพเจ้ายินยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กติกา ของกลุ่มและ ระบบรับรองแบบมีส่วนร่วม

๓. ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมกิจกรรม การประชุม และการฝึกอบรมของกลุ่ม และระบบรับรองแบบมีส่วนร่วม

๔. ข้าพเจ้ายินยอมให้คณะกรรมตรวจเยี่ยมเพื่อนจากกลุ่ม และจากกลุ่มหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรอง เข้าร่วมตรวจเยี่ยมในพื้นที่การเกษตรทุกแปลง ตลอดจนสถานที่เก็บผลิตผล และที่พัก โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบล่วงหน้า

๕. ข้าพเจ้าจะจัดทำเอกสารประกอบการผลิต เช่น รายงานการผลิต บัญชีขาย บัญชีซื้อปัจจัยการผลิต บัญชีฟาร์ม และ/หรือ บัญชีการผลิต รวมทั้งยินยอมให้ตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการประกอบการเหล่านี้

๖. ข้าพเจ้าจะแจ้งให้กลุ่ม ทราบโดยทันที ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการผลิต เช่น การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การผลิตที่ขอรับรอง รวมทั้งการละเมิดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของข้าพเจ้า

๗. ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะใช้ตราสัญญลักษณ์รับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมและขายผลิตผลเป็นอินทรีย์เฉพาะที่ผลิตได้จากพื้นที่ได้รับการรับรองแบบมีส่วนร่วมเท่านั้น

๘. ข้าพเจ้ายอมรับการตัดสินสถานะการได้รับการรับรองจากกลุ่มทุกกรณี

○ ยอมรับ

○ ไม่ยอมรับ

ส่ง

สแกน QR CODE

เพื่อเข้าแบบฟอร์ม podd Star Automat

(แบบฟอร์มดาว 02)

แบบฟอร์มลงนามปฏิญญาเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกร

สมัครเข้าร่วมกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ในเครือข่าย อปท.ฯ ดาวผ่อดีดีฯ

สังกัดกลุ่มย่อย...กลุ่มหลัก..

ข้าพเจ้านางสาว เกษตรกร ทดสอบ

หมายเลขบัตรประชาชน ๑๒๕๖๓๕๔๘๙๖๓๑๒

ฟาร์มตั้งอยู่เลขที่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๑ ตำบล ทดสอบ อำเภอ ทดลอง จังหวัด เชียงใหม่

รหัสไปรษณีย์ ๕๗๑๒๐ โทรศัพท์ ๐๖๒๒๐๒๒๕๖๔ อีเมล์

ขอสมัครเข้าร่วมกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ในเครือข่าย อปท.ฯ ดาวผ่อดีดีฯ สังกัดกลุ่ม อินทรีย์แม่น้อย

ข้าพเจ้ายินดีปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดดังต่อไปนี้

๑. ข้าพเจ้ายินยอมปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมที่กลุ่ม กำหนดอย่างเคร่งครัด

๒. ข้าพเจ้ายินยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กติกา ของกลุ่มและ ระบบรับรองแบบมีส่วนร่วม

๓. ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมกิจกรรม การประชุม และการฝึกอบรมของกลุ่ม และระบบรับรองแบบมีส่วนร่วม

๔. ข้าพเจ้ายินยอมให้คณะกรรมตรวจเยี่ยมเพื่อนจากกลุ่ม และจากกลุ่มหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรอง เข้าร่วมตรวจเยี่ยมในพื้นที่การเกษตรทุกแปลง ตลอดจนสถานที่เก็บผลิตผล และที่พัก โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบล่วงหน้า

๕. ข้าพเจ้าจะจัดทำเอกสารประกอบการผลิต เช่น รายงานการผลิต บัญชีขาย บัญชีซื้อปัจจัยการผลิต บัญชีฟาร์ม และ/หรือ บัญชีการผลิต รวมทั้งยินยอมให้ตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการประกอบการเหล่านี้

๖. ข้าพเจ้าจะแจ้งให้กลุ่ม ทราบโดยทันที ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการผลิต เช่น การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การผลิตที่ขอรับรอง รวมทั้งการละเมิดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของข้าพเจ้า

๗. ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะใช้ตราสัญญลักษณ์รับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมและขายผลิตผลเป็นอินทรีย์เฉพาะทีผลิตได้จากพื้นที่ได้รับการรับรองแบบมีส่วนร่วมเท่านั้น

๘. ข้าพเจ้ายอมรับการตัดสินสถานะการได้รับการรับรองจากกลุ่มทุกกรณี

ข้าพเจ้าได้อ่านรายละเอียดเงื่อนไขข้างต้นแล้ว และ **ยอมรับ** ข้อกำหนดต่างๆ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ	ลงชื่อ...
ประธานหรือตัวแทน	(..............เกษตรกร ทดสอบ...............)
กลุ่ม..................................	ผู้ผลิต
วันที่ .... เดือน .... พ.ศ	วันที่ .... เดือน .... พ.ศ ....

(อนาคตจะอยู่ในระบบดิจิทัลทั้งหมด)

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. จัดกิจกรรมตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการผลิตของกลุ่ม
2. เข้าร่วมฝึกอบรมการใช้งานแอปพลิเคชัน podd PGS และการประชุมอื่นๆที่ตำบลเชิญ โดยเกษตรกรเข้าร่วมต้องบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ช่วยติดตามการบันทึกการผลิต ด้วยเครื่องมือ podd PGS เพราะจะเป็นข้อมูลจำเป็น สำหรับการตรวจรับรองระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)
4. มีส่วนร่วมและช่วยขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี
5. กำหนดแผนการตลาด การหาตลาดใหม่ๆ ให้กับสมาชิกร่วมกับอปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์

กิจกรรมตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน

จุดประสงค์และลักษณะเฉพาะของการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน

เกษตรกรควรเข้าร่วมกิจกรรมตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนทุกครั้ง เว้นแต่มีกิจธุระสำคัญจริงๆ เพราะการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนเป็นหัวใจของการทำเกษตรอินทรีย์ และการรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ให้เป็นผลสำเร็จ เป็นกิจกรรมประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม โดยคณะผู้ตรวจเยี่ยมซึ่งเป็นเกษตรกรสมาชิกภายในกลุ่ม รูปแบบการตรวจเน้นความเป็นกัลยาณมิตร ไม่ใช่การจับผิดหรือตรวจตามข้อกำหนด แต่เป็นการช่วยกันสร้างความเข้าใจในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และวิธีปฏิบัติในฟาร์มและแลกเปลี่ยนความรู้แนวทางการเพาะปลูก และการตลาด การตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน ควรทำอย่างน้อย 2-3 เดือนครั้ง เทคนิคการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน ต้องกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิก และกระบวนการเรียนรู้ที่ถือเป็นการควบคุมโดยสังคม ซึ่งจะเชื่อถือได้ก็ต่อเมื่อเกษตรกรผู้ผลิตมีเป้าหมายร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบในระบบร่วมกัน เช่น หากมีองค์กรภายนอกตรวจพบสารเคมีตกค้างในผลผลิต อาจถูกถอนใบอนุญาตทั้งกลุ่ม หากกลุ่มไม่มีคำชี้แจงหรือเพิกเฉยไม่แก้ไขกลุ่มผู้ผลิตมีการตกลงกฎ กติกา บทลงโทษกรณีไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน การไม่ผ่านการตรวจประเมินไม่ได้หมายความว่าทำผิด แต่เป็นการให้ผู้ผลิตต้องเรียนรู้เพื่อพัฒนาการผลิตให้สอดคล้องกับมาตรฐาน <u>แปลงอินทรีย์แต่ละแปลงควรได้รับการตรวจผ่านกิจกรรมตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนทุก 2-3 เดือน</u>

ขั้นตอนการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน

1. จัดทำแผนการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน
2. ทำปฏิทินการตรวจเยี่ยมแปลง
3. จัดเตรียมแบบฟอร์มการตรวจเยี่ยมแปลง โดยแต่ละท้องถิ่นสามารถจัดทำแบบฟอร์มให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ของตนเอง
4. ให้มีตัวแทนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่อ่านออกเขียนได้อย่างดี เพื่อกรอกแบบฟอร์มบันทึกกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนสำหรับเก็บไว้ในกลุ่ม หรือส่งให้ตำบลตามที่ตำบลกำหนด

ตัวอย่างปฏิทินกิจกรรมกลุ่มเกษตรกร

2021 สิงหาคม

จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
26	27	28	29	30	31	01
02	03 **ตรวจแปลง นาง A**	04	05 การประชุมการอบรมเกษตรกร ณ หอประชุม	06	07	08
09	10	11	12	13	14	15
16	17 **ตรวจแปลง นางศรี**	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31	หมายเหตุ:				

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้เข้าร่วม	หมายเหตุ
3 สิงหาคม 2564	ตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน	นาย A , นาย B	
5 สิงหาคม 2564	การอบรมเกษตรกรฯ	นาย A , นาย B	
17 มกราคม 2565	ตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน	นายศรี, นางแก้ว	

(แบบฟอร์มดาว 03)

แบบฟอร์มกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน

กลุ่ม.. สังกัด..............................วันที่.......................

รายงานการตรวจฟาร์มเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนแม่ทา	
ชื่อผู้ผลิต	วันที่ตรวจ
ชื่อผู้ตรวจ	

1. **เอกสารฟาร์ม**

1.1 **การบันทึกกิจกรรมการผลิต**

☐ ปัจจัยการผลิต	☐ บันทึกครบถ้วน	☐ บันทึกไม่ครบถ้วน
☐ บันทึกการขาย	☐ บันทึกครบถ้วน	☐ บันทึกไม่ครบถ้วน

1.2 **ผลการตรวจ**

ชื่อแปลง	พืช (ระบุชนิด)				ระบบการปลูก
	ต้นกล้า	กำลังเจริญเติบโต	สามารถขายได้แล้ว	สิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่พบ	
				☐ หญ้า วัชพืช ☐ หอย ☐ อื่นๆ	☐ อินทรีย์ ☐ ปรับเปลี่ยน ☐ ปกติ

อ้างอิง: แบบฟอร์มกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนจากกลุ่มเกษตรอินทรีย์แม่ทาออแกร์นิค

(แบบฟอร์มดาว 03)

2. การจำหน่าย

จำหน่ายเอง			รับซื้อ		
ชื่อพืชจำหน่าย	จำนวน	ผู้รับซื้อ	ชื่อพืชรับซื้อ	จำนวน	ผู้ขาย

☐ ของแปรรูป/อาหาร/ขนม ที่นำไปจำหน่าย (ดังข้อมูลด้านล่างในตาราง)

ใส่เครื่องหมาย (/) ในช่องระบบปลูก

ชื่ออาหาร/ขนมที่แปรรูป	ใช้วัตถุดิบระบบอินทรีย์	ใช้วัตถุดิบทั่วไป
1.		
2.		

3. ความเสี่ยงที่พบ (ใส่เครื่องหมาย (/) ในช่อง ☐)

☐ ความเสี่ยงการปนเปื้อน

☐ ความเสี่ยงการปะปนของผลผลิตอินทรีย์และทั่วไป

☐ กรณีพื้นที่ดอน : มีการผลิตในระบบอินทรีย์ทุกแปลง

☐ อื่นๆ ระบุ..

4. ความเสี่ยงแนวกันชน

☐ ไม่มีความเสี่ยง

☐ มีความเสี่ยง ชื่อแปลง................ระยะห่างแนวกันชน ทิศ................ระยะห่าง........เมตร

ชื่อแปลง................ระยะห่างแนวกันชน ทิศ................ระยะห่าง........เมตร

ลงชื่อผู้ตรวจ	**ลงชื่อผู้ผลิต**

เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

คู่มืออปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์

การดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

แผนภาพแสดงขั้นตอนดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส
สำหรับ อปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์

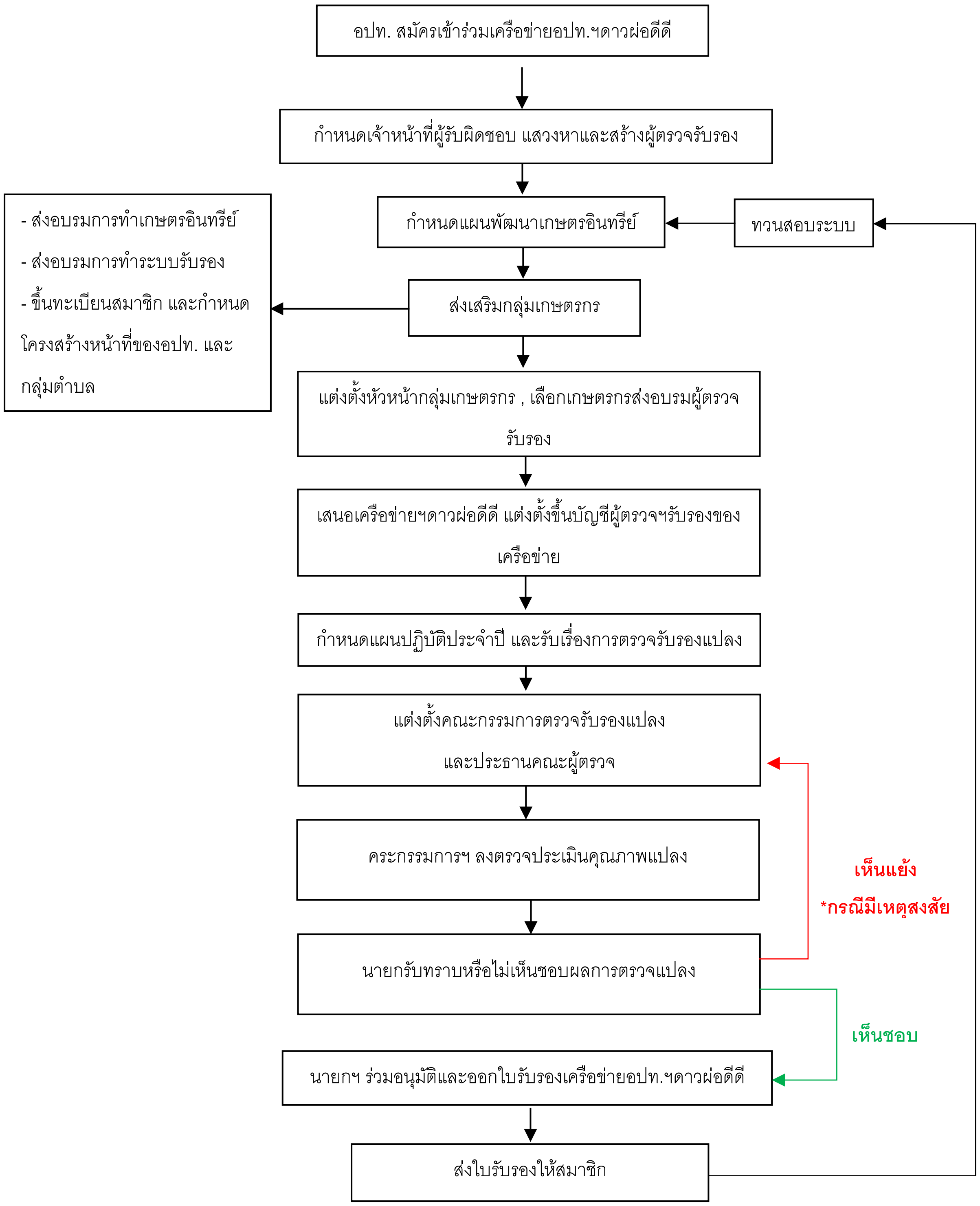

สรุปขั้นตอนดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส สำหรับ อปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์

1. กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของ อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ เพื่อทำงานร่วมกับกลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ และประสานกับเครือข่าย แสวงหาและสร้างผู้ตรวจของ อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์

2. ทำแผนพัฒนาเกษตรอินทรีย์ อาหารปลอดภัย และแผนงบประมาณของตำบล

3. ส่งเสริมกลุ่ม

   3.1 ส่งอบรมการทำเกษตรอินทรีย์

   3.2 ส่งเกษตรกรระดับหัวหน้ากลุ่ม/เจ้าหน้าที่ อปท. อบรมการทำ รับรองระบบ (หลักสูตรผู้ตรวจประเมิน)

   3.3 ส่งเสริมและขึ้นทะเบียนสมาชิกหรือทะเบียนกลุ่ม (ด้วยระบบ podd STARS Automat)

   3.4 กำหนดกระบวนการดำเนินงานระบบงานในตำบล

4. แต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มเกษตรกร/เลือกเกษตรกรที่มีศักยภาพส่งอบรมผู้ตรวจรับรอง (อาจเสนอมาจากกลุ่มโดยคำนึงถึงหลักความสามารถ ความเท่าเทียม และมีส่วนร่วม อายุวาระ 3 หรือ 4 ปี)

5. เสนอผู้มีคุณสมบัติในท้องถิ่น/จังหวัด ให้เครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีแต่งตั้ง และขึ้นบัญชีเป็นผู้ตรวจรับรอง ตามแบบฟอร์ม (เครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี กำหนดคุณสมบัติกลาง)

6. รับเรื่องขอการตรวจรับรองแปลงจากเกษตรกร + กำหนดแผนปฏิบัติการตรวจรับรองประจำปีของตำบล

7. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับรองแปลง

8. พิจารณาให้ความเห็นชอบผลการตรวจแปลงแล้วแจ้งผล เพื่อขออนุมัติใบรับรองจากประธานเครือข่าย

9. รับแจ้งผลการยืนยันอนุมัติใบรับรองจากเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี จากนั้นนายก อปท. อนุมัติใบรับรองพร้อมพิมพ์ส่งให้เกษตรกรผู้ยื่นขอ

10. ปรับปรุงแผนการตรวจประจำปีอัตโนมัติ

11. ประชุมหรือมีระบบติดตาม เพื่อทราบและแก้ไขปัญหาการทำงานของระบบอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ในปีที่ 1 และทุก 3-4 ครั้งในปีถัดไป

12. สัมมนากำหนดเป้าหมาย ประเมินผลแผนพัฒนา/วิสัยทัศน์ตำบล ปีละ 1 ครั้ง โดยอาศัยกรอบวิสัยทัศน์ ความต้องการของตำบล และแนวทางปฏิบัติกลางของเครือข่ายเป็นตัวตั้งต้น

หลักการและแนวทางเกษตรอินทรีย์

ความหมายเกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture)

เกษตรอินทรีย์ (organic agriculture) คือ ระบบจัดการการผลิตด้านการเกษตรแบบองค์รวมที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้วัตถุดิบจากการสังเคราะห์และไม่ใช้ พืช สัตว์หรือจุลินทรีย์ที่ได้จากการดัดแปลงพันธุกรรม (genetic modification) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ทุกขั้นตอน (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2552; 2554; 2559; IFOAM,2013)

นอกจากนี้ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) ได้ให้ความหมายเกษตรอินทรีย์ หมายถึง การเกษตรที่ทำตามหลักการเกษตรอินทรีย์ที่นานาชาติยอมรับ 4 ประการคือ หลักสุขภาพ หลักระบบนิเวศความเป็นอินทรีย์ให้กับผู้บริโภค สามารถขอการรับรองได้ ทั้งในระบบการรับรองโดยบุคคลที่สาม (third party certified body, CB) และระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมพีจีเอส (participatory guarantee system, PGS) (UNCTAD, FAO and IFOAM, 2012; FAO, IFOAM and UNCTAD,2016)

เกษตรอินทรีย์ มีหลักการสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

1. สุขภาพให้ความสำคัญกับสุขภาพดิน พืช สัตว์ มนุษย์ และโลก อย่างครอบคลุม
2. นิเวศวิทยา โดยการฟื้นฟูระบบนิเวศท้องถิ่น และการสร้างความหลากหลายทางพันธุกรรม และกิจกรรมทางการเกษตร
3. ความเป็นธรรม ควรจะตั้งอยู่บนความสัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรมระหว่างสิ่งแวดล้อมโดยรวม และสิ่งมีชีวิต
4. การดูแลเอาใจใส่ ซึ่งต้องดำเนินการอย่างระวังและรับผิดชอบ เพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ของผู้คนทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งพิทักษ์ปกป้องสภาพแวดล้อมโดยรวม

แนวทางเกษตรอินทรีย์

แนวคิดพื้นฐานของเกษตรอินทรีย์คือ การทำการเกษตรแบบองค์รวม ซึ่งแตกต่างจากระบบเกษตรแผนใหม่ที่มุ่งเน้นการใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉพาะพืชที่ปลูก โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรการเกษตรหรือนิเวศการเกษตร สำหรับเกษตรอินทรีย์ซึ่งเป็นเกษตรแบบองค์รวมจะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศการเกษตร เกษตรอินทรีย์จึงปฏิเสธการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี เนื่องจากสารเคมีการเกษตรเหล่านี้มีผลกระทบต่อกลไกและกระบวนการของระบบนิเวศ โดยยึด 6 แนวทางสำคัญ ดังนี้

1. **หมุนเวียนของธาตุอาหาร** ด้วยการใช้ธาตุอาหารพืชที่อยู่ในรูปของอินทรียวัตถุที่สามารถย่อยสลายได้ โดยจุลินทรีย์ ซึ่งจะทำให้วงจรธาตุอาหารหมุนเวียนได้อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างของการหมุนเวียนธาตุอาหารในแนวทางเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ คือ การใช้ปุ๋ยหมัก การคลุมดินด้วยอินทรีย์วัตถุ การปลูกพืชเป็นปุ๋ยพืชสด และการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น

2. **สร้างความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน** การหาอินทรีย์วัตถุต่างๆ มาคลุมหน้าดินอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นฟาง ใบไม้ หรือแม้แต่พืชขนาดเล็ก (เช่น พืชที่ใช้ปลูกคลุมดิน) ซึ่งอินทรีย์วัตถุเหล่านี้จะกลายเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินฟื้นกลับมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้การไม่ใช้สารเคมีต่างๆ เป็นการช่วยทำให้ดินสามารถฟื้นความสมบูรณ์ของตัวเองได้อย่างรวดเร็ว

3. **สร้างความหลากหลายที่สัมพันธ์กันอย่างสมดุลในระบบนิเวศ** ไม่ว่าจะเป็นการปลูก พืชร่วมหลายชนิดในเวลาเดียวกัน หรือเหลื่อมเวลากัน ตลอดจนการปลูกพืชหมุนเวียนต่างชนิดกัน

4. **อนุรักษ์และฟื้นฟูนิเวศการเกษตร** ด้วยการปฏิเสธการใช้สารเคมีสังเคราะห์ทุกชนิด มีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ และการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การปลูกพืชร่วม พืชแซม พืชหมุนเวียน ไม้ยืนต้น หรือการฟื้นฟูแหล่งนิเวศธรรมชาติในไร่นา หรือบริเวณใกล้เคียง

5. **พึ่งพากลไกธรรมชาติในการทำเกษตร** เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ถึงสภาพเงื่อนไขของ ท้องถิ่นที่ตนเองทำการเกษตรอยู่ การหมั่นสังเกต เรียนรู้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และทำการทดลอง

6. **พึ่งพาตนเองด้านปัจจัยการผลิต**พยายามผลิตปัจจัย การผลิตต่างๆ เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์ ฯลฯ ด้วยตนเองในฟาร์มให้ได้มากที่สุด

ระบบการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems : PGS)

ความหมาย และหลักการ

พีจีเอส หมายถึง ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยชุมชน ตามหลักการและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง และต่อเนื่องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชน ภายใต้การสร้างพื้นฐาน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การเป็นเครือข่ายทางสังคม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (IFOAM, 2014; 2015)

หลักการระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม

พีจีเอส เป็นการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมวิถีชีวิต วัฒนธรรมและการเกษตรของท้องถิ่น ซึ่งวิธีการรับรองผู้ผลิตมีหลากหลาย วิธีปฏิบัติไม่มีสูตรสำเร็จ แต่กลุ่มพีจีเอสจะใช้หลักการพื้นฐานของ IFOAM (กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน, 2558; มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย, 2558ก; 2558ข; IFOAM,2014) มี 6 หลักการ ดังนี้

1. **วิสัยทัศน์ร่วม** (shared vision) ระหว่างเกษตรกร ผู้ผลิต และผู้บริโภคในหลักการพื้นฐานของ Participatory Guarantee Systems (PGS) หรือ “ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม” หรือ “ชุมชนรับรอง” ซึ่งการมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกันไปในแต่ละโครงการก็ได้

2. **การมีส่วนร่วม** (participatory) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการผลิต และบริโภคที่สนใจในการบริโภคผลผลิตเกษตรอินทรีย์หลักการ และมาตรฐานการผลิตเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ผู้ผลิต หน่วยงานสนับสนุน ผู้บริโภค) มาร่วมกันกำหนดกฎระเบียบ และกระบวนการดำเนินกิจกรรม เพื่อทำให้การรับรองคุณภาพผลผลิตเป็นที่เชื่อถือได้

3. **ความโปร่งใส** (transparency) ที่เกิดขึ้นจากการไม่เบียดเบียน ซื่อสัตย์และเกื้อกูลของมนุษย์

4. **ความเชื่อถือไว้วางใจได้** (trust) ระบบชุมชนรับรองตั้งอยู่บนฐานความเชื่อว่า ความน่าเชื่อถือสามารถสร้างขึ้นได้ และการใช้กลไกควบคุมทางสังคม/วัฒนธรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือร่วมกับกลไกจัดการอื่นๆ และสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า ชุมชนสามารถผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากลได้จริง

5. **กระบวนการเรียนรู้** (learning process) ระบบชุมชนรับรองไม่ใช่มีเป้าหมายเพียงเพื่อให้การรับรองผลผลิต แต่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชนและเกษตรอินทรีย์โดยรวม

6. **ความเชื่อมโยงในแนวราบ** (horizontality) ที่เป็นการแบ่งปันอำนาจและความรับผิดชอบของผู้คนที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่เป็นเรื่องของคนเพียง 2-3 คน และไม่ใช่ระบบสั่งการจากบนลงล่าง

บทบาทหน้าที่ของอปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์

บทบาทหน้าที่ในการดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอสของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีของอปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์มี 4 ประการ ดังนี้

1. การเริ่มต้นทำเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)
2. การตรวจประเมินระบบรับรองการดำเนินระบบคุณภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ตามแนวทางของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี
3. การสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์
4. การติดตามผลการดำเนินงาน และรับรองเกษตรอินทรีย์ของตำบลผ่านแผงตรวจติดตามระบบงานผ่อดีดีพีจีเอส (Dashboard)

1. การเริ่มต้นทำเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

1.1 การสมัครเข้าร่วมเพื่อทำระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ที่มีความสนใจทำหรือส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ตามระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีในพื้นที่ของตนเองสามารถสมัครเข้าร่วมเครือข่ายใช้งานระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ได้ที่สำนักจัดการเครือข่าย (ศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

1.2 การวางแผน และแนวทางการดำเนินงานของตำบล

อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ประชุมวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานของตนเองกับเจ้าหน้าที่ โดยครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมของตำบลแผนกลยุทธ์ (Road Map) ขั้นตอนการปฏิบัติงานในพื้นที่ในการทำ และรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ตามแนวทางของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีในพื้นที่

1.2.1 แผนงบประมาณ

1.2.2 การสร้างความรู้เรื่อง หลักการเกษตรอินทรีย์ แนวทางการทำเกษตรอินทรีย์ระบบการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)

1.2.3 แนวทางพัฒนาและจัดฝึกอบรมกลุ่มเกษตรกร

1.3 การจัดประชุม / เวทีชุมชน

เพื่อให้แผนตำบลมีความสมบูรณ์ และให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงอปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ต้องมีการจัดประชุมหรือจัดเวทีชุมชนให้กับประชาชนภายในพื้นที่ของตน ที่มีความสนใจในการทำเกษตรอินทรีย์ หรือมีการทำเกษตรอินทรีย์อยู่แล้วแต่ต้องการต่อยอด และพัฒนาการทำเกษตรของตนเอง โดยการจัดประชุมหรือเวทีชุมชนดังกล่าว ควรมีการจัดทำเป้าหมายร่วม รายละเอียดแผน งานของกลุ่ม แบ่งบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่มรวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคลของสมาชิกกลุ่ม เช่น พื้นที่ทั้งหมด พื้นที่แปลงที่จะเข้าร่วม พืชหลัก พืชรอง ปัจจัยการผลิต ปัญหา ข้อเสนอแนะ หรืออื่นๆ ตามที่ทางอปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์เห็นสมควร

1.4 การจัดตั้ง/รวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินการ

ภายหลังจากที่เกษตรกรให้ความสนใจเข้าร่วมการทำเกษตรอินทรีย์ และการใช้งานระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีแล้วนั้น อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ จะต้องจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรที่มีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกัน หรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน 3 รายขึ้นไป อย่างน้อย 1 กลุ่ม โดยให้มีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้แทนรับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม เมื่อกลุ่มเติบโตมีสมาชิกเพิ่มขึ้น ควรขยายจัดตั้งกลุ่มใหม่เพื่อให้กลุ่มมีขนาดเหมาะสมกับกิจกรรมตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนอย่างทั่วถึง คือประมาณ 8 คนต่อกลุ่ม

1.5 การจัดฝึกอบรมเกษตรกร เรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ และขอรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ควรวางแผนและกำหนดจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ได้จัดตั้งขึ้นมา เพื่อให้เข้าใจหลักการ วิธีปฏิบัติ กฎ กติกา และขั้นตอนการขอรับรองเกษตรอินทรีย์โดยการฝึกอบรมดังกล่าวอาจมี 2 หลักสูตร ดังนี้

หลักสูตรที่ 1 : **การพัฒนาความรู้และทักษะการทำเกษตรอินทรีย์** โดยมีประเด็นสำคัญในหลักสูตร คือ หลักการและแนวทางการทำเกษตรอินทรีย์ การทำเกษตรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล

- ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี
- การใช้แอปพลิเคชัน podd PGS ในการบันทึกข้อมูลแปลง ปัจจัยการผลิต และผลผลิต

การอบรมในหลักสูตรข้างต้น จะจัดฝึกอบรมให้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ต้องการปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ หรือมีการทำเกษตรอินทรีย์เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว โดยควรจัดเป็นอันดับแรกในระยะเริ่มต้นก่อนที่เกษตรกรจะเริ่มปรับเปลี่ยนแปลงในการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกษตรกรเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการทำเกษตรอินทรีย์ และสามารถนำไปปรับใช้กับการเกษตรในพื้นที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม โดยทาง อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ อาจมีกำหนดจัดฝึกอบรมหลักสูตรที่เป็นระยะเวลา 1 วัน หรือตามที่ อปท. หรือสหกรณ์เห็นแก่สมควร (ตัวอย่าง : หลักสูตร 1 วัน อบรมเกษตรกรใช้เครื่องมือ podd PGS)

หลักสูตรที่ 2 : **การฝึกปฏิบัติในระยะเริ่มต้น** อปท. ควรส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรมการตรวจประเมิน เพื่อรับรองเกษตรอินทรีย์ด้วยพีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี มีประเด็นสำคัญในหลักสูตร คือ

- หลักการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)
- หลักและวิธีการตรวจรับรองคุณภาพการผลิตตามระบบสากลต่างๆ
- การเตรียมตัวก่อนลงตรวจประเมินแปลง เช่น การศึกษาทำความเข้าใจแบบฟอร์มตรวจประเมินเพื่อรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ก่อนลงตรวจประเมินแปลงวิธีปฏิบัติตัวขณะลงตรวจประเมินแปลง เป็นต้น
- หลักการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)
- หลักและวิธีการตรวจรับรองคุณภาพการผลิตตามระบบสากลต่างๆ

- การเตรียมตัวก่อนลงตรวจประเมินแปลง เช่น การศึกษาทำความเข้าใจแบบฟอร์มตรวจประเมินเพื่อรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ก่อนลงตรวจประเมินแปลงวิธีปฏิบัติตัวขณะลงตรวจประเมินแปลง เป็นต้น
- การปฏิบัติตัวขณะลงตรวจประเมินแปลง เช่น การสัมภาษณ์เกษตรกรเจ้าของแปลง การลงตรวจแปลงการสังเกตสภาพแวดล้อมบริเวณแปลงเกษตรอินทรีย์ การประเมินแนวกันชน เป็นต้น
- การสะท้อนข้อมูลให้เกษตรกรหลังลงตรวจประเมินแปลง เช่น การชี้แจงข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในแปลงเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งแนะนำแนวทางแก้ไขให้เกษตรกรทราบภายหลังลงตรวจประเมินแปลง
- การใช้งานเครื่องมือดิจิทัล podd PGS ในการตรวจประเมินเพื่อรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)
- การสรุปผลการตรวจรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ จะมีทั้งหมด 3 แนวทาง คือ

  1. ผ่าน

  2. ผ่านแบบมีเงื่อนไข

  3. ไม่ผ่าน

หลักสูตรนี้ ควรจัดฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่อปท. กลุ่มตำบล สหกรณ์ เกษตรกร หรือบุคคลที่ทาง อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ได้คัดเลือกมาเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจฯรับรอง อปท. อาจจัดขึ้นเองร่วมกับเครือข่ายของตำบล หรือส่งบุคลากรของตนเข้าอบรมกับเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี โดยจะมีบทบาทในการลงตรวจประเมินแนวปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ในแปลงเกษตรของสมาชิกในกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการรับรองเบื้องต้น ตลอดจนให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจของคณะกรรมการกลุ่มในการให้การรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ โดยคณะกรรมการกลุ่มจะใช้ผลการตรวจรับรองนี้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรต่อไป หลักสูตรนี้ใช้เวลาจัดฝึกอบรม 3 วัน หรือตามที่ อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์เห็นสมควร (ตัวอย่าง : กำหนดการฝึกอบรมผู้ตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ PGS ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี)

2. การดำเนินระบบ การตรวจประเมินคุณภาพ และรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ตามแนวทางของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรทำหน้าที่คัดเลือกและสร้างบุคคล สำหรับเป็นผู้ตรวจประเมินคุณภาพเพื่อรับรองแปลงของเกษตรกรในตำบลและเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพแปลง โดยเลือกจากบัญชีของเครือข่าย ประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 3 คน (1) ผู้ตรวจฯอาวุโส เป็นหัวหน้าคณะกรรมการ (2) ผู้ตรวจฯ (3) ผู้ตรวจฯฝึกหัดหรือคณะทำงานของนายกฯ ที่มีความรู้เกษตรอินทรีย์ เพื่อทำหน้าที่ตรวจรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ (ทั้งนี้ตามหลักการระบบมาตรฐานของตำบลนี้ จะมีความน่าเชื่อถือสูงยิ่งๆ ขึ้นและยั่งยืน ถ้าผู้บริโภค คู่ค้า หรือคนอื่นสนใจติดตามและขอดูระบบแม้กระทั่งการร้องเรียนก็จะส่งผลดีต่อความเข้มแข็งของระบบในระยะยาว อปท.จึงควรคำนึงถึงการดึงภาคส่วนนี้เข้ามาร่วมสังเกตการณ์ในกระบวนการตรวจแปลงของคณะกรรมการ) จากนั้น นายกฯ หรือประธานกลุ่มลงนามอนุมัติออกใบรับรองแก่เกษตรกรผู้ขอรับการตรวจประเมิน หลังจากที่เครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี โดยคณะทบทวนยืนยันความถูกต้องของการรับรองฯแล้ว โดยคณะทำงานของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินระบบตรวจรับรองฯ ควรมีความเข้าใจอย่างดีเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ *(ดูรายละเอียดในเอกสารคู่มือมาตรฐานและแนวปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี)*

2.3 ในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจประเมินคุณภาพแปลงแต่ละครั้ง อปท. หรือกลุ่มตำบล ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมตรวจประเมินคุณภาพแปลงผลิตจากผู้บริโภค และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆด้วย โดยการจัดการให้ร่วมตรวจประเมินแปลงด้วยจะทำให้ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของตำบลมีความเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืน

2.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ เป็นผู้เก็บรวบรวมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองที่เป็นปัจจุบันจากเกษตรกร และเป็นผู้รับคำร้องขอต่ออายุการรับรอง เมื่อเกษตรกรมีความประสงค์จะต่ออายุการรับรอง ก่อนใบรับรอง

หมดอายุ 5 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน ทั้งนี้โดยอาศัยแบบฟอร์มการต่ออายุการรับรอง (podd STAR Automat)

2.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ เป็นผู้พิจารณาออกใบรับรองใหม่ให้แก่เกษตรกร ในกรณีที่ใบรับรองเกิดการชำรุดหรือเสียหาย โดยให้เกษตรกรนำใบรับรองที่ชำรุดหรือหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายมาเป็นหลักฐานยืนยันเพื่อขอออกใบรับรองใหม่ โดยใบรับรองจะมีอายุเท่าใบรับรองฉบับเดิมที่เหลืออยู่และเทียบเท่าใบรับรองฉบับเดิม และมีค่าธรรมเนียมตามที่กลุ่มตำบลกำหนด

2.6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ เป็นผู้รับสมัครเกษตรกรในพื้นที่ที่ต้องการเข้าร่วมการทำเกษตรอินทรีย์และการรับรองเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี โดยสมัครผ่านหัวหน้ากลุ่มและแบบฟอร์มการกรอกลงนามปฏิญญาเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกรใน podd STAR Automat

2.7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ รับพิจารณาเกษตรกรหลังจากที่หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นของเกษตรกร ก่อนอนุมัติให้ชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่านเข้าใช้งานแอปพลิเคชัน podd PGS ซึ่งการตรวจรับรองแรกเข้าจะเป็นการดำเนินงานของ อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ก่อนที่จะจัดสรรให้ผู้ตรวจประเมินตรวจรับรองแรกเข้า พิจารณาดังนี้

2.7.1 เอกสารลงทะเบียนที่แสดงคำปฏิญาณตนของเกษตรกร

2.7.2 แยกประเภทเกษตรกรเป็น 3 กรณี ดังต่อไปนี้

กรณีที่ 1 **เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ และมีใบรับรองจากระบบอื่นที่เชื่อถือได้อยู่แล้ว** มีการยื่นขอรับการรับรองในระยะเวลา 1-3 เดือนขึ้นไปหลังจากยื่นเอกสาร (อปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์ จะต้องส่งเรื่องเข้าเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี เพื่อพิจารณาดำเนินกระบวนการตามขั้นตอนเพื่อออกใบรับรองของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี)

กรณีที่ 2 **เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ แต่ไม่เคยได้ใบรับรอง** จะต้องเข้ากระบวนการรับรองตามปกติ

กรณีที่ 3 เกษตรกรไม่เคยทำเกษตรอินทรีย์ จะต้องทำขั้นตอนขอรับรองตามปกติ โดยมีระยะปรับเปลี่ยนแปลง 1 ปี จึงจะได้รับการรับรอง

2.8 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ภายในของอปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ จำนวน 1-2 คน เพื่อกำกับติดตามการตรวจรับรองและการใช้งานเครื่องมือดิจิทัล podd PGS ผ่านการใช้งานแผงตรวจติดตามระบบงานผ่อดีดีพีจีเอส (PGS) / Dashboard

2.9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ร่วมกำหนดตารางการลงตรวจประเมินแปลงเกษตรอินทรีย์ประจำปีของตำบล และทำการตรวจแปลงที่เกษตรกรยื่นขอ (แบบฟอร์มการตรวจรับรองฯ) โดยคณะผู้ตรวจรับรอง และทำการนัดหมายเกษตรกรเพื่อลงตรวจแปลง ซึ่งระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี มี 5 ประเภท ดังนี้

2.9.1 **การตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน** (Peer Review) ในปีตั้งต้นควรมีกิจกรรมทุก 2 เดือน เมื่อระบบตั้งมั่นดีแล้ว จึงค่อยลดลง ผ่านหัวหน้ากลุ่มแต่อย่างน้อยต้องมีการตรวจ 3 ครั้งต่อปี โดยไม่มีการแจ้งเกษตรกรให้ทราบล่วงหน้าเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รูปแบบการตรวจจะเป็นการให้คำแนะนำ หรือการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนาเป็นระบบควบคุมภาพที่สำคัญของพีจีเอส

2.9.2 **การตรวจรับรองฯแรกเข้า** (Initial Audit) เป็นการตรวจลำดับแรกที่สำคัญมากเพื่อกระบวนการรับรองของเกษตรกรเพื่อรับเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งจะตรวจอย่างละเอียดในทุกข้อกำหนดของการปฏิบัติทางเกษตรอินทรีย์

2.9.3 **การตรวจติดตาม** (Surveillance Audit) เป็นการตรวจประเมินแปลงอินทรีย์ของเกษตรกรในกลุ่ม เพื่อติดตามและควบคุมการปฏิบัติและกิจกรรมในแปลงให้เป็นไปตามการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ที่ดีได้มาตรฐาน โดยใช้แบบฟอร์มเดียวกันกับการตรวจรับรอง ซึ่งจะทำการตรวจปีละ 1 ครั้ง และต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า โดยคณะกรรมการตรวจฯรับรอง จะตรวจทุก 10 - 12 เดือน แต่ต้องห่างกันไม่เกิน 12 เดือนนับจากวันที่ออกใบรับรอง หรือวันที่ตรวจประเมิน ซึ่ง

คณะกรรมการตรวจฯรับรองไม่ต้องเป็นชุดเดิมที่เคยตรวจแปลงนั้นก็ได้ ภายหลังการตรวจประเมินเสร็จแล้ว คณะกรรมการตรวจฯรับรอง จะแจ้งผลการตรวจเบื้องต้นให้เกษตรกรรับทราบตามกรณีดังต่อไปนี้ กรณีไม่พบข้อบกพร่อง คณะกรรมการตรวจฯรับรองพิจารณาให้คงไว้ซึ่งการรับรอง กรณีพบข้อบกพร่องไม่รุนแรงคณะกรรมการตรวจฯรับรองพิจารณาให้คงไว้ซึ่งการรับรอง กรณีพบข้อบกพร่องรุนแรง คณะกรรมการตรวจฯรับรองจะนัดหมายเกษตรกรเพื่อตรวจเพิ่มเติม ถือเป็นการติดตามผลการแก้ไข ซึ่งเกษตรกรสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ 2 ครั้ง ภายในระยะเวลา 3 เดือน นับจากวันที่ตรวจประเมินครั้งแรก หากพ้นระยะเวลาดังกล่าว คณะกรรมการตรวจฯรับรองจะยุติการตรวจ และเสนอเรื่อง**ต่อกลุ่มตำบล/อปท.**พักใช้การรับรอง หากเกษตรกรสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการตรวจฯรับรองพิจารณาให้คงไว้ซึ่งการรับรอง

2.9.4 **การตรวจต่ออายุ** (Recertification Audit) เป็นการตรวจประเมินเพื่อการต่ออายุการรับรองเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีอายุ 3 ปี โดยตรวจประเมินอย่างละเอียดในทุกข้อกำหนด ซึ่งจะดำเนินการตรวจก่อนใบรับรองหมดอายุ 6 เดือน

2.9.5 **การตรวจเพิ่มเติม** (Special Audit) เป็นการตรวจนอกเหนือจากการตรวจรับรองหรือการตรวจติดตาม ซึ่งอาจกำหนดขึ้นจากเหตุผลและความจำเป็นบางประการ เช่น เกษตรกรสมัครขอรับการรับรองแปลงเพิ่มเติม หรือมีเงื่อนไขการรับรองประจำปี เกิดการร้องเรียนจากผู้อื่น มีข้อสงสัยหรือความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิตของเกษตรกร เป็นต้น โดยการตรวจเพิ่มเติมนี้ คณะผู้ตรวจไม่จำเป็นต้องแจ้งเกษตรกรให้ทราบล่วงหน้า

3. การสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์

3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ร่วมสนับสนุนหรือเป็นพี่เลี้ยงในการเริ่มต้น ทำเกษตรอินทรีย์และพัฒนาระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ในตำบลร่วมกับเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี รวมทั้งการจัดทำโครงการต่างๆ ของกลุ่มเกษตร เช่น การจัดโครงการฝึกอบรมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำและรับรองเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น

3.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ร่วมสร้างตลาดทางเลือกให้กับผู้บริโภค โดยสนับสนุนให้เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายในตลาดสีเขียว (Green Market) ประจำสัปดาห์ หรือประจำเดือน ที่หน่วยราชการได้จัดตลาดขึ้นตามโอกาสและเทศกาลต่างๆ เพื่อขายสินค้าให้กับผู้บริโภคและกลุ่มสมาชิกโดยตรง รวมทั้งเพื่อเพิ่มโอกาสและช่องทางการตลาดด้วยวิธีการอื่นๆ ให้กับผลผลิตอินทรีย์

3.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ สนับสนุนกลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มสหกรณ์ เข้าสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม และส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรม โดยผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่าย กลุ่มเกษตรกรหรือ สหกรณ์) สามารถขายสินค้าได้ในราคาที่มีกำไร ในขณะที่บริโภคสามารถซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดีได้ในราคาที่เหมาะสม ซึ่งแนวปฏิบัติของการค้าที่เป็นธรรม มีดังต่อไปนี้

3.3.1 **คน**: ให้ความเท่าเทียมกันกับทุกๆ คน โดยไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ ศาสนา ผิวสี ชาติพันธุ์ อายุ ฯลฯ ในการจ้างงาน และการจ่ายค่าตอบแทน

3.3.2 **สุขภาพ**: จัดสภาพแวดล้อมของการทำงานที่มีความปลอดภัยต่อพนักงานและคนงาน

3.3.3 **สิ่งแวดล้อม**: การผลิตและการดำเนินการต่างๆ ขององค์กร ต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีการวางแผนการใช้พลังงานและทรัพยากรต่างๆ อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ

3.3.4 **ขบวนการ**: การเผยแพร่ ตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องการค้าที่เป็นธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้บริโภคเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและผลกระทบต่อผู้ผลิตสิ่งแวดล้อม

3.4 การประสานและเชื่อมโยงหน่วยงานเอกชนหรือองค์กรต่างๆ โดยการนำสินค้าสู่ผู้บริโภคผ่านคนกลางหรือผู้ค้าส่ง โดยที่คนกลางมีอำนาจกำหนดราคาซื้อจากผู้ผลิต (กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์) และกำหนดราคาต่อกลุ่มเป้าหมายผู้บริโภค โดยราคาต้องเป็นธรรมกับทั้งสองฝ่าย เพื่อขยายโอกาสเติบโตทางการตลาดของสินค้าเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ ไปยังตลาดสินค้าที่หลากหลายเพิ่มขึ้น เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าส่ง ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น

3.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ สนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มสหกรณ์มีช่องทางการนำสินค้าไปสู่กลุ่มผู้บริโภคได้โดยตรง โดยใช้ช่องทางผ่านการขายหน้าร้าน การตั้งแผงลอย หรือขายผ่านสื่อออนไลน์ของกลุ่มตนเอง เช่น การสนับสนุนพื้นที่สาธารณะประโยชน์ในอปท. เปิดร้านค้าชุมชน เพื่อขายผลผลิตทางการเกษตร หรือสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มชาวบ้าน เป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างรายได้และกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชน

3.6 สนับสนุนวัสดุและงบประมาณทางการเกษตร ตามความต้องการของเกษตรกร เช่น การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชให้แก่เกษตรกรในกลุ่ม เป็นต้น

4. **การติดตามผลการดำเนินงาน และรับรองเกษตรอินทรีย์ของตำบลผ่านแผงตรวจติดตามระบบงานผ่อดีดี พีจีเอส** (PGS) /Dashboard

อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ สามารถติดตามข้อมูลของเกษตรกรและผลผลิตอินทรีย์ได้ผ่านทางแผงตรวจติดตามระบบงานผ่อดีดี พีจีเอส หรือ Dashboard (https://farmer.cmonehealth.org) ที่มีเจ้าหน้าที่ อปท. หรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์กำกับดูแลได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยจะมีข้อมูลที่สำคัญแสดงอยู่อย่างละเอียด ดังนี้

4.1 **รายชื่อเกษตรกรในพื้นที่** จะแสดงรายละเอียดข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร ดังนี้

- ชื่อ-นามสกุล / ที่อยู่ / เบอร์โทรศัพท์
- วัน/เดือน/ปีเกิด
- เพศ
- สถานะสมรส / จำนวนบุตร
- ตำแหน่งที่ตั้งแปลง

4.2 **แปลงปลูก** จะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลแปลง ดังนี้

- ข้อมูลแปลงปลูก: ชื่อแปลง ผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ การจัดการ ลักษณะพื้นที่ พืชที่ปลูกในแปลงชนิดแปลง ชนิดโฉนด แหล่งน้ำที่ใช้ทำเกษตรแปลงนี้ ประเภทของกรรมสิทธิ์กายภาพของแปลง
- พืชที่ปลูก: ประเภทของพืช ชนิดพืช วันที่ปลูก วันที่คาดว่าจะเก็บเกี่ยว ปริมาณที่คาดว่าจะได้ปริมาณที่ผลิตได้จริง ปริมาณที่ขายให้กลุ่ม
- ปัจจัยการผลิต : วันที่ใช้ ปัจจัยที่ใช้ (เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย น้ำหมัก หรือสารชีวภัณฑ์ที่เกษตรกรใช้ในแปลง) แหล่งที่มา รายจ่ายต่อไร่

4.3 **ข้อมูลการตรวจรับรองแปลงอินทรีย์** มีรายละเอียด ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของการตรวจรับรอง (ผู้ตรวจ, วันที่ตรวจ)
- เอกสารฟาร์มที่เกษตรกรบันทึก
- เงื่อนไขการรับรองและสภาพนิเวศฟาร์ม
- การปรับปรุงดินและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- การจัดการศัตรูพืช
- ปัจจัยการผลิตอื่นๆ และความเสี่ยงในการปนเปื้อน
- แผนการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลิตผล
- สรุปผลการตรวจ

4.4 **ตารางคาดการณ์ผลผลิต** จะแสดงรายละเอียด วัน/เดือน/ปี ที่ผลผลิตที่เกษตรกรปลูกจะออกสู่ท้องตลาด ทำให้สามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผนการตลาดเพื่อจัดจำหน่ายผลผลิตได้อย่างเหมาะสม

4.5 **ใบรับรองแปลงอินทรีย์** อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ สามารถใช้ข้อมูลและรายละเอียดทั้งหมด ในการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกร ที่มีแปลงอินทรีย์ในพื้นที่ได้ และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อวางแผนการผลิตพืชผักอินทรีย์ รวมถึงวางแผนการตลาดและการจัดจำหน่ายผลผลิตตามฤดูกาลต่อไป

ขั้นตอนดำเนินระบบที่สำคัญ พร้อมเครื่องมือดิจิทัลช่วยจัดการ สำหรับ อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์

ลำดับที่	วิธีการดำเนินระบบฯ	เครื่องมือที่ใช้
1	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ สมัครเข้าร่วมเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี กับสำนักจัดการเครือข่ายฯ	-แบบฟอร์มสมัครเข้าร่วมเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีสำหรับอปท. (podd Star Automat)
2	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ร่วมตกลงบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเครือข่ายฯ (MOU) ร่วมกับผ่อดีดีกลาง	-บันทึกข้อตกลงความร่วมมือเครือข่าย (MOU)
3	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ จัดประชุมหรือจัดเวทีชุมชนให้กับประชาชนภายในพื้นที่ของตน	-แบบสอบถามข้อมูลเกษตรกร -แนวประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group)
4	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ เปิดรับสมาชิกเกษตรกร และจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรขึ้นมาอย่างน้อย 1 กลุ่ม	-แบบฟอร์มลงนามปฏิญญาเข้าร่วมกลุ่มเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (podd Star Automat)
5	กลุ่มเกษตรกร อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ จัดพิธีปฏิญาณตนของสมาชิก และชี้แจงกฎ กติกาของตำบล ตามข้อกำหนด ข้อควรปฏิบัติของเครือข่ายฯ และร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่ม	-ข้อกำหนด กฎ กติกา และบทลงโทษ เพื่อควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิตของกลุ่มตำบล -คู่มือเกษตรกร -คู่มือกลุ่มเกษตรกร -คู่มือมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ podd PGS
6	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ วางแผนและกำหนดวิสัยทัศน์ , เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของตำบล ผ่านกระบวนการเวทีชุมชนหรือประชาคม	-แบบฟอร์มข้อมูลเกษตรกร

ลำดับที่	วิธีการดำเนินระบบฯ	เครื่องมือที่ใช้
7	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ตาม**หลักสูตรที่ 1** : การพัฒนาความรู้และทักษะการทำเกษตรอินทรีย์ โดยประสานงานกับผ่อดีดีกลางในการจัดฝึกอบรม	-หลักสูตรที่ 1: การพัฒนาความรู้และทักษะการทำเกษตรอินทรีย์ -แอปพลิเคชัน podd PGS
8	เกษตรกรในกลุ่มเริ่มการบันทึกข้อมูลการผลิต ภายใต้การติดตามช่วยเหลือของหัวหน้ากลุ่มเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ของอปท.	-แอปพลิเคชัน podd PGS
9	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ คัดเลือกเจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่มีความพร้อม 2-4 คน เพื่อส่งเข้าอบรมเป็นผู้ตรวจ , จัดอบรมการดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์ PGS ของเครือข่าย ในหลักสูตรที่ 2 : การฝึกปฏิบัติการตรวจประเมินเพื่อรับรองเกษตรอินทรีย์ด้วยพีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี	-หลักสูตรที่ 2: การฝึกปฏิบัติการตรวจประเมินเพื่อรับรองเกษตรอินทรีย์ด้วยพีจีเอส (PGS) ของเครือข่าย อปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี -แอปพลิเคชัน podd PGS
10	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับรองแปลง เพื่อทำหน้าที่ตรวจรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์	-ประกาศของเครือข่ายฯ -คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจฯรับรอง
11	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ เริ่มตรวจแรกเข้าให้กับเกษตรในกลุ่ม	-เอกสารลงทะเบียนที่แสดงคำปฏิญาณ -ข้อมูลการตรวจบันทึกใน pod PGS
12	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ เสนออนุมัติใบรับรองให้แก่เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์อยู่แล้ว และมีใบรับรองจากระบบอื่นที่ผ่านการตรวจประเมินตามระบบของเครือข่ายฯ	-สรุปผลการตรวจรับรองแรกเข้า -แบบฟอร์มการออกใบรับรอง (podd Star Automat)

ลำดับที่	วิธีการดำเนินระบบฯ	เครื่องมือที่ใช้
13	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ร่วมตรวจรับรอง (Initial Audit) เมื่อพ้นระยะปรับเปลี่ยนแปลง 1 ปีสำหรับ - เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ แต่ไม่เคยได้ใบรับรอง - เกษตรกรไม่เคยทำเกษตรอินทรีย์	-แอปพลิเคชัน podd PGS -บัญชีผู้ตรวจประเมินของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี -ฟอร์มประกาศแต่งตั้งผู้ตรวจของอปท.
14	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ อนุมัติใบรับรองให้แก่ผู้ผ่านการตรวจประเมิน แล้วส่งเรื่องให้เครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี	-แบบฟอร์มการออกใบรับรอง (podd Star Automat)
15	คณะทบทวนของเครือข่ายฯ ยืนยันความเห็นชอบ แล้วประธานเครือข่ายร่วมกับสำนักจัดการเครือข่ายฯ ออกใบรับรอง	-แบบฟอร์มการออกใบรับรอง (podd Star Automat)
16	อปท. อนุมัติและออกใบรับรองพร้อมแจ้งสมาชิก	-แบบฟอร์มการออกใบรับรอง (podd Star Automat)
17	ระหว่างปีที่กลุ่มเกษตรกรมีการทำเกษตรอินทรีย์ ทาง อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ <u>กำกับดูแล</u>กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ของตน ตามรายละเอียดในหมวดบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยฯ	-คู่มือ อปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์ การดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) เครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี
18	อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ร่วม<u>สนับสนุนหรือเป็นพี่เลี้ยง</u> ในการทำเกษตรอินทรีย์และพัฒนาระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยฯ	-คู่มือ อปท. กลุ่มตำบลหรือสหกรณ์ การดำเนินระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) เครือข่ายฯดาวผ่อดีดี
19	ในช่วงระหว่างที่มีการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกร อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ต้องจัดให้มีการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน (Peer Review) อย่างน้อย 3 ครั้งต่อปี	-แอปพลิเคชัน podd PGS -แบบฟอร์มการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน (podd Star Automat)

ลำดับที่	วิธีการดำเนินระบบฯ	เครื่องมือที่ใช้
20	จัดการตรวจติดตาม (Surveillance Audit) ปีละ 1 ครั้ง	-แอปพลิเคชัน podd PGS -แผนปฏิบัติการประจำปีของตำบล
21	เมื่อกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการตรวจดังข้างต้นและมีการทำเกษตรอินทรีย์ ครบ 3 ปี หรือใบรับรองหมดอายุ อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ต้องจัดให้มีการตรวจต่ออายุ (Recertification Audit) ให้กับเกษตรกรในกลุ่ม	-แอปพลิเคชัน podd PGS -แบบฟอร์มการตรวจต่ออายุ (podd Star Automat)
22	ในกรณีที่เกษตรกรสมัครขอรับการรับรองแปลงเพิ่มเติม หรือมีเงื่อนไขการรับรองประจำปี พร้อมข้อร้องเรียนจากผู้อื่น มีข้อสงสัยหรือความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิตของเกษตรกร อปท. กลุ่มตำบล หรือสหกรณ์ ต้องจัดให้มีตรวจเพิ่มเติม (Special Audit)	-แอปพลิเคชัน podd PGS -แบบฟอร์มการตรวจเพิ่มเติม (podd Star Automat)

เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

คู่มือผู้ตรวจฯรับรอง

การตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

เกษตรอินทรีย์ และระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) เป็นระบบการเกษตรที่ให้คงสภาพความสมบูรณ์ของดิน ระบบนิเวศ และมนุษย์ พึ่งพาปัจจัยการผลิตภายในท้องถิ่น มากกว่าการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก โดยเชื่อมโยงกับวิธีปฏิบัติที่เป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น การประยุกต์ใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิทยาศาสตร์ ด้วยเหตุนี้แต่ละประเทศจึงมีมาตรฐาน และการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ที่แตกต่างกัน จากความร่วมมือขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO), สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) และการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) ในปี พ.ศ. 2546 ได้ริเริ่ม International Task Force on Harmonization and Equivalence in Organic Agriculture (ITF) ซึ่งมีการพัฒนาเครื่องมือและกลไกการยอมรับความทัดเทียมของมาตรฐาน 3 ด้าน คือ EquiTool เครื่องมือประเมินความทัดเทียมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์, COROS เกณฑ์ข้อกำหนดกลางและเป้าหมายมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ IROCB ข้อกำหนดในการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์สากล เป็นทางออกให้กับอุปสรรคของการค้าเกษตรอินทรีย์ระหว่างมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กฎระเบียบทางเทคนิค และข้อกำหนดในการตรวจรับรองที่แตกต่างกัน รวมทั้งช่วยสนับสนุนให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถเข้าถึงตลาดเกษตรอินทรีย์ระหว่างประเทศได้สะดวกมากขึ้น

ความหมายของเกษตรอินทรีย์ คือ ระบบจัดการการผลิตด้านการเกษตรแบบองค์รวมที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้วัตถุดิบจากการสังเคราะห์และไม่ใช้ พืช สัตว์หรือจุลินทรีย์ที่ได้จากการดัดแปลงพันธุกรรม (Genetic Modification) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ทุกขั้นตอน (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2552; 2554; 2559; IFOAM,2013)

นอกจากนี้ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) ได้ให้ความหมายเกษตรอินทรีย์ หมายถึงการเกษตรที่ทำตามหลักการเกษตรอินทรีย์ที่นานาชาติยอมรับ 4 ประการคือ หลักสุขภาพ หลักระบบนิเวศความเป็นอินทรีย์ให้กับผู้บริโภค สามารถขอการรับรองได้ ทั้งในระบบการรับรองโดยบุคคลที่สาม (third party certified body, CB) และระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมพีจีเอส (PGS) (UNCTAD, FAO and IFOAM, 2012; FAO, IFOAM and UNCTAD,2016)

เกษตรอินทรีย์ มีหลักการสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

1. **สุขภาพ** ให้ความสำคัญกับสุขภาพดิน พืช สัตว์ มนุษย์ และโลก อย่างครอบคลุม
2. **นิเวศวิทยา** โดยการฟื้นฟูระบบนิเวศท้องถิ่น และการสร้างความหลากหลายทางพันธุกรรม และกิจกรรมทางการเกษตร
3. **ความเป็นธรรม** ควรจะตั้งอยู่บนความสัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรมระหว่างสิ่งแวดล้อมโดยรวม และสิ่งมีชีวิต
4. **การดูแลเอาใจใส่** ซึ่งต้องดำเนินการอย่างระวังและรับผิดชอบ เพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ของผู้คนทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งพิทักษ์ปกป้องสภาพแวดล้อมโดยรวม

แนวคิดพื้นฐานของเกษตรอินทรีย์คือ การทำการเกษตรแบบองค์รวม ซึ่งแตกต่างจากระบบเกษตรแผนใหม่ที่มุ่งเน้นการใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉพาะพืชที่ปลูกโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรการเกษตรหรือนิเวศการเกษตร สำหรับเกษตรอินทรีย์ซึ่งเป็นเกษตรแบบองค์รวมจะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศการเกษตร เกษตรอินทรีย์จึงปฏิเสธการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี เนื่องจากสารเคมีการเกษตรเหล่านี้มีผลกระทบต่อกลไกและกระบวนการของระบบนิเวศ โดยยึด 6 แนวทางสำคัญ ดังนี้

1. หมุนเวียนของธาตุอาหาร ด้วยการใช้ธาตุอาหารพืชที่อยู่ในรูปของอินทรีย์วัตถุที่สามารถย่อยสลายได้โดยจุลินทรีย์ ซึ่งจะทำให้วงจรธาตุอาหารหมุนเวียนได้อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างของการหมุนเวียนธาตุอาหารในแนวทางเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ คือ การใช้ปุ๋ยหมัก การคลุมดินด้วยอินทรีย์วัตถุ การปลูกพืชเป็นปุ๋ยพืชสด และการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น
2. สร้างความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน การหาอินทรีย์วัตถุต่างๆ มาคลุมหน้าดินอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นฟาง ใบไม้ หรือแม้แต่พืชขนาดเล็ก (พืชที่ใช้ปลูกคลุมดิน) ซึ่งอินทรีย์วัตถุเหล่านี้จะกลายเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินฟื้นกลับมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้การไม่ใช้สารเคมีต่างๆ เป็นการช่วยทำให้ดินสามารถฟื้นควาฒสมบูรณ์ของตัวเอง ได้อย่างรวดเร็ว
3. สร้างความหลากหลายที่สัมพันธ์กันอย่างสมดุลในระบบนิเวศ ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชร่วมหลายชนิดในเวลาเดียวกัน หรือเหลื่อมเวลากัน ตลอดจนการปลูกพืชหมุนเวียนต่างชนิดกัน

4. อนุรักษ์และฟื้นฟูนิเวศการเกษตร ด้วยการปฏิเสธการใช้สารเคมีสังเคราะห์ทุกชนิด มีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ และการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การปลูกพืชร่วม พืชแซม พืชหมุนเวียน ไม้ยืนต้น หรือการฟื้นฟูแหล่งนิเวศธรรมชาติในไร่นาหรือบริเวณใกล้เคียง

5. พึ่งพากลไกธรรมชาติในการทำเกษตร เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ถึงสภาพเงื่อนไขของ ท้องถิ่นที่ตนเองทำการเกษตรอยู่ การหมั่นสังเกต เรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และทำการทดลอง

6. พึ่งพาตนเองด้านปัจจัยการผลิต พยายามผลิตปัจจัย การผลิตต่างๆ เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ เมล็ดพันธุ์ ฯลฯ ด้วยตนเองในฟาร์มให้ได้มากที่สุด

ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems PGS) เกิดขึ้นจากสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (IFOAM) ได้ตระหนักถึงปัญหาที่พบว่าเกษตรกรรายย่อยไม่สามารถขยายช่องทางการตลาดได้ จึงได้ร่วมกับเครือข่ายประเทศต่างๆ พัฒนาระบบพีจีเอสขึ้น และทดลองนำร่องใน 8 ประเทศ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันมีประเทศที่นำระบบพีจีเอสไปใช้รับรองเกษตรอินทรีย์กว่า 70 ประเทศทั่วโลกและกำลังเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากระบบพีจีเอสทำให้เกิดการขยายตัวของการทำเกษตรอินทรีย์ในชนบท และช่วยเพิ่มช่องทางการตลาดให้เกษตรกรได้มากขึ้น เช่น ตลาดนัดสีเขียวในพื้นที่ ระบบสมาชิกล่วงหน้า ระบบเครือข่ายดิจิทัล เป็นต้น เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ทำให้ผู้บริโภคภายในประเทศเข้าถึงแหล่งอาหารอินทรีย์ในราคาที่ซื้อหาได้ รวมทั้งเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ระบบพีจีเอสเป็นระบบที่แตกต่างจากระบบการรับรองด้วยบุคคลที่สาม หรือหน่วยตรวจรับรองที่คุ้นเคยกันมานานโดยกระตุ้นให้ผู้ผลิตเกิดการพัฒนาการผลิตเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค มีผลทำให้เกิดการวางแผนการผลิตตามที่ตลาดต้องการ เมื่อเกษตรกรรายย่อยได้รับการรับรอง ส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นและบริโภคสินค้าอินทรีย์มากขึ้น ผลสุดท้ายจะทำให้มีการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งต่อรายได้ของเกษตรกร การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค และเกิดสังคมเข้มแข็งในที่สุด

ระบบการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยชุมชน ตามหลักการและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง และต่อเนื่องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชน ภายใต้การสร้างพื้นฐาน ความไว้วางใจซึ่งกันและกันการเป็นเครือข่ายทางสังคม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (IFOAM, 2014; 2015)

หลักการระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมเป็นการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชนที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมวิถีชีวิต วัฒนธรรมและการเกษตรของท้องถิ่น ซึ่งวิธีการรับรองผู้ผลิตมีหลากหลาย วิธีปฏิบัติไม่มีสูตรสำเร็จ แต่กลุ่มพีจีเอสจะใช้หลักการพื้นฐานของ IFOAM (กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน, 2558; มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย, 2558ก; 2558ข; IFOAM,2014) มี 6 หลักการ ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) ระหว่างเกษตรกร ผู้ผลิต และผู้บริโภคในหลักการพื้นฐานของ Participatory Guarantee Systems (PGS) หรือ“ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม” หรือ “ชุมชนรับรอง” ซึ่งการมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกันไปในแต่ละโครงการก็ได้
2. การมีส่วนร่วม (participatory) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการผลิตและบริโภค ที่สนใจในการบริโภคและการบริโภคผลผลิตเกษตรอินทรีย์ หลักการและมาตรฐานการผลิตเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ผู้ผลิต หน่วยงานสนับสนุน ผู้บริโภค) มาร่วมกันกำหนดกฎระเบียบ และกระบวนการดำเนินกิจกรรม เพื่อทำให้การรับรองคุณภาพผลผลิตเป็นที่เชื่อถือได้
3. ความโปร่งใส (transparency) ที่เกิดขึ้นจากการไม่เบียดเบียน ซื่อสัตย์และเกื้อกูลของ มนุษย์
4. ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (trust) ระบบชุมชนรับรองตั้งอยู่บนฐานความเชื่อว่า ความน่าเชื่อถือสามารถสร้างขึ้นได้ และการใช้กลไกควบคุมทางสังคม/วัฒนธรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือร่วมกับกลไกจัดการอื่นๆ และสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า ชุมชนสามารถผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากลได้จริง
5. กระบวนการเรียนรู้ (learning process) ระบบชุมชนรับรองไม่ใช่มีเป้าหมายเพียงเพื่อให้การรับรองผลผลิต แต่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชนและเกษตรอินทรีย์โดยรวม
6. ความเชื่อมโยงในแนวราบ (horizontality) ที่เป็นการแบ่งปันอำนาจและความรับผิดชอบของผู้คนที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่เป็นเรื่องของคนเพียง 2-3 คน และไม่ใช่ระบบสั่งการจากบนลงล่าง

สรุปขั้นตอนการดำเนินงานสำหรับผู้ตรวจฯรับรอง

1. อปท.ส่งรายชื่อผู้ตรวจฯ ที่มีความชำนาญตามคุณสมบัติที่กำหนด ไปยังเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี เพื่อพิจารณาแต่งตั้งและขึ้นบัญชีเป็นผู้ตรวจฯอาวุโสของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

2. อปท.ส่งรายชื่อเจ้าหน้าที่หรือเกษตรกรที่มีศักยภาพเพื่อเข้าฝึกอบรม "หลักสูตรผู้ตรวจฯรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี" และทำการสอบภาคทฤษฎีให้ผ่านเกณฑ์ 70% ขึ้นไป ผู้ที่สอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด จะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจฯฝึกหัด

3. ผู้ตรวจฯฝึกหัดสั่งสมประสบการณ์โดยเข้าร่วมการตรวจรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์กับผู้ตรวจฯรับรองของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง

4. อปท.เสนอชื่อผู้ตรวจฯฝึกหัด ที่มีประสบการณ์ตามกำหนดเข้าสอบปฏิบัติ เพื่อเป็นผู้ตรวจฯรับรองของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

5. ก่อนการลงตรวจแปลงผู้ตรวจฯรับรองศึกษาเอกสารและเตรียมความพร้อมก่อนลงตรวจแปลงโดยดูข้อมูลได้จากแดชบอร์ด podd PGS

6. ลงตรวจรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ด้วยเครื่องมือดิจิทัล podd PGS

7. เมื่อผู้ตรวจฯรับรองได้ทำการตรวจประเมินแปลงทั้งหมดแล้ว ผลการตรวจโดยคณะกรรมการตรวจฯรับรอง ให้ใช้ข้อมูลการตรวจแปลงในแดชบอร์ด podd PGS เป็นฐานการพิจารณา ถ้าพิจารณาให้ผ่านแบบมีเงื่อนไข เกษตรกรต้องทำการแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อผลพิจารณาผ่านจะรายงานผลการพิจารณาให้แก่อปท.เพื่อส่งต่อไปยังคณะทบทวนเพื่อพิจารณายืนยันความถูกต้องผลการตรวจรับรอง ทั้งนี้เมื่อทำการตรวจแปลงเสร็จแล้วให้สรุปผลการตรวจประเมินคุณภาพการผลิตเบื้องต้น ให้การแนะนำเกษตรกรเจ้าของแปลง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเกษตรกร

8. ประธานคณะกรรมการตรวจฯรับรองร่วมประชุมกับคณะทบทวน โดยเป็นผู้นำเสนอผลการตรวจแปลงของคณะกรรมการฯให้กับคณะทบทวน เมื่อคณะทบทวนเห็นชอบยืนยันความถูกต้องของผลการตรวจแปลงแล้ว สำนักจัดการเครือข่ายในฐานะของเลขาคณะทบทวนจะดำเนินการเสนออนุมัติออกใบรับรอง หรือหากคณะทบทวนมีฉันทามติไม่เห็นชอบ ก็จะดำเนินการแจ้งอบต. หรือกลุ่มตำบล เพื่อดำเนินการชี้แจงแก่เกษตรกรให้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป

9. สำนักจัดการเครือข่าย เริ่มกระบวนการออกใบรับรอง โดยเสนอผู้อำนวยการศูนย์ผ่อดีดีกลางลงนาม และประธานเครือข่ายฯลงนาม ตามลำดับ

10. นายกอปท.ลงนามและทำการออกใบรับรองให้แก่เกษตรกรเจ้าของแปลง

คุณสมบัติและข้อกำหนดทั่วไปของผู้ตรวจฯรับรอง

1. ผู้ตรวจฯรับรอง

1.1 เป็นคนช่างสังเกต สนใจใฝ่รู้ มีความสงสัย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พูดจาสุภาพ สามารถควบคุมอารมณ์ และความรู้สึกส่วนตัวในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ดี

1.2 มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการทำเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างดี

1.3 มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการตรวจรับรองการผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล

1.4 ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจฯรับรองของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ตามมติของคณะกรรมการเครือข่ายฯ

1.5 สำหรับบุคคลทั่วไป ที่ยังไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้ตรวจฯรับรอง จะต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ด้วยคะแนนสอบภาคทฤษฎีไม่ต่ำกว่า 70% เพื่อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจฯฝึกหัด หลังจากนั้นจะต้องสะสมประสบการณ์การตรวจแปลงร่วมกับคณะกรรมการตรวจฯรับรอง ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง จึงจะมีสิทธิ์สอบภาคปฏิบัติ เมื่อสอบผ่านจะได้รับการแต่งตั้งขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจฯรับรองของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

1.6 ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการตรวจรับรอง

2. ผู้ตรวจฯอาวุโส

2.1 เป็นปราชญ์ชาวบ้านได้รับเชิญเป็นวิทยากรเกษตรอินทรีย์ระดับภูมิภาคหรือระดับชาติ หรือมี ความรู้ขั้นต่ำปริญญาตรี และมีประสบการณ์เป็นผู้ตรวจฯรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ระบบใดระบบหนึ่งไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือมี ความรู้ขั้นต่ำ ปวส. และมีประสบการณ์เป็นผู้ตรวจฯรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ระบบใดระบบหนึ่งไม่น้อยกว่า 7 ปี หรือ สามารถอ่านออกเขียนได้ และมีประสบการณ์เป็นผู้ตรวจฯรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ระบบใดระบบหนึ่งไม่น้อยกว่า 10 ปี

2.2 มีการประกาศรายชื่อเป็นผู้ตรวจฯอาวุโสของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

2.3 ผู้ตรวจฯรับรองจะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจฯอาวุโส เมื่อมีประสบการณ์ ทักษะความชำนาญในการตรวจประเมินคุณภาพการทำเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากลอย่างต่อเนื่อง ขั้นต่ำ 5 ปี และได้รับการแต่งตั้งจากเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

2.4 ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการตรวจรับรองครั้งนั้นๆ

3. คณะกรรมการตรวจฯรับรอง

3.1 อปท.แต่งตั้งผู้ตรวจฯอาวุโส ผู้ตรวจฯรับรอง ผู้ตรวจฯฝึกหัดหรือคณะทำงานของนายกอปท. โดย A+1+ก (+ …) (+๑+๒+...)

A,B,C มาจากบัญชีผู้ตรวจฯอาวุโส หรืออาจใช้จากบัญชีที่ปรึกษาวิชาการก็ได้

1,2,3 ผู้ตรวจฯรับรอง

ก,ข,ค เป็นบุคคลในคณะทำงานที่นายกไว้วางใจ ควรเป็นผู้ตรวจฝึกหัด หรือผู้มีความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์

๑,๒,๓ ผู้ร่วมสังเกตการณ์ เช่น ผู้บริโภค,คู่ค้า,ผู้สนใจอื่นๆ

3.2 มีความเป็นกลาง และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการตรวจแปลงที่ได้รับมอบหมาย

4. คณะทบทวน

4.1 เครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีแต่งตั้งจากบัญชีผู้ตรวจฯอาวุโสหรือบัญชีที่ปรึกษาวิชาการ

4.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติทางเกษตรอินทรีย์ ตามข้อกำหนดของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ในการรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) เป็นอย่างดี ทำหน้าที่ยืนยันความถูกต้องเชิงระบบของการตรวจรับรองแปลงอินทรีย์ที่ตรวจประเมินคุณภาพโดยคณะกรรมการฯตรวจรับรองที่อปท.แต่งตั้ง

4.3 มีความเป็นกลาง และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในขณะทำหน้าที่

5. ที่ปรึกษาวิชาการ

5.1 เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และได้รับการเสนอชื่อจากอปท. หรือกรรมการให้กับคณะกรรมการเครือข่ายฯเพื่อพิจารณาแต่งตั้งและขึ้นบัญชี

5.2 มีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติทางเกษตรอินทรีย์ และระบบรับรองมาตรฐานฯ อย่างน้อยด้านใดด้านหนึ่งเป็นอย่างดี

5.3 มีความเป็นกลาง และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการทำหน้าที่ตรวจประเมิน หรือรับรองคุณภาพ

5.4 ที่ปรึกษาวิชาการทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ แก่เครือข่าย หรือ อปท. และอาจได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจฯอาวุโส เมื่อการตรวจประเมินคุณภาพครั้งนั้นๆ ตรงกับความรู้ความชำนาญของตน

กลไกระบบการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

1. กลไกระบบตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) และบทบาทหน้าที่

1.1 ผู้ตรวจฯรับรอง

1.1.1 ผู้ตรวจฯรับรองมีหน้าที่ตรวจ และบันทึกการตรวจแปลงเกษตรอินทรีย์ว่าสอดคล้องตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี *(ดูรายละเอียดในเอกสารคู่มือมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี)* และมีการนำระบบการจัดการคุณภาพและเกษตรอินทรีย์ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิผล

1.1.2 หลังการตรวจแปลงแล้วเสร็จให้สรุปผลการตรวจเบื้องต้น ให้การแนะนำเกษตรกรเจ้าของแปลง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเกษตรกร

1.2 ผู้ตรวจฯอาวุโส

1.2.1 ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจฯรับรอง หรือหัวหน้าผู้ตรวจฯรับรอง หรือตามที่อปท. แต่งตั้ง

1.2.2 เป็นวิทยากรจัดฝึกอบรมและประเมินผู้ตรวจฯรับรองที่เข้ารับ “การฝึกอบรมผู้ตรวจฯรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี” และเป็นพี่เลี้ยงของผู้ตรวจฯฝึกหัด

1.2.3 ผู้ตรวจฯอาวุโส อาจได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะทบทวนของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ซึ่งทำหน้าที่ร่วมประชุมพิจารณาเห็นชอบผลการตรวจรับรองก่อนเสนอประธานเครือข่ายฯอนุมัติ หรือไม่อนุมัติการออกใบรับรองแปลงตามที่กลุ่มตำบล/อปท.เสนอขึ้นมา

1.2.4 ในกรณีที่มีการอุทธรณ์ผลการพิจารณาให้มีการแต่งตั้งคณะทบทวนคำอุทธรณ์อีกคณะหนึ่งขึ้นมาพิจารณา และผลการพิจารณาของคณะนี้ถือเป็นที่สิ้นสุด

1.3 คณะกรรมการตรวจฯรับรอง

1.3.1 พิจารณาผลการตรวจรับรอง โดยกรรมการในคณะกรรมการตรวจฯรับรองประกอบด้วย ผู้ตรวจฯอาวุโส 1 คน ผู้ตรวจฯรับรอง 1 คน และผู้ตรวจฯฝึกหัดหรือคณะทำงานของนายก อปท. ผู้ที่มีความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ 1 คน

1.3.2 นำเสนอผลการพิจารณาต่อกลุ่มตำบล/อปท. และอปท.และประธาน/หัวหน้ากรรมการตรวจฯรับรองนำเรื่องผลการพิจารณาเสนอต่อคณะทบทวน เพื่อพิจารณาเห็นชอบและออกใบรับรอง

1.3.3 วางแผนและร่วมกำหนดมาตรฐาน

1.4 คณะทบทวน

1.4.1 ตรวจสอบ ยืนยันผลการพิจารณารับรองจากอปท. คณะทบทวนชุดหนึ่งๆ ประชุมพิจารณาทวนสอบผลการตรวจผ่านคุณภาพทีละแปลง โดยการประชุมครั้งหนึ่งอาจพิจารณาแล้วเสร็จหลายแปลง

1.4.2 กรรมการในคณะทบทวนประกอบด้วยผู้ตรวจฯอาวุโส 3 คน โดย 1 คน ทำหน้าที่เป็นประธานตามประกาศแต่งตั้งของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

1.4.3 เสนอมาตรการทวนสอบอื่นๆ เช่น สุ่มสอบความถูกต้องของการออกใบรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ สุ่มทวนสอบการแต่งตั้งคณะผู้ตรวจฯรับรอง หรือสุ่มตรวจกระบวนการอนุมัติขึ้นบัญชีผู้ตรวจรับรอง

1.4.4 เป็นที่ปรึกษาให้กับอปท.

1.5 ที่ปรึกษาวิชาการ

1.5.1 เป็นที่ปรึกษาให้กับคณะทบทวน คณะกรรมการตรวจฯรับรอง และหน่วยงานอื่นๆ ในเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีที่ต้องการความช่วยเหลือหรือคำแนะนำ

1.5.2 สามารถทำหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจฯอาวุโสในคณะกรรมการตรวจฯรับรอง ผู้ตรวจฯรับรองหรือคณะทบทวนได้

2. **การตรวจรับรองแรกเข้า** (Initial Audit)

การตรวจรับรองแรกเข้าเป็นการตรวจที่สำคัญมาก โดยเป็นการตรวจแปลงของเกษตรกรครั้งแรกเพื่อออกใบรับรองการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ที่ดี หลังจากนี้จะตรวจซ้ำทุกปี และจะตรวจเพื่อต่ออายุใบรับรองทุก 3 ปี ในการตรวจรับรองจะต้องมีการซักประวัติแปลงเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตรวจทุกแปลงที่เกษตรกรถือครอง ทั้งที่ขอรับรองและไม่ขอรับรอง รวมทั้งอาจเป็นการประเมินเกษตรกรเบื้องต้นว่าเกษตรกรมีความเข้าใจในการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์หรือไม่ และได้ปฏิบัติด้วยความเข้าใจหรือไม่ โดยต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า

2.1 เกษตรกรยื่นความจำนงขอรับการตรวจรับรองต่อกลุ่มตำบล/อปท. ผ่านหัวหน้ากลุ่มเกษตรกร

2.2 ก่อนการตรวจรับรอง เกษตรกรต้องมีการนำข้อกำหนดไปปฏิบัติแล้ว รวมทั้งมีการดำเนินกิจกรรมตามมาตรฐานในทุกข้อที่กำหนด

2.3 คณะกรรมการตรวจฯรับรองจะดำเนินการเดินตรวจแปลงร่วมกับเกษตรกร และตรวจตามเกณฑ์มาตรฐานโดยใช้เครื่องมือดิจิทัล podd PGS ภายหลังการตรวจแล้วเสร็จ คณะกรรมการตรวจฯรับรองจะสรุปผลการตรวจเบื้องต้นให้เกษตรกรรับทราบ และให้คำแนะนำพร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเกษตรกร ตามกรณีดังต่อไปนี้

- กรณีไม่พบข้อบกพร่อง คณะกรรมการตรวจฯรับรอง พิจารณาให้ผ่านการรับรอง
- กรณีพบข้อบกพร่องไม่รุนแรง คณะกรรมการตรวจฯรับรอง พิจารณาให้ผ่านการรับรอง
- กรณีพบข้อบกพร่องรุนแรง คณะกรรมการตรวจฯรับรองจะนัดหมายเกษตรกรเพื่อตรวจเพิ่มเติม ถือเป็นการแก้ไข ซึ่งเกษตรกรสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ 2 ครั้ง ภายในระยะเวลา 3 เดือน นับจากวันที่ตรวจประเมินครั้งแรก หากพ้นระยะเวลาดังกล่าว คณะกรรมการตรวจฯรับรองจะยุติการตรวจประเมิน เมื่อเกษตรกรมีความพร้อมสามารถยื่นขอรับรองได้อีกครั้ง

- หากเกษตรกรสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการตรวจฯรับรอง พิจารณาให้ผ่านการรับรอง

2.4 คณะกรรมการตรวจฯรับรองและเกษตรกรลงชื่อเป็นหลักฐานการตรวจในเครื่องมือดิจิทัล podd PGS

2.5 เมื่อคณะกรรมการตรวจฯรับรอง มีผลการพิจารณาให้ผ่านการรับรองแล้ว จะส่งผลการพิจารณาให้แก่นายก อปท.และคณะทบทวนเพื่อพิจารณาเห็นชอบให้การรับรองตามลำดับ

2.6 หากคณะทบทวนพิจารณาเห็นชอบให้การรับรองแล้ว เครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีจะอนุมัติออกใบรับรอง โดยมีผลตั้งแต่วันที่คณะกรรมการตรวจฯรับรองพิจารณาให้ผ่านการรับรอง ใบรับรองมีอายุ 3 ปี และไม่สามารถถ่ายโอนสิทธิ์ให้แก่ผู้อื่นได้ ทั้งนี้ใบรับรองจะออกให้ในนามของเกษตรกรผู้ได้รับการรับรองเท่านั้น

2.7 กรณีที่คณะทบทวนไม่เห็นชอบผลการพิจารณาของคณะกรรมการตรวจฯรับรอง จะแจ้งผลไปยังกลุ่มตำบล/อปท. และให้เกษตรปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ภายในระยะเวลาที่กำหนด และเมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้คณะกรรมการตรวจฯรับรองเข้าไปตรวจข้อบกพร่องนั้นและส่งผลการตรวจให้คณะทบทวนพิจารณาให้การรับรอง

<u>เงื่อนไขสำหรับเกษตรกรผู้ที่ได้รับการรับรอง</u>

2.8 รักษาไว้ซึ่งการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ที่ดี ตลอดระยะเวลาที่ได้รับการรับรอง

2.9 อ้างถึงการรับรองในขอบข่ายที่ได้รับการรับรองเท่านั้น

2.10 ต้องไม่นำใบรับรองไปใช้ในทางที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

2.11 ยุติการอ้างถึงการได้รับการรับรองทั้งหมด เมื่อมีการพักใช้การรับรอง เพิกถอนการรับรอง หรือยกเลิกการรับรองไม่ว่าด้วยสาเหตุใด

2.12 ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจฯรับรอง ในการตรวจประเมินทุกครั้ง ยินยอมให้ผู้ตรวจฯรับรองเข้าตรวจสอบในพื้นที่ทั้งหมดที่ถือครอง ทั้งพื้นที่ของตนเอง พื้นที่เช่า และพื้นที่ให้เช่า ตลอดจนสถานที่เก็บเครื่องมือ สถานที่เก็บปัจจัยการผลิต และยินยอมให้สุ่มตัวอย่างไปตรวจวิเคราะห์แล้วแต่กรณี

2.13 จัดทำบันทึกตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานและข้อกำหนดด้วยเครื่องมือดิจิทัล podd PGS อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ตรวจฯรับรองสามารถตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐาน

2.14 หากต้องการยกเลิกการรับรอง ให้ยื่นแบบฟอร์มการขอยกเลิกเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมแนบใบรับรองคืนแก่กลุ่มตำบล/อปท. ภายใน 15 วัน นับจากวันที่แจ้งความประสงค์ขอยกเลิกการรับรอง

2.15 หากมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบการผลิตในสาระสำคัญ เช่น เพิ่ม/ลดจำนวนแปลงเกษตร เพิ่ม/ลดจำนวนพื้นที่ ปรับปรุงพื้นที่ **ให้แจ้งกลุ่มตำบล/อปท.ผ่านหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรทันที** ซึ่งในกรณีนี้กลุ่มตำบล/อปท. อาจพิจารณาคงไว้ซึ่งการรับรอง หรืออาจกำหนดให้มีการตรวจเพิ่มเติม

2.16 กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในใบรับรอง สามารถแจ้งความประสงค์ได้ที่กลุ่มตำบล/อปท. พร้อมส่งคืนใบรับรองฉบับเดิม

2.17 กรณีที่ใบรับรองชำรุดหรือสูญหาย สามารถแจ้งความประสงค์พร้อมนำใบรับรองที่ชำรุดหรือเอกสารการแจ้งความเอกสารสูญหาย เพื่อรับใบแทนได้ที่กลุ่มตำบล/อปท. ซึ่งมีอายุเท่าใบรับรองฉบับเดิมที่เหลืออยู่

3. การตรวจติดตาม (Surveillance Audit)

การตรวจติดตาม เป็นการตรวจประเมินแปลงอินทรีย์ของเกษตรกรในกลุ่ม เพื่อติดตามและควบคุมการปฏิบัติและกิจกรรมในแปลงให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ที่ดี โดยใช้แบบฟอร์มเดียวกันกับการตรวจรับรอง ซึ่งจะทำการตรวจปีละ 1 ครั้ง และต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า

3.1 คณะกรรมการตรวจฯรับรอง จะตรวจทุก 10 - 12 เดือน แต่ต้องห่างกันไม่เกิน 12 เดือน นับจากวันที่ออกใบรับรอง หรือวันที่ตรวจประเมิน ซึ่งคณะกรรมการตรวจฯรับรองไม่ต้องเป็นชุดเดิมที่เคยตรวจแปลงนั้นก็ได้

3.2 ตรวจประเมินให้ครบทุกข้อกำหนดเหมือนการตรวจรับรอง

3.3 ภายหลังการตรวจประเมินเสร็จแล้ว คณะกรรมการตรวจฯรับรอง จะแจ้งผลการตรวจเบื้องต้นให้เกษตรกรรับทราบ ตามกรณีดังต่อไปนี้

3.3.1 กรณีไม่พบข้อบกพร่อง คณะกรรมการตรวจฯรับรอง พิจารณาให้คงไว้ซึ่งการรับรอง

3.3.2 กรณีพบข้อบกพร่องไม่รุนแรง คณะกรรมการตรวจฯรับรอง พิจารณาให้คงไว้ซึ่งการรับรอง

3.3.3 กรณีพบข้อบกพร่องรุนแรง คณะกรรมการตรวจฯรับรองจะนัดหมายเกษตรกรเพื่อตรวจเพิ่มเติม ถือเป็นการติดตามผลการแก้ไข ซึ่งเกษตรกรสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ 2 ครั้ง ภายในระยะเวลา 3 เดือน นับจากวันที่ตรวจประเมินครั้งแรก หากพ้นระยะเวลาดังกล่าว คณะกรรมการตรวจฯรับรองจะยุติการตรวจ และเสนอเรื่องต่อกลุ่มตำบล/อปท.พักใช้การรับรอง

3.3.4 หากเกษตรกรสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการตรวจฯรับรอง พิจารณาให้คงไว้ซึ่งการรับรอง

3.4 คณะกรรมการตรวจฯรับรองรายงานผลการตรวจแปลงให้ประธานเครือข่ายฯทราบ โดยผ่านทางคณะทบทวน

3.4.1 กรณีผ่านแบบไม่มีเงื่อนไขคณะทบทวนไม่ต้องพิจารณาผลการตรวจแปลงแล้ว

3.4.2 กรณีที่เกษตรกรปฏิบัติในข้อบกพร่องความความเสี่ยงสูง (Major) ต้องเสนอคณะทบทวนเพื่อพิจารณาเพิกถอนใบรับรอง

3.4.3 กรณีที่เกษตรกรปฏิบัติในข้อบกพร่องความเสี่ยงต่ำ (Minor) เสนอคณะทบทวนเพื่อพิจารณาให้มีการปรับปรุงแก้ไข

3.4.4 หากเกษตรกรมีการปฏิบัติในข้อบกพร่องความเสี่ยงต่ำ(Minor)หลายข้อ หรือมีปฏิบัติซ้ำๆ โดยไม่มีการปรับปรุงแก้ไข ให้ถือว่ามีความผิดร้ายแรงเทียบเท่ากับข้อบกพร่องความความเสี่ยงสูง (Major) ทั้งนี้ให้ผู้ตรวจฯรับรองดูที่เจตนาและความพยายามในการปรับปรุงแก้ไขของเกษตรกรด้วย

ในอนาคตคณะทบทวนอาจพิจารณาให้การตรวจติดตามไม่จำเป็นต้องตรวจครบทุกข้อในปีเดียว โดยยังคงความน่าเชื่อถือของคุณภาพการผลิตตามมาตรฐานอยู่

4. **การตรวจต่ออายุ** (Recertification Audit)

การตรวจต่ออายุ เป็นการตรวจประเมินเพื่อการต่ออายุการรับรองเกษตรอินทรีย์ โดยตรวจประเมินอย่างละเอียดในทุกข้อกำหนด ซึ่งจะดำเนินการตรวจก่อนใบรับรองหมดอายุ

4.1 การต่ออายุใบรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมจะดำเนินการทุก 3 ปี

4.1.1 หากประสงค์ต่ออายุการรับรอง ให้ยื่นแบบฟอร์มการขอต่ออายุการรับรองต่อกลุ่มตำบล/อปท. ล่วงหน้าก่อนใบรับรองหมดอายุ 5 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน

4.1.2 กระบวนการตรวจประเมินทุกข้อกำหนดเหมือนกับการตรวจรับรองในครั้งแรก

- กรณีไม่พบข้อบกพร่อง คณะกรรมการตรวจฯรับรอง พิจารณาให้ต่ออายุการรับรอง
- กรณีพบข้อบกพร่องไม่รุนแรง คณะกรรมการตรวจฯรับรอง พิจารณาให้การรับรอง
- กรณีพบข้อบกพร่องรุนแรง คณะกรรมการตรวจฯรับรองจะนัดหมายเกษตรกรเพื่อตรวจเพิ่มเติม ถือเป็นการติดตามผลการแก้ไข ซึ่งเกษตรกรสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ 2 ครั้ง ภายในระยะเวลา 3 เดือน นับจากวันที่ตรวจประเมินครั้งแรก หากพ้นระยะเวลาดังกล่าว คณะกรรมการตรวจฯรับรองจะยุติการตรวจประเมิน และเสนอเรื่องต่อกลุ่มตำบล/อปท.พักใช้การรับรอง
- หากเกษตรกรสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการตรวจฯรับรอง พิจารณาให้ต่ออายุการรับรอง

5. **การตรวจเพิ่มเติม** (Special Audit)

การตรวจเพิ่มเติม เป็นการตรวจนอกเหนือจากการตรวจรับรองหรือการตรวจติดตาม ซึ่งอาจกำหนดขึ้นจากเหตุผลและความจำเป็นบางประการ เช่น เกษตรกรสมัครขอการรับรองแปลงเพิ่มเติม หรือมีเงื่อนไขการรับรองประจำปี การแก้ไขข้อบกพร่อง การร้องเรียนจากผู้อื่น มีข้อสงสัยหรือความเสี่ยงเกี่ยวกับการผลิตของเกษตรกร เป็นต้น โดยการตรวจเพิ่มเติมนี้ คณะกรรมการตรวจฯรับรองไม่จำเป็นต้องแจ้งเกษตรกรให้ทราบล่วงหน้า

6. การตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน

6.1 มีการตรวจทุกแปลงอย่างน้อย 3 เดือนครั้ง โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานและปฏิทินการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนประจำปี

6.2 เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

6.3 รูปแบบการตรวจจะเป็นการให้คำแนะนำ หรือการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนา

6.4 เป็นระบบควบคุมคุณภาพการผลิตเพื่อรองรับเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

7. ยกเลิกการรับรอง ในกรณี ดังต่อไปนี้

7.1 เกษตรกรเสียชีวิต และไม่มีผู้รับโอนกิจการจากการเป็นสมาชิก

7.2 เกษตรกรแจ้งยกเลิกการรับรองเป็นลายลักษณ์อักษร

7.3 เกษตรกรเลิกทำการเกษตรที่ได้รับการรับรอง หรือออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

7.4 ใบรับรองสิ้นสภาพ กรณีที่เกษตรกรไม่ดำเนินการยื่นต่ออายุการรับรอง

7.5 เกษตรกรทำผิดกฎระเบียบของเครือข่ายขั้นร้ายแรง

8. พักใช้การรับรอง

8.1 คณะกรรมการตรวจฯรับรอง พบว่าเกษตรกรได้กระทำสิ่งต่อไปนี้อย่างใดอย่างหนึ่งให้ทำการรวบรวมหลักฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อกลุ่มตำบล/อปท. เพื่อพิจารณาพักใช้การรับรอง

8.1.1 กรณีที่ตรวจพบข้อบกพร่อง และเกษตรกรไม่ดำเนินการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

8.1.2 พ้นระยะเวลาที่ให้เกษตรกรแก้ไขข้อบกพร่อง

8.1.3 พบสารเคมีตกค้างเกินเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งมีสาเหตุมาจากเกษตรกรเอง

8.2 เกษตรกรที่ถูกพักใช้การรับรอง ให้หยุดอ้างถึงการได้รับการรับรอง โดยการพักใช้การรับรองแต่ละครั้งมีระยะไม่เกิน 180 วัน

8.3 คณะกรรมการตรวจฯรับรอง ติดตามผลการแก้ไขอีกครั้ง ก่อนครบกำหนดระยะเวลาพักใช้การรับรอง หากเกษตรกรสามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิผล ให้เสนอกลุ่มตำบล/อปท. พิจารณาคงไว้ซึ่งการรับรองต่อไป กรณีที่ยังอยู่ในช่วงอายุการรับรอง แต่ถ้าใบรับรองหมดอายุ ให้ยื่นขอการรับรองใหม่

8.4 กรณีที่เกษตรกรไม่สามารถแก้ไขได้ ให้ดำเนินการส่งผลตรวจให้กลุ่มตำบล/อปท. พิจารณาพักใช้การรับรองอีกครั้ง หากมีการถูกพักใช้การรับรอง 2 ครั้ง ภายในระยะเวลา 3 ปี จะดำเนินการเพิกถอนการรับรองต่อไป

9. เพิกถอนการรับรอง

9.1 หากคณะกรรมการตรวจฯรับรอง พบว่าเกษตรกรได้กระทำสิ่งต่อไปนี้อย่างใดอย่างหนึ่งให้ทำการรวบรวมหลักฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อกลุ่มตำบล/อปท. เพื่อพิจารณาเพิกถอนการรับรอง

9.1.1 ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขสำหรับเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง หรือมีผลกระทบร้ายแรงต่อการรับรอง เช่น การปลอมแปลงเอกสาร การปลอมใบรับรอง การแก้ไขใบรับรอง การนำผลผลิตที่ไม่ได้รับการรับรองมากล่าวอ้าง

9.1.2 มีการใช้สารต้องห้ามในแปลงการผลิต หรือตรวจพบในผลผลิต

9.1.3 ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดระบบที่ได้รับการรับรองหลังจากถูกพักใช้การรับรอง 2 ครั้ง ภายในระยะเวลา 3 ปี

9.2 กรณีที่ผลการพิจารณาจากกลุ่มตำบล/อปท. เพิกถอนการรับรอง จะจัดทำหนังสือแจ้งเกษตรกรทราบว่าถูกเพิกถอนการรับรอง และให้หยุดการอ้างถึงการได้รับการรับรองนับตั้งแต่วันที่ทราบคำสั่งเพิกถอนการรับรอง กำหนดวันเพิกถอนการรับรองให้มีผลทันทีที่มีผลการพิจารณาจากกลุ่มตำบล/อปท. และขอใบรับรองเดิมคืนภายใน 15 วัน นับจากวันที่ทราบคำสั่งนั้น

9.3 ผู้ที่ถูกเพิกถอนการรับรอง จะไม่ได้รับการพิจารณารับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) อีก

10. การร้องเรียน

กรณีที่พบการกระทำผิดของผู้ตรวจฯรับรอง เช่น มีการเรียกร้องค่าตอบแทนในการตรวจรับรอง เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการตรวจรับรอง สามารถยื่นข้อร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมหลักฐานที่สนับสนุนข้อร้องเรียนมายังกลุ่มตำบล/อปท. เมื่อกลุ่มตำบล/อปท.ได้พิจารณาแล้ว จะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบ

11. การอุทธรณ์

กรณีที่ไม่เห็นด้วยกับผลการตรวจรับรองของคณะกรรมการตรวจฯรับรอง หรือการพิจารณาลงโทษ เกษตรกรสามารถอุทธรณ์ได้ภายใน 30 วัน นับจากวันที่ทราบผลการพิจารณา โดยให้ทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งไปที่นายก อปท.และหรืออาจทำสำเนาแจ้งประธานเครือข่ายทราบด้วย ซึ่งในช่วงระหว่างการอุทธรณ์ให้ถือว่าคำตัดสินเดิมของคณะกรรมการตรวจฯรับรองยังมีผลบังคับใช้อยู่ ทั้งนี้คณะทบทวนอาจยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการพิจารณาใหม่ได้ และจะแจ้งผลการพิจารณาให้เกษตรกรทราบโดยทันที

12. การรักษาความลับ

ชื่อบัญชีผู้ใช้ และรหัสผ่าน สำหรับเข้าสู่ระบบแดชบอร์ดของอปท./กลุ่มตำบล/สหกรณ์ อปท. และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะต้องเก็บเป็นความลับ และต้องรักษาข้อมูลและเอกสารต่างๆ ที่ได้รับจากเกษตรกร ไม่เผยแพร่โดยพลการ เว้นแต่ได้รับการยินยอมและการอนุญาติเป็นลายลักษณ์อักษรจากนายก อปท. หรือประธานกลุ่มตำบลหรือสหกรณ์

หลักการ วิธีการ และขั้นตอนการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

1. หลักการตรวจแปลงเกษตรอินทรีย์

1.1 เป็นการตรวจสอบกระบวนการผลิตว่ามีคุณภาพตามข้อกำหนดของมาตรฐานเพียงใด มีการปนเปื้อนสารเคมี หรือ GMOs หรือไม่

- แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์และกล้าพันธุ์
- แหล่งที่มาและการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก น้ำหมัก เป็นต้น
- การปฏิบัติและกิจกรรมในฟาร์ม ได้แก่ การปลูก การบำรุงรักษา การเก็บเกี่ยว แนวกันชน เป็นต้น
- การเก็บรักษาผลผลิต จนถึงบรรจุขายส่งถึงผู้บริโภค

1.2 การตรวจรับรองแปลง เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจในคุณภาพผลผลิตของกลุ่ม/เกษตรกร ผู้ที่จะทำหน้าที่ในการตรวจแปลงเกษตรอินทรีย์ ต้องมีความเข้าใจข้อกำหนดและมาตรฐานภายในของกลุ่มที่ได้มีการสร้างกฎระเบียบร่วมกัน ผู้ตรวจฯฝึกหัดควรผ่านการอบรมความรู้เกษตรอินทรีย์ภาคทฤษฎี “การอบรมหลักสูตรผู้ตรวจฯรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี” และฝึกปฏิบัติการลงตรวจแปลงตามระยะเวลาที่กำหนด จึงจะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจฯรับรองของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

2. วิธีการมอบหมายงานตรวจแปลงเกษตรอินทรีย์

2.1 นายกอปท./ประธานกลุ่มตำบล จัดการประชุมวางแผนและมอบหมายงานตรวจแปลงเกษตรอินทรีย์ให้ผู้ตรวจฯรับรอง โดยจัดทำรายชื่อ จำนวนเกษตรกร แปลงที่ตรวจ มอบหมายให้ผู้ตรวจฯรับรอง ลงพื้นที่ในการตรวจแปลงเกษตรอินทรีย์

2.2 ในการตรวจแต่ละครั้งคณะกรรมการตรวจฯรับรอง จำนวน 3 คน ประกอบด้วยผู้ตรวจฯอาวุโส, ผู้ตรวจฯรับรอง และผู้ตรวจฯฝึกหัดหรือคณะทำงานของนายก อปท. และอาจมีผู้ร่วมสังเกตการณ์ด้วย

2.3 ผู้ตรวจฯรับรอง ที่ได้รับมอบหมายการตรวจ จะต้องไม่มีผลประโยชน์ร่วมกันกับเกษตรกร หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนทางใดทางหนึ่งในแปลงนั้นๆ เช่น ผู้ตรวจฯรับรอง เป็นเจ้าของที่ดินที่ให้เกษตรกรเช่าทำแปลงเกษตรอินทรีย์ ผู้ตรวจฯรับรอง เป็นผู้ผลิต/จัดจำหน่ายปัจจัยการผลิตให้เกษตรกร เป็นต้น

2.4 ผู้ตรวจฯรับรอง จะต้องไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเกษตรกร เช่น เป็นสมาชิกในครอบครัวหรือเป็นญาติพี่น้องกัน

2.5 ผู้ตรวจฯรับรอง ต้องไม่มีปัญหาขัดแย้งส่วนตัวกับเกษตรกร หรือคนในครอบครัวของเกษตรกร

2.6 เกษตรกรสามารถปฏิเสธผู้ตรวจฯรับรอง ได้ หากรู้สึกว่าอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ตรวจฯรับรอง รายนั้นๆ เกษตรกรสามารถเรียกร้องการเปลี่ยนผู้ตรวจฯรับรอง โดยทำหนังสือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรมายังกลุ่มตำบล/อปท.

2.7 กรณีการตรวจรับรอง และการตรวจติดตาม จะต้องแจ้งนัดหมายวันเวลากับเกษตรกรก่อนทุกครั้ง ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์

3. บทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจฯรับรองเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯ ดาวผ่อดีดี

3.1 ตรวจสอบการปฏิบัติและกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงในแปลงเกษตรหรือสถานที่ ว่าตรงกับข้อมูลที่ได้ถูกบันทึกเอาไว้ในระบบหรือไม่

3.2 ตรวจประเมินและรับรองการผลิตในแปลงเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ว่าเป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีหรือไม่ อย่างไร

3.3 ผู้ตรวจฯรับรองต้องไม่เรียกร้องค่าใช้จ่ายใดๆ ในการทำงานจากเกษตรกร รวมถึงการรับของขวัญหรือสิ่งของที่มีมูลค่าจากเกษตรกร

4. ขั้นตอนการลงตรวจแปลงเพื่อรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์

4.1 ผู้ตรวจฯรับรอง รับข้อมูลการบันทึกกิจกรรมการผลิตของเกษตรกรที่จะทำการตรวจรับรองจากแดชบอร์ด podd PGS ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลในแดชบอร์ด podd PGS ของแต่ละอปท.นั้น นายกอปท. จะเป็นผู้กำหนดสิทธิ์การเข้าถึง

4.2 ผู้ตรวจฯรับรอง ต้องศึกษารายละเอียดการบันทึกกิจกรรมการผลิตของเกษตรกรที่จะลงตรวจอย่างละเอียดล่วงหน้า

4.3 ผู้ตรวจฯรับรอง ต้องตรงเวลา แต่งกายให้เหมาะสม สะดวกกับการปฏิบัติงาน และจะต้องแนะนำตัวเองแก่เกษตรกรว่าเป็นใคร มาทำอะไร

4.4 ผู้ตรวจฯรับรอง ต้องชี้แจงแผนการตรวจให้เกษตรกรทราบ โดยหัวหน้าผู้ตรวจฯเป็นผู้กำหนดแผนและประชุมทำความเข้าใจกับทีมผู้ตรวจฯก่อนลงตรวจแปลง

4.5 ทำการสแกน QR CODE ของเกษตรกร ที่ปรากฏในเครื่องมือดิจิทัล podd PGS และดำเนินการสัมภาษณ์เกษตรกร เพื่อให้ได้ข้อมูลครบตามเกณฑ์กำหนดของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี โดยจะมีเกณฑ์กำหนดอยู่ 9 หัวข้อ ดังนี้

- เมล็ดพันธุ์และท่อนพันธุ์
- การจัดการธาตุอาหารในดินและการส่งเสริมความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- การจัดการศัตรูพืชและโรคพืช
- วิธีปฏิบัติในฟาร์มและแนวกันชน เพื่อป้องกันการปนเปื้อนในกระบวนการผลิต
- การจัดการผลผลิต
- การขนส่งจากเกษตรกรสู่สหกรณ์
- การบรรจุและการเก็บรักษา
- รถขนส่ง
- แปลงถูกตรวจโดยกิจกรรมตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน ซึ่งเสมือนระบบควบคุมภายใน
- กิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์

4.6 เดินตรวจโดยรอบพื้นที่ร่วมกับเกษตรกร โดยต้องตรวจทุกแปลงของเกษตรกร

4.7 ผู้ตรวจฯรับรอง สรุปข้อมูลให้เกษตรกรฟังเมื่อเสร็จสิ้นการตรวจแปลงเกษตร เพื่อให้เนื้อหาถูกต้องตามที่ตรวจพบจริงในแปลง เช่น จำนวนไร่ ชื่อแปลง ความเสี่ยง แนวกันชน ปัจจัยการผลิต เป็นต้น หากพบข้อมูลที่ไม่เป็นไปตามที่ปฏิบัติจริง เกษตรกรสามารถชี้แจงกับผู้ตรวจฯรับรองได้ทันทีในวันที่ตรวจ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและแลกเปลี่ยนความเห็นกับเกษตรกรเจ้าของแปลง

4.8 ผู้ตรวจฯรับรอง และเกษตรกรลงชื่อรับรองข้อมูลในเครื่องมือ podd PGS และกดบันทึก ข้อมูลการตรวจแปลงจะถูกบันทึกในแดชบอร์ด podd PGS ด้วย

4.9 เมื่อผู้ตรวจฯรับรองได้ทำการตรวจประเมินแปลงทั้งหมดแล้ว ผลการตรวจจะนำเข้าที่ประชุมโดยคณะกรรมการตรวจฯรับรองพิจารณาผลการตรวจรับรองแปลง โดยใช้ข้อมูลการตรวจแปลงในแดชบอร์ด podd PGS หากพิจารณาผ่านจะทำเอกสารรายงานผลการพิจารณาให้แก่อปท.เพื่อส่งต่อไปยังคณะทบทวนเพื่อยืนยันผลการตรวจรับรอง และส่งข้อมูลผลการพิจารณารับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ให้กับเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี เพื่อออกใบรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมให้กับเกษตรกร

ตัวอย่างแสดงการใช้งานเครื่องมือดิจิทัล podd PGS สำหรับการตรวจรับรอง

1. เข้าสู่เครื่องมือดิจิทัล podd PGS ที่โทรศัพท์ของเกษตรกร กดแสดง QR CODE ของเกษตรกร

2. ผู้ตรวจฯรับรองเข้าสู่เครื่องมือดิจิทัล podd PGS กด “ตรวจรับรอง”

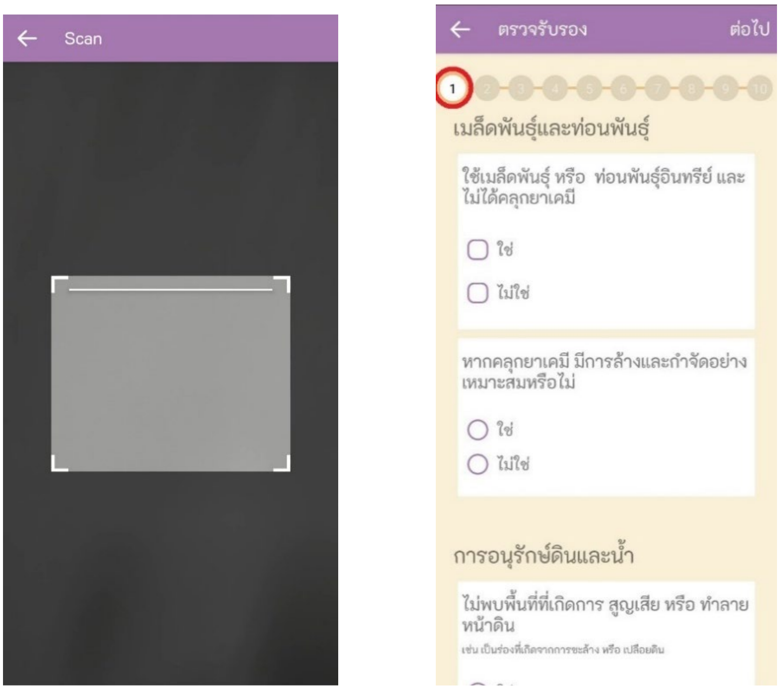

3. ผู้ตรวจฯรับรองทำการสแกน QR CODE ของเกษตรกร และเข้าสู่หน้า “ตรวจรับรอง”

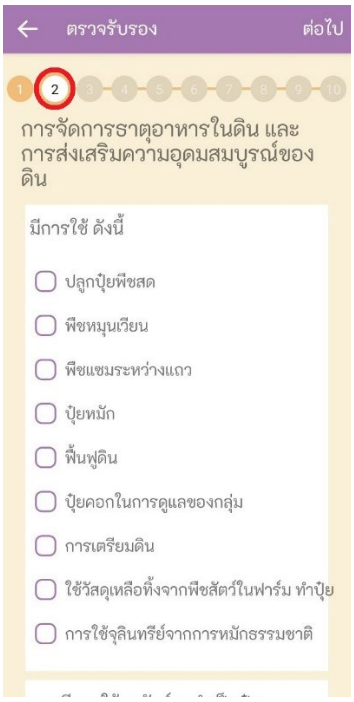

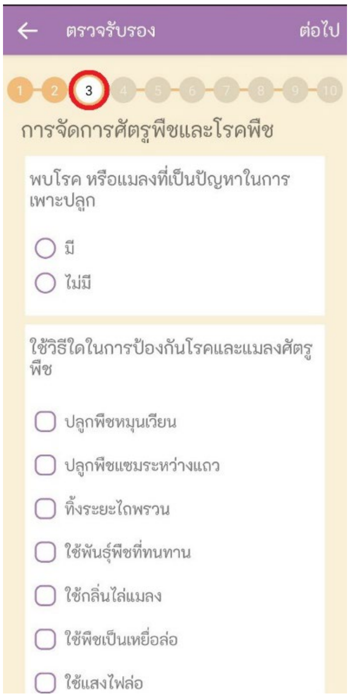

4. ทำการตรวจตามข้อกำหนดที่ปรากฏในเครื่องมือดิจิทัล podd PGS เมื่อจบหน้าแล้วกด “ต่อไป”

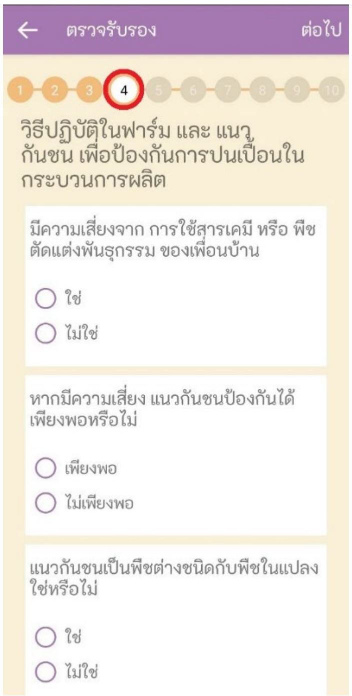

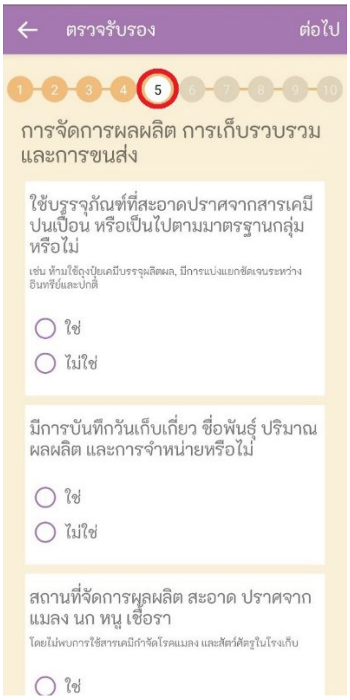

5. ทำการตรวจตามข้อกำหนดที่ปรากฏในเครื่องมือดิจิทัล podd PGS เมื่อจบหน้าแล้วกด “ต่อไป”

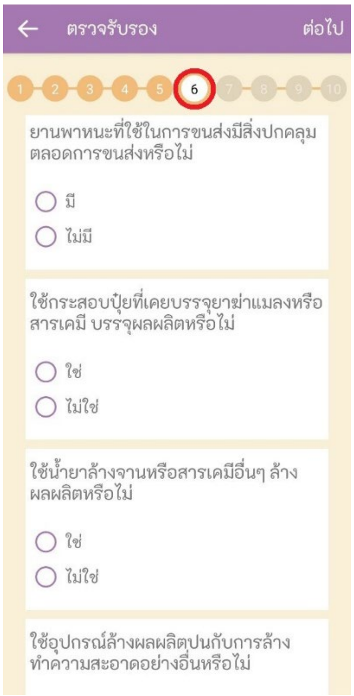

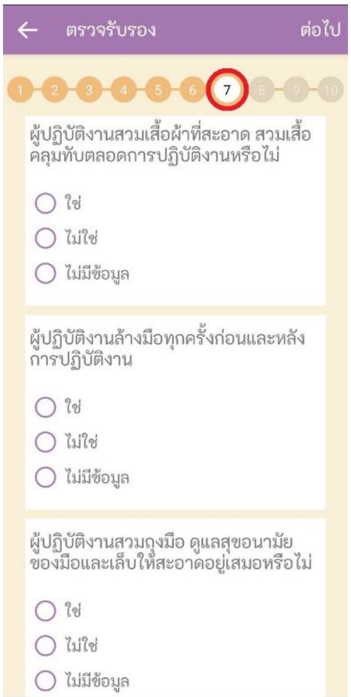

6. ทำการตรวจตามข้อกำหนดที่ปรากฏในเครื่องมือดิจิทัล podd PGS

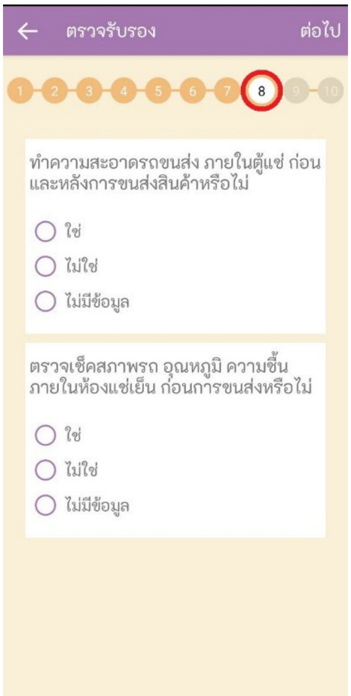

7. เมื่อถึงหน้าที่ 9 ขอดูบันทึกการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนจากเกษตกร ถ้ามีบันทึกเลือก “เคย”ไม่มีบันทึกเลือก “ไม่เคย” พร้อมกับถ่ายรูปบันทึกการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน แล้วกด “ต่อไป”

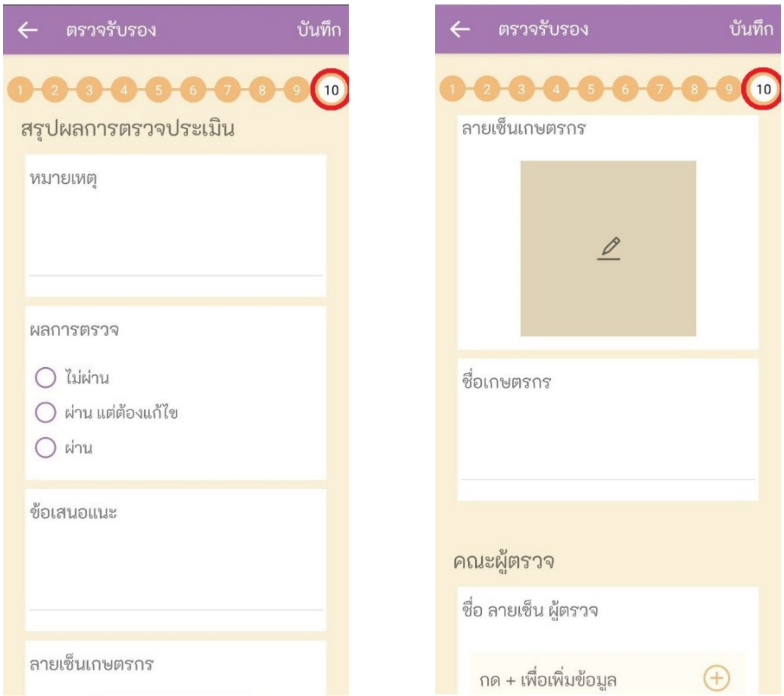

8. หน้าที่ 10 สรุปผลการตรวจประเมิน และกด “บันทึก”

เมื่อคณะทบทวนได้รับเอกสารรายงานผลการตรวจจากอปท. คณะทบทวนจะพิจารณาเห็นชอบผลการตรวจรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์โดยใช้ข้อมูลการตรวจแปลงในแดชบอร์ด podd PGS หากให้การยืนยันความถูกต้องผลการตรวจของคณะกรรมการตรวจฯรับรองจะส่งให้แก่สำนักจัดการเครือข่ายฯ เพื่ออนุมัติออกใบรับรอง หากไม่เห็นชอบดำเนินการแจ้งอปท./กลุ่มตำบล เพื่อให้เกษตรกรดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง จากนั้นสำนักจัดการเครือข่ายฯ ดำเนินการขอออกใบรับรอง โดยประธานเครือข่ายฯเป็นผู้อนุมัติออกใบรับรองรับรอง นายกอปท.อนุมัติและทำการออกใบรับรอง ซึ่งเกษตรกรสามารถรับใบรับรองยัง อปท.ที่สังกัดอยู่

5. ข้อแนะนำสำหรับผู้ตรวจฯรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯ ดาวผ่อดีดี

5.1 ควรเป็นคนช่างสังเกต สนใจใฝ่รู้ มีความสงสัย และชอบตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ

5.2 สังเกตลักษณะทางกายภาพเบื้องต้นของพื้นที่ เช่น ที่ตั้งของแปลงเกษตรเป็นที่ราบลุ่มหรือที่ดอน ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ในแปลง โดยดูจากการมีแมลงหลากหลาย มีกุ้ง หอย ปู ปลา ไส้เดือน สิ่งมีชีวิต วัชพืชต่างๆ เป็นต้น

5.3 แผนการผลิตที่บันทึกในระบบ ตรงตามที่ตรวจพบจริงในแปลงเกษตรหรือไม่

5.4 ปริมานผลผลิตที่เกษตรกรนำไปจำหน่าย สมดุลกับพื้นที่เพาะปลูกหรือไม่

5.5 ปริมาณปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก เพียงพอต่อการผลิตในแปลงหรือไม่

5.6 ลักษณะสภาพของดิน เช่นสีของดิน ดินร่วนซุย ดินเหนียว ดินทราย อื่นๆ ที่บ่งบอกความสมบูรณ์ของดิน

5.7 ความหนาและความสูงของพืชแนวกันชน ลักษณะการเพาะปลูกและการเจริญเติบโตของพืชแปลงข้างเคียง ซึ่งจะส่งผลต่อการป้องกันการปนเปื้อนจากสารเคมีจากแปลงข้างเคียง

5.8 ตั้งคำถามจากประเด็นที่พบว่าน่าเรียนรู้หรือน่าสงสัยในระหว่างที่ลงตรวจแปลง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคนิคการเพาะปลูกกับเกษตรกร

5.9 เมื่อพบจุดที่น่าสงสัย หรือเกษตรกรมีพิรุธในการตอบคำถาม ให้ตั้งประเด็นคำถามแก่เกษตรกรเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน

5.10 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พูดจาสุภาพ สามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัวได้ดีในขณะไปปฏิบัติหน้าที่

6. ขั้นตอนการตรวจรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์

6.1 เกษตรกรยื่นความจำนงขอรับการตรวจรับรองต่อกลุ่มตำบล/อปท. ผ่านหัวหน้ากลุ่มเกษตรกร แบ่งออกเป็น 3 กรณี ได้แก่

6.1.1 การตรวจรับรองแรกเข้า เป็นการตรวจเพื่อรับรองครั้งแรก ตรวจครบทุกข้อ และได้รับใบรับรอง

6.1.2 การตรวจติดตาม ดำเนินการตรวจทุกปี หลังจากที่ได้รับใบรับรอง ตรวจครบทุกข้อ ซึ่งในอนาคตเมื่อระบบตั้งมั่นดีแล้ว มีความน่าเชื่อถือในระดับสูง การตรวจติดตามในแต่ละปีอาจจะไม่มีความจำเป็นต้องตรวจครบทุกข้อ แต่ต้องครบทุกข้อภายใน 3 ปี และเชื่อถือได้ว่าระบบการผลิตมีมาตรฐาน

6.1.3 การตรวจต่ออายุ จากนั้นกลุ่มตำบล/อปท. จะแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจฯรับรองจากบัญชีผู้ตรวจฯรับรอของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี เพื่อลงตรวจประเมินแปลง และรายงานผลการพิจารณา

6.2 เมื่อกลุ่มตำบล/อปท.ได้รับผลการพิจารณา จากคณะกรรมการตรวจฯรับรองแล้วจะดำเนินการส่งผลการพิจารณานั้นให้แก่คณะทบทวน ภายใน 10 วันทำการ ซึ่งในระหว่างนี้ทางกลุ่มตำบล/อปท. สามารถแย้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการตรวจฯรับรองได้

6.3 จากนั้นสำนักจัดการเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ดำเนินการเรียกประชุมคณะทบทวน โดยประธานคณะกรรมการตรวจฯรับรอง นำผลการพิจารณาเสนอต่อคณะทบทวน และทำการยืนยันผลการตรวจรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์ หากมีมติให้ความเห็นชอบยืนยันความถูกต้องผลการตรวจของคณะกรรมการตรวจฯรับรองของ อปท. สำนักจัดการเครือข่ายฯในฐานะของเลขาคณะทบทวนจะดำเนินการเสนอขออนุมัติออกใบรับรอง หากมีมติไม่เห็นชอบจะดำเนินการแจ้งอปท./กลุ่มตำบล เพื่อดำเนินการชี้แจงแก่เกษตรกรให้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป

6.4 สำนักจัดการเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี เริ่มดำเนินการออกใบรับรอง โดยมีผู้อำนวยการศูนย์ผ่อดีดีกลาง ประธานเครือข่าย และนายก อปท. ลงนามตามลำดับ กรณีที่เป็นการตรวจรับรองแรกเข้า และการตรวจต่ออายุ เกษตรกรจะได้รับใบรับรอง ถ้าเป็นการตรวจติดตาม ข้อมูลจะเก็บไว้ในฐานข้อมูล ซึ่งใบรับรองนั้นจะมีอายุ 3 ปี

ภาคผนวก

นิยามและอักษรย่อสำหรับเอกสารและคู่มือปฏิบัติการรับรองเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

ระบบรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส หรือ Participatory Guarantee Systems (PGS) หมายถึง ระบบการรับรองคุณภาพเกษตรอินทรีย์ที่มุ่งเน้นการรับประกันคุณภาพในท้องถิ่น โดยการรับรองเกษตรกรผู้ผลิตขึ้นอยู่กับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความไว้วางใจ สังคมเครือข่าย และการแลกเปลี่ยนความรู้

เครื่องมือ podd PGS หมายถึง เครื่องมือดิจิทัล ที่ช่วยเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรปฏิบัติเพื่อขอการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยเครื่องมือช่วยจดบันทึกการผลิต จัดเก็บข้อมูลและประมวลผลอัตโนมัติ เพื่อการใช้ข้อมูลในการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) เครื่องมือนี้ถูกออกแบบสำหรับผู้สนใจทั่วไป โดยไม่จำกัดว่าผู้ใช้จะต้องเป็นสมาชิกเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีเท่านั้น

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรสมาชิก ผู้ที่มีความประสงค์ต้องการเข้าร่วมเพื่อขอรับการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี

กลุ่มเกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่มีสมาชิกตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป และไม่ควรเกิน 10 คน โดยจะมีหัวหน้ากลุ่มและกลุ่มขึ้นกับกลุ่มตำบล

กลุ่มตำบล หมายถึง กลุ่มเกษตรกรกลุ่มย่อยที่รวมกันเป็นหนึ่งกลุ่มระดับตำบล เช่น วิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์ตำบล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นสมาชิก เครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร

ผู้ตรวจอาวุโสฯ หมายถึง ผู้ตรวจประเมินคุณภาพการปฏิบัติทางเกษตรอินทรีย์ ที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ มีคุณสมบัติตามที่กำหนด และได้รับการแต่งตั้งขึ้นบัญชีจากเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

ผู้ตรวจฯรับรอง หมายถึง ผู้ตรวจประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการปฏิบัติทางเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี โดยเป็นบุคคลที่เข้าร่วมฝึกอบรมการเป็นผู้ตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี และผ่านการฝึกหัดการตรวจประเมินตามคุณสมบัติที่กำหนด

ผู้ตรวจฯฝึกหัด หมายถึง ผู้ตรวจที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS) ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

เครือข่ายฯ, เครือข่ายฯดาวผ่อดีดี หรือเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี หมายถึง เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

คณะกรรมการเครือข่ายฯ หมายถึง คณะกรรมการเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี ที่มีประกาศแต่งตั้งตามระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการบริหารจัดการเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดีที่เริ่มจัดตั้งขึ้นตามมติที่ประชุมการประชุมเครือข่าย อปท.อาหารปลอดภัย "ดาวผ่อดีดี" กลุ่มผลผลิตพืช

คณะทบทวน หมายถึง คณะกรรมการที่กรรมการเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี แต่งตั้งจากบัญชีผู้ตรวจอาวุโส เพื่อทวนสอบการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ โดยมีคุณสมบัติและหน้าที่ตามที่กำหนด และมีประกาศแต่งตั้ง

คณะกรรมการกลุ่ม หมายถึง คณะกรรมการในกลุ่มตำบล หรือ อปท. ที่กลุ่มตำบลตั้งขึ้นเพื่อดำเนินระบบประกันคุณภาพอาหารปลอดภัยของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ระบบประกันคุณภาพอาหารปลอดภัยของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี ครอบคลุมห่วงโซ่การผลิตอาหาร ตั้งแต่ ไร่นา สวนหรือฟาร์มตลอดจนถึงร้านอาหาร

การตรวจรับรองฯแรกเข้า (Initial Audit) หมายถึง การตรวจประเมินเพื่อการรับรองเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นการตรวจประเมินเพื่อการรับรองครั้งแรก โดยจะตรวจอย่างละเอียดในทุกข้อกำหนดของการปฏิบัติทางเกษตรอินทรีย์

การรับรอง (Certification) หมายถึง การรับรองเกษตรอินทรีย์

ให้การรับรอง (Granting Certification) หมายถึง การให้การรับรองเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรที่ยื่นขอการรับรองแปลงอินทรีย์

คงไว้ซึ่งการรับรอง (Maintaining Certification) หมายถึง การให้คงไว้ซึ่งการรับรองเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรที่ได้รับการรับรอง และยังอยู่ระหว่างอายุการรับรอง

ต่ออายุการรับรอง (Recertification) หมายถึง การต่ออายุการรับรองเกษตรอินทรีย์ แก่เกษตรกรที่ยื่นขอต่ออายุการรับรอง โดยใบรับรองมีอายุ 3 ปี

พักใช้การรับรอง (Suspending Certification) หมายถึง การพักใช้การรับรองเกษตรอินทรีย์

เพิกถอนการรับรอง (Withdrawing Certification) หมายถึง การเพิกถอนการรับรองเกษตรอินทรีย์

ยกเลิกการรับรอง (Cancelling Certification) หมายถึง การยกเลิกการรับรองเกษตรอินทรีย์

การตรวจติดตาม (Surveillance Audit) หมายถึง การตรวจประเมินแปลงเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองปีละ 1 ครั้ง ตามระบบของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี เพื่อติดตามมาตรฐานการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองอย่างต่อเนื่อง โดยจะตรวจอย่างละเอียดทุกข้อกำหนดของมาตรฐาน

การตรวจต่ออายุ (Recertification Audit) หมายถึง การตรวจประเมินเพื่อการต่ออายุการรับรองเกษตรอินทรีย์ โดยตรวจประเมินอย่างละเอียดในทุกข้อกำหนด ซึ่งจะดำเนินการตรวจก่อนใบรับรองหมดอายุ

การตรวจเพิ่มเติม (Special Audit) หมายถึง การตรวจนอกเหนือจากการตรวจรับรองหรือการตรวจติดตาม ซึ่งอาจกำหนดขึ้นจากเหตุผลหรือความจำเป็นของสถานการณ์

ข้อบกพร่อง (Nonconformity) หมายถึง สิ่งที่เกษตรกรผู้ขอรับรองเกษตรอินทรีย์ ยังไม่ได้จัดทำระบบหรือจัดทำระบบไม่สอดคล้องตามข้อกำหนดมาตรฐาน หรือจัดทำระบบแล้วแต่ไม่ได้นำไปปฏิบัติ หรือนำไปปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

ข้อบกพร่องไม่รุนแรง (Minor Nonconformity) หมายถึง สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ในบางส่วน ไม่มีผลร้ายแรงต่อระบบการผลิต

ข้อบกพร่องรุนแรง (Major Nonconformity) หมายถึง สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์และส่งผลร้ายแรงต่อระบบการผลิต

ข้อสังเกต (Recommendation) หมายถึง สิ่งที่ไม่ถือเป็นข้อบกพร่อง แต่หากปล่อยไว้หรือละเลย อาจนำไปสู่ข้อบกพร่องได้

หนังสือสำคัญรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (podd PGS Certificate) หมายถึง ใบรับรองที่เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี ออกให้แก่เกษตรกรที่ผ่านการตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ PGS

ใบประกาศนียบัตรผู้ตรวจฯรับรอง (Training Certificate) หมายถึง ใบประกาศนียบัตรที่เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี ออกให้แก่ผู้ตรวจรับรองที่ผ่านการฝึกอบรมการเป็นผู้ตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ PGS ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

ระยะการปรับเปลี่ยน หมายถึง ช่วงเวลานับจากเริ่มต้นผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ตามข้อกำหนดในมาตรฐาน จนถึงได้รับการรับรองผลิตผลและผลิตภัณฑ์ว่าเป็นเกษตรอินทรีย์

แนวกันชน หมายถึง แนวเขตที่ใช้กั้นบริเวณการผลิต ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีขึ้นเพื่อป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีจากบริเวณข้างเคียง

การปลูกพืชหมุนเวียน หมายถึง การปลูกพืชต่างชนิดสลับกันบนพื้นที่เดียวกัน เพื่อลดปริมาณการระบาดของศัตรูพืช หรือ ปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์และเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน

วิสัยทัศน์ ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

วิสัยทัศน์

เครือข่ายระบบอาหารปลอดภัยเติบโตมั่นคง
มุ่งสร้างสุขภาวะให้ชุมชนท้องถิ่น

เครือข่าย	หมายถึง	เครือข่ายชุมชน อปท. เกษตรกร นักท่องเที่ยว ตลาดและร้านค้า นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง นักสื่อสารมวลชน ผู้แทนจำหน่าย
อาหารปลอดภัย	หมายถึง	อาหารที่ผ่านเกณฑ์การตรวจประเมิน รับรองแบบมีส่วนร่วมโดยระบบดาวผ่อดีดี
สุขภาวะ	หมายถึง	การมีความสุขทางการบริโภคอาหารและผลิตผลทางการเกษตรที่ปลอดภัย การได้อยู่ในธรรมชาติแวดล้อมสังคมและเศรษฐกิจที่ดี

เป้าประสงค์ของเครือข่าย

เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2563 เครือข่ายอปทฯดาวผ่อดีดี ตกลงประสานความร่วมมือเพื่อให้ประชนชนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้บริโภคผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย ตามมาตรฐานสากล มีบริการประทับใจ ผ่านระบบประกันคุณภาพ รับรองอาหารปลอดภัย ที่ผู้บริโภคและชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบย้อนกลับได้ด้วยระบบดิจิทัลดาวผ่อดีดี โดยเครือข่ายอปท. เชื่อมโยงระบบเกษตรชุมชนกับร้านอาหารที่ได้มาตรฐานสุขาภิบาลอาหารและใช้วัตถุดิบปลอดภัย ทำให้ผลผลิตคุณภาพของชุมชนมีคุณค่าและราคาสูงขึ้น

ปัจจัยการผลิตที่อนุญาตให้ใช้ได้ในการผลิตอินทรีย์: อ้างอิงจากสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)

สัญลักษณ์และความหมาย

/	ให้ใช้ได้ หมายถึง ปัจจัยการผลิตที่อนุญาตให้ใช้ได้ตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกท.
!	ใช้อย่างระมัดระวัง หมายถึง ปัจจัยการผลิตที่อนุญาตให้ใช้ได้ แต่จะต้องใช้ตามข้อกำหนดอย่างเคร่งครัด และใช้อย่างระมัดระวัง

ส่วนที่ 1: ปัจจัยการผลิตที่ใช้เป็นปุ๋ยหรือสารปรับปรุงดิน

รายการวัสดุ	**รายละเอียด/ ข้อกำหนด**	
กระดูกป่น	กระดูกสัตว์หรือกระดูกปลาบดละเอียดให้ธาตุฟอสฟอรัสและธาตุไนโตรเจนแก่ดินที่ปลูก มีคุณสมบัติเป็นด่างเล็กน้อยควรใช้ในปริมาณที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสมดุลของธาตุอาหารในดิน	!
กากน้ำตาล หรือโมลาส	ใช้ในการหมักทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ เพื่อเป็นอาหารของจุลินทรีย์	/
กากเมล็ดพืช	กากที่เหลือจากการบีบน้ำมัน เช่น ถั่วลิสง ถั่วเหลือง เมล็ดสะเดา เมล็ดละหุ่ง ให้ธาตุไนโตรเจน ควรใช้ในสภาพที่ผ่านการหมักแล้ว ถ้าใช้ไม่ถูกต้องอาจทำให้พืชไหม้หรือเน่าตาย	!
แกลบ	ใช้เป็นวัสดุคลุมดิน ช่วยปรับปรุงดินเหนียวให้โปร่งขึ้น แต่ควรใช้ร่วมกับวัสดุอื่น เพราะมีธาตุอาหารน้อยมาก และเก็บความชื้นได้ไม่ดี ย่อยสลายช้า	!
กำมันถัน	--	!
เกลือยิปซั่ม (แมกนีเซี่ยมซัลเฟต)	จะต้องมาจากแหล่งธรรมชาติ และไม่ผ่านกระบวนการทางเคมีหรือไม่มาจากกระบวนการสังเคราะห์	/
ขยะอินทรียวัตถุ	ผลผลิตและผลพลอยได้ที่มาจากพืชอนุญาตให้ใช้เป็นปุ๋ยและทำเป็นปุ๋ยหมักได้ เช่น กากเหลือจากการสกัดน้ำมัน, เปลือกโกโก้, แกลบ ผลพลอยได้ที่ได้มาจากสัตว์ ได้แก่ *เลือดแห้งผง *กีบเท้าสัตว์ผง *เขาสัตว์ผง *กระดูกผง หรือ กระดูกผงที่สกัดเจลาตินออกไปแล้ว	/

รายการวัสดุ	รายละเอียด/ ข้อกำหนด	
ขยะอินทรียวัตถุ	*ปลาป่น *เนื้อสัตว์ป่น *ขนสัตว์ปีกป่น และ 'chiquette' *ขนแกะ *ขนสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมป่น แต่ต้องไม่มีโครเมียม (VI) ปนเปื้อนในระดับที่สามารถตรวจวัดได้ *เส้นผม *ผลผลิตจากนมสัตว์ *โปรตีนที่ได้จากการไฮโดรไลซีสแต่ห้ามใช้ที่สัมผัสโดยตรงกับส่วนของพืชที่นำมาบริโภค	/
ขี้เถ้าไม้, ขี้เถ้าแกลบ	ใช้เป็นวัสดุปรับปรุงความเป็นกรดของดิน เป็นแหล่งของธาตุฟอสฟอรัสและโพแทสเซียม ไม่ควรใช้กับต้นกล้าของพืช ห้ามใช้ขี้เถ้าที่มาจากการเผาปุ๋ยมูลสัตว์ เพราะทำให้สูญเสียอินทรียวัตถุและธาตุอาหาร	!
ขี้เลื่อย	ไม่อนุญาตถ้ามาจากไม้ที่มีการใช้สารเคมีเพื่อรักษาเนื้อไม้ เมื่อผสมกับดินปลูกจะช่วยทำให้ดินโปร่งขึ้น และเก็บความชื้นแต่ย่อยสลายช้า ควรผ่านการหมักให้สลายตัวก่อนนำไปใช้	!
ขี้ไส้เดือน		/
แคลเซียมคลอไรด์	จากแหล่งธรรมชาติเท่านั้น ใช้เป็นแหล่งธาตุอาหารเสริมแก่พืช แต่ต้องใช้อย่างระมัดระวังเพราะมีปริมาณธาตุคลอไรด์สูงมาก อาจเป็นอันตรายต่อความสมดุลของแร่ธาตุในดิน	!
จุลินทรีย์	อนุญาตให้ใช้จุลินทรีย์ทุกชนิดกับปุ๋ยหมัก พืช เมล็ดพืช และดิน ยกเว้นจุลินทรีย์ที่ได้มาจากกระบวนการทางพันธุวิศวกรรม	/
โดโลไมท์ (แมกนีเซียมและแคลเซียมคาร์บอเนต)	● ต้องมาจากแหล่งธรรมชาติ ไม่ผ่านกระบวนการทางเคมี ใช้ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน ● อาจใช้เพื่อเสริมธาตุแมกนีเซียมที่มีราคาถูกแก่พืช การใช้เกินความจำเป็นอาจเป็นอันตรายต่อพืช	/ !
ปุ๋ยจากถุงเห็ด	ขี้เลื่อยและเศษวัสดุเหลือทิ้งจากถุงเห็ดนางฟ้า นางรม ฯลฯ ควรผ่านการหมักซ้ำอีกครั้งก่อนนำมาใช้	/
ปุ๋ยชีวภาพ	อินทรีย์วัตถุที่มีเชื้อจุลินทรีย์ช่วยดูดซับและช่วยย่อยสลายธาตุอาหารให้แก่พืช	/

รายการวัสดุ	รายละเอียด/ ข้อกำหนด	
ปุ๋ยธาตุอาหารรอง	เป็นสารสังเคราะห์ ได้แก่ คอปเปอร์ โคบอลด์ ซัลเฟต เซเลเนียม โบรอน แมงกานีส โมลิบดินัม สังกะสี เหล็ก ไอโอดีน อนุญาตให้ใช้เมื่อจำเป็น เมื่อพืชอสดงอาการขาดธาตุอาหารเท่านั้น แต่ไม่อนุญาตให้ใช้สารสังเคราะห์ที่อยู่ในรูปไนเตรตหรือคลอไรด์	!
ปุ๋ยน้ำชีวภาพ	ได้จากการหมักเศษพืช เพื่อให้เกิดจุลินทรีย์โดยธรรมชาติ ใช้เป็นปุ๋ยฉีดพ่นหรือเติมลงดินเพื่อให้พืชแข็งแรง	/
ปุ๋ยคอกและผลพลอยได้จากปุ๋ยคอก ปุ๋ยคอกและผลพลอยได้จากปุ๋ยคอก	*มูลสัตว์จากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ที่เป็นส่วนผสมของสิ่งขับถ่ายจากสัตว์และอินทรียวัตถุจากพืช (ที่ใช้ปูพื้นคอกสัตว์) *มูลสัตว์แห้งและมูลสัตว์ปีกแห้ง *สิ่งขับถ่ายจากสัตว์ รวมทั้งมูลสัตว์ปีก และมูลสัตว์จากฟาร์มที่ผ่านการหมัก *สิ่งขับถ่ายจากสัตว์ที่เป็นของเหลวต้องมีการหมัก และ/หรือ เจือจางในระดับที่เหมาะสม *โดยห้ามใช้มูลสัตว์จากฟาร์มที่เลี้ยงแบบอุตสาหกรรม*	!
ปุ๋ยพืชสด	เช่น โสน ปอเทือง พืชตระกูลถั่วต่างๆ	/
ปุ๋ยหมัก	การหมักปุ๋ยช่วยแก้ปัญหาวัชพืชที่ติดมากับมูลสัตว์ได้ อนุญาตให้ใช้เมื่อมีส่วนประกอบเป็นวัสดุตามที่ระบุอยู่ในภาคผนวกนี้ *แต่ห้ามใช้ปุ๋ยหมักจากขยะเมือง*	/
ปุ๋ยหมักจากกองเห็ดฟาง	อนุโลมให้ใช้ แม้ว่าฟางอาจมาจากนาข้าวที่ใช้สารเคมี แต่ในกองเห็ดฟางจะต้องไม่ใช้สารต้องห้ามในเกษตรอินทรีย์	/
ปูนมาร์ล, หินปูนบด (แคลเซียมคาร์บอเนต)	ใช้เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดด่างของดิน และควรใช้ในรูปที่บดละเอียดแล้วห้ามใช้ปูนเผา เป็นสารปรับปรุงดิน เนื่องจากออกฤทธิ์รุนแรง	/
พืชหมุนเวียน	ควรหมุนเวียนปลูกพืชต่างตระกูลกันเพราะระดับรากต่างกัน การหมุนเวียนของธาตุอาหารในดินจะสมบูรณ์ขึ้น การใช้ธาตุอาหารของพืชชนิดต่างๆจากน้อยไปมาก เป็นดังนี้ 1. พืชตระกูลถั่ว 2. พืชกินหัว 3. พืชกินใบ 4. พืชกินผล	/

รายการวัสดุ	รายละเอียด/ ข้อกำหนด	
	5. ธัญพืช	
ฟางข้าวและวัสดุคลุมดินจากธรรมชาติ	เช่น หญ้าแห้ง ใบไม้แห้ง เพื่อลดการระเหยน้ำจากหน้าดิน ลดความรุนแรงของน้ำฝน ลดการชะล้างหน้าดิน ควบคุมวัชพืช ปรับอุณหภูมิของดินให้เหมาะสม และให้ปุ๋ยแก่พืช อนุโลมให้ใช้ฟางที่มาจากนาเคมีได้	/
มูลค้างคาว	เป็นแหล่งปุ๋ยฟอสเฟสที่สำคัญ มีคุณสมบัติเป็นด่างเล็กน้อย	!
สาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียว	เป็นแหล่งปุ๋ยไนโตรเจนธรรมชาติ เหมาะสำหรับนาข้าวน้ำขัง	/
สารเร่งปุ๋ยหมัก	จำพวกจุลินทรีย์ ยกเว้นจุลินทรีย์ที่ได้จากกระบวนการทางพันธุวิศวกรรม	/
เศษพืช, ผัก, วัสดุการเกษตร, สารสกัดจากการเกษตรชีวพลวัตร	ใช้ทำปุ๋ยหมักไม่ต้องเติมสารต้องห้าม	/
แหนแดง	มีธาตุไนโตรเจนสูง ย่อยสลายได้เร็ว 80% ของธาตุอาหารในแหนแดงจะปลดปล่อยออกมาหลังจากไถกลบได้ 2 เดือน (8 สัปดาห์)	/

ส่วนที่ 2: ผลิตภัณฑ์และวิธีการที่อนุญาตให้ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช/ โรคพืช/ วัชพืชและสารเร่งการเจริญเติบโต

รายการวัสดุ	รายละเอียด/ ข้อกำหนด	
กาวดัดแมลง	ควรใช้วัสดุสีเหลืองเป็นวัสดุทากาวเพราะสามารถดักแมลงได้มากกว่าสีอื่น (ดักแมลงได้มากกว่า 85%) แต่ต้องจัดการไม่ให้สัมผัสพืชที่ปลูกและปนเปื้อนสิ่งแวดล้อม ทั้งขณะที่ใช้อยู่ในแปลงและหลังจากเลิกใช้แล้ว	/
กำมะถัน	ให้ใช้ควบคุมโรคพืชที่เกิดจากเชื้อราได้ มีความเป็นกรดสูง จึงไม่ควรใช้ในช่วงที่อากาศร้อนจัดเพราะอาจทำให้ใบพืชไหม้	!
ไคติน	ต้องมาจากธรรมชาติ เช่น เปลือกสัตว์ทะเล เช่น เปลือกกุ้งและปู และต้องไม่มีส่วนผสมของสารต้องห้าม ใช้สำหรับควบคุมไส้เดือนฝอยศัตรูพืช	/
จุลินทรีย์	สำหรับ IFOAM โปรแกรม อนุญาตให้ใช้จุลินทรีย์อะไรก็ได้ ยกเว้นจุลินทรีย์จากการดัดแปลงพันธุกรรม	/

รายการวัสดุ	รายละเอียด/ ข้อกำหนด	
จุนสี หรือคอปเปอร์ซัลเฟต	ใช้แช่เมล็ดพืชก่อนปลูกเพื่อกำจัดเชื้อโรคที่ติดมากับเมล็ด โดยละลาย จุนสี 19 กรัม/น้ำ 18 ลิตร (ไม่ควรใชเภาชนะที่เป็นโลหะ) ในกรณีเมล็ด ข้าว แช่นาน 24 ชม. แล้วจึงล้าง(แช่)น้ำเปล่าก่อนนำไปปลูก	!
ผงฟู หรือโซเดียมไบคาร์บอเนต	ใช้อัตรา 5 กรัม/น้ำ 1 ลิตร สำหรับโรคราแป้ง อัตรา 10 กรัม/น้ำ 1 ลิตร สำหรับโรคราน้ำค้าง ใช้สบู่อ่อนผสมเป็นสารจับใบ เตรียมแล้วใช้ทันที ไม่ควรเก็บไว้นาน	!
ด่างทับทิมหรือโพแทสเซียม เปอร์แมงกาเนต	สารป้องกันกำจัดเชื้อรา อนุญาตให้ใช้เฉพาะใน IFOAM โปรแกรม ไม่ อนุญาตให้ใช้ในโปรแกรมสหภาพยุโรป	!
ดาวเรือง	ควรปลูกไว้ในไร่นาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของแมลงที่เป็นประโยนช์และ ช่วยป้องกันไส้เดือนฝอยศัตรูพืชในดิน	/
ตัวห้ำ, ตัวเบียน	เป็นการควบคุมโดยชีววิธี ใช้ปล่อยเพื่อกำจัดแมลงศัตรูพืช	!
น้ำมันหอมระเหย	จากพืช เช่น น้ำมันตะไคร้หอม น้ำมันสน ฯ ใช้เป็นสารกำจัดแมลง กำจัดไร โรคพืช และสารยับยั้งการงอก อนุญาตให้ใช้เฉพาะใน IFOAM โปรแกรม ไม่อนุญาตให้ใช้ในโปรแกรม สหภาพยุโรป	/
น้ำส้มสายชู	จากแหล่งธรรมชาติใช้ฉีดพ่นป้องกันกำจัดโรคและแมลง โดยเจือจาง ก่อน	/
พลาสติก	ใช้เมื่อจำเป็น เช่น ใช้ในการห่อไม้ผล ใช้ในการคลุมดินเมื่อปลูกสตรอ เบอร์รี่ ฯลฯ	!
พืชคลุมดิน	ควรปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อช่วยกำจัดวัชพืช ป้องกันการชะล้างหน้าดิน และรักษาความชื้นของดิน	/
พืชหมุนเวียน	ช่วยลดการแพร่กระจายของศัตรูพืช	/
พืชไล่แมลง	เช่น ตะไคร้หอม	!
ยาสูบ	ให้ใช้อย่างระมัดระวัง อนุญาตให้ใช้เฉพาะใน IFOAM โปรแกรม ไม่ อนุญาตให้ใช้ในโปรแกรมสหภาพยุโรป	!
โล่ติ๊น หรือหางไหล	ห้ามใช้บริเวณใกล้แหล่งน้ำ อนุญาตให้ใช้เฉพาะใน IFOAM โปรแกรม ไม่อนุญาตให้ใช้ในโปรแกรมสหภาพยุโรป	!
วัสดุคลุมดิน	ให้ใช้วัสดุคลุมดินจากธรรมชาติ เช่น หญ้าแห้ง ใบไม้แห้ง ฟางข้าว ปุ๋ย หมัก ควบคุมวัชพืช	/
สบู่โพแทสเซี่ยมหรือสบู่อ่อน	ใช้ควบคุมศัตรูพืชจำพวกปากดูด เช่น ไร เพลี้ยอ่อน แต่อาจทำให้ใบพืช ไหม้ ในภาวะที่อากาศร้อนจัด	!

รายการวัสดุ	รายละเอียด/ ข้อกำหนด	
สารจับใบ	ให้เลือกใช้น้ำสบู่อน หรือลูกประคำดีควาย แทนสารจับใบสังเคราะห์	!
ฟีโรโมน	สารล่อ, สารที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ, อนุญาตให้ใช้ได้เฉพาะในกับดักและอุปกรณ์กระจายกลิ่น	/
สารเร่งการเจริญเติบโต หรือฮอร์โมน	ใช้ได้เฉพาะที่เป็นสารจากธรรมชาติ เช่น น้ำมันมะพร้าว และไซโตไคนิน	/
สะเดา	ใช้ป้องกันกำจัดแมลงและหนอนศัตรูพืช	!
ไส้เดือนฝอย (ใช้กำจัดศัตรูพืช)	ใช้ควบคุมแมลงศัตรูในไม้ผล เช่น หนอนเปลือกลองกอง ลางสาด ชมพู่ เป็นต้น	/
เอทิลแอลกอฮอล์, เหล้าขาว	สารกำจัดแมลง อนุญาตให้ใช้เฉพาะใน IFOAM โปรแกรม ไม่อนุญาตให้ใช้ในโปรแกรมสหภาพยุโรป	/

ส่วนที่ 3: ผลิตภัณฑ์และวิธีการที่อนุญาตให้ใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูและสัตว์ในสถานที่แปรรูปและโรงเก็บ

รายการวัสดุ	รายละเอียด/ ข้อกำหนด	
กับดักหนู, แมลงสาบ	ดักโดยวิธีกล ฝังซากให้มิดชิด	/
กับดักไฟล่อแมลง	ใช้ล่อแมลงไม่ให้มารบกวน	/
ขี้เถ้าไม้	ใช้ขี้เถ้าแห้งคลุกเมล็ดพันธุ์ป้องกันแมลง	/
น้ำมันเครื่องที่ใช้แล้ว	ใช้ร่วมกับกับดักไฟล่อแมลง ดักแมลงที่มาเล่นไฟ ต้องจัดการไม่ให้ปนเปื้อนพื้นที่เพาะปลูก พืชที่ปลูกและผลผลิต อนุญาตให้ใช้เฉพาะใน IFOAM โปรแกรม ไม่อนุญาตให้ใช้ในโปรแกรมสหภาพยุโรป	!
น้ำมันพืช	ใช้เป็นสารป้องกันกำจัดแมลง, ไร, เชื้อรา และป้องกันการงอก ในโปรแกรมสหภาพยุโรป อนุญาตให้ใช้เฉพาะน้ำมันจากพืชต่อไปนี้ *น้ำมันดอกทานตะวัน *น้ำมันจากเมล็ดคาโนลา *น้ำมันสเปียร์มิ้นท์ *น้ำมันกานพลู *น้ำมันตะไคร้หอม *น้ำมันจากส้ม	/
แบล็กไลท์	ใช้ล่อแมลงกลางคืน ช่วงเวลาที่แมลงเริ่มออกหากิน เริ่มตะวันตกดินกระทั่งประมาณ 20.00 น.	/
สารล่อแมลง หรือฟีโรโมน	ใช้ในกับดักล่อแมลงเพื่อดึงดูดแมลงบางชนิดเพื่อลดจำนวนประชากรแมลงให้ใช้ร่วมกับอุปกรณ์กับดักและอุปกรณ์กระจายกลิ่นเท่านั้น	/

ส่วนที่ 4: ผลิตภัณฑ์และวิธีการที่อนุญาตให้ใช้ในกาทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ

รายการวัสดุ	**รายละเอียด/ ข้อกำหนด**	
กรดซิตริก		/
กรดอาซีติก (น้ำส้มสายชู)	มาจากธรรมชาติ ใช้เป็นสารทำความสะอาด	/
คลอรีน	ใช้สำหรับฆ่าเชื้อโรคในอุปกรณ์ที่สัมผัสอาหาร กรณีที่ใช้ทำความสะอาดผลผลิตหรือวัตถุดิบในการแปรรูป ความเข้มข้นของคลอรีนอิสระจะต้องไม่เกิน 5 มิลลิกรัม./ลิตร (ppm.) ไม่อนุญาตให้ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกไป EU	/
โซเดียมไฮดรอกไซด์ (โซดาไฟ)		/
โซเดียมไฮเปอร์คลอไรท์	เช่น น้ำยาฟอกขาว ใช้สำหรับฆ่าเชื้อโรคในอุปกรณ์ที่สัมผัสอาหารควรใช้ด้วยความระมัดระวัง กรณีที่ใช้ทำความสะอาดผลผลิตหรือวัตถุดิบในการแปรรูปความเข้มข้นของคลอรีนอิสระจะต้องไม่เกิน 5 มิลลิกรัม./ลิตร (ppm.)	/
น้ำยาล้างจาน	ให้ใช้ในการทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ ควรเลือกใช้สารชำระล้างที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ (bio-degradable) และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย	/
สบู่โซเดียม (สบู่แข็ง/ สบู่ก้อน)		/
สบู่โปแตสเซียม (สบู่อ่อน)		/
แอลกอฮอล์เอทิล	ใช้สำหรับฆ่าเชื้อโรค	/

ระบบการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems : PGS)

พีจีเอส (PGS) เป็นการจัดระบบการตรวจและรับรองเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่เป็นเครือข่ายกัน ให้สามารถรับรองผู้ผลิตได้อย่างน่าเชื่อถือ ไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่าการรับรองโดยหน่วยตรวจรับรองภายนอก ซึ่งไม่มีระบบการรับรองใดสมบูรณ์แบบ 100% หากผู้ผลิตไม่มีความซื่อสัตย์ก็จะหาแนวทางจนได้ แต่ระบบพีจีเอส สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภคด้วยกระบวนการทางสังคม กระบวนการรับรองออกแบบมาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ นักพัฒนา นักวิชาการ และผู้บริโภค โดยอาศัยกระบวนการทางสังคม การมีส่วนร่วม พบปะแลกเปลี่ยน บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ ความโปร่งใส ความเชื่อมั่น และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาจากเวทีของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โยมีเอกสารหรือให้เกษตรกรกรอกแบบฟอร์มน้อยที่สุด และร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆที่สำคัญร่วมกัน

พีจีเอส (PGS) เป็นกระบวนการที่ไม่มีสูตรสำเร็จ มีความเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น ตามทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งเหมาะกับการทำฟาร์มขนาดเล็ก ขายตรง มีการพบปะแลกเปลี่ยนกันเป็นประจำระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคหรือผู้ประกอบการ ผู้ผลิตพีจีเอสทุกคนเป็นผู้ปฏิบัติจริงจากจิตวิญญาณ มากกว่าเป็นผู้ผลิตที่ต้องพิสูจน์ให้ผู้ตรวจของหน่วยรับรองบุคคลที่ 3 จากการดูบันทึกและเอกสารเป็นหลัก ถึงแม้ว่ากลุ่มที่ทำพีจีเอสในประเทศต่างๆจะมีวิธีการที่หลากหลาย แต่ทุกกลุ่มต้องอยู่ภายใต้หลักการเดียวกัน

ความหมายของระบบการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems : PGS)

พีจีเอส หมายถึง ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยชุมชน ตามหลักการและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง และต่อเนื่องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชนภายใต้การสร้างพื้นฐาน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การเป็นเครือข่ายทางสังคม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (IFOAM, 2014; 2015)

หลักการระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม

พีจีเอส เป็นการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมวิถีชีวิต วัฒนธรรมและการเกษตรของท้องถิ่น ซึ่งวิธีการรับรองผู้ผลิตมีหลากหลาย วิธีปฏิบัติไม่มีสูตรสำเร็จ แต่กลุ่มพีจีเอสจะใช้หลักการพื้นฐานของ IFOAM (กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน, 2558; มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย, 2558ก; 2558ข; IFOAM,2014) มี 6 หลักการ ดังนี้

1. **มีเป้าหมายร่วมกัน** (shared vision) ระหว่างเกษตรกร ผู้ผลิต และผู้บริโภคในหลักการพื้นฐานของ Participatory Guarantee Systems (PGS) หรือ “ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม” หรือ ชุมชนรับรอง ซึ่งการมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกันไปในแต่ละโครงการก็ได้
2. **การมีส่วนร่วม** (participatory) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการผลิตและบริโภค ที่สนใจในการผลิตและการบริโภคผลผลิตเกษตรอินทรีย์ หลักการและมาตรฐานการผลิตเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ผู้ผลิต หน่วยงานสนับสนุน ผู้บริโภค) มาร่วมันกำหนดกฎระเบียบ และกระบวนการดำเนินกิจกรรม เพื่อทำให้การรับรองคุณภาพผลผลิตเป็นที่เชื่อถือได้
3. **ความโปร่งใส** (transparency) ที่เกิดขึ้นจากการไม่เบียดเบียน ซื่อสัตย์และเกื้อกูลของมนุษย์
4. **ความเชื่อถือไว้วางใจได้** (trust) ระบบชุมชนรับรองตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่า ความน่าเชื่อถือสามารถสร้างขึ้นได้ และการใช้กลไกควบคุมทางสังคม/วัฒนธรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือร่วมกับกลไกจัดการอื่นๆ และสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า ชุมชนสามารถผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากลได้จริง
5. **กระบวนการเรียนรู้** (learning process) ระบบชุมชนรับรองไม่ใช่มีเป้าหมายเพียงเพื่อให้การรับรองผลผลิต แต่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชนและเกษตรอินทรีย์โดยรวม

6. **ความเชื่อมโยงในแนวราบ** (horizontality) ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกภาคส่วนมีความเสมอภาคใช้ระบบประชาธิปไตย ด้วยการแลกเปลี่ยน หมุนเวียน มีความรับผิดชอบ ยินยอมให้คณะตรวจสอบฟาร์มและยอมรับการตัดสินของคณะกรรมการกลุ่ม

รูปที่ 2 แสดงหลักการและองค์ประกอบของพีจีเอส

(แบบฟอร์มดาว 01)

แบบฟอร์มสมัครสมาชิก

อปท./กลุ่มตำบล…………………………………… อำเภอ......................จังหวัด.......................

จำนวนสมาชิก.................. คน

1.หัวหน้ากลุ่ม

ชื่อ................................. นามสกุล............................. เบอร์โทรศัพท์...................

อีเมล์ (ถ้ามี).. จำนวนแปลง............แปลง

2.รายชื่อสมาชิก

1.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์..
2.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์..
3.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์..
4.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์..
5.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์..
6.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์..
7.	ชื่อ…………………………… นามสกุล……………………… จำนวนแปลง...........แปลง เบอร์โทรศัพท์..

☐ อนุมัติ

☐ ไม่อนุมัติ

( )

นายก/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

(แบบฟอร์มดาว 02)

แบบฟอร์มลงนามปฏิญญาเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกร

สมัครเข้าร่วมกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ในเครือข่าย อปท.ฯ ดาวผ่อดีดีฯ

สังกัดกลุ่มย่อย...กลุ่มหลัก..

ข้าพเจ้านางสาว เกษตรกร ทดสอบ

หมายเลขบัตรประชาชน ๑๒๕๖๓๕๔๘๙๖๓๑๒

ฟาร์มตั้งอยู่เลขที่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๑ ตำบล ทดสอบ อำเภอ ทดลอง จังหวัด เชียงใหม่

รหัสไปรษณีย์ ๕๗๑๒๐ โทรศัพท์ ๐๖๒๒๐๒๒๕๖๔ อีเมล์

ขอสมัครเข้าร่วมกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ ในเครือข่าย อปท.ฯ ดาวผ่อดีดีฯ สังกัดกลุ่ม อินทรีย์แม่น้อย

ข้าพเจ้ายินดีปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดดังต่อไปนี้

๑. ข้าพเจ้ายินยอมปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมที่กลุ่ม กำหนดอย่างเคร่งครัด

๒. ข้าพเจ้ายินยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กติกา ของกลุ่มและ ระบบรับรองแบบมีส่วนร่วม

๓. ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมกิจกรรม การประชุม และการฝึกอบรมของกลุ่ม และระบบรับรองแบบมีส่วนร่วม

๔. ข้าพเจ้ายินยอมให้คณะกรรมตรวจเยี่ยมเพื่อนจากกลุ่ม และจากกลุ่มหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรอง เข้าร่วมตรวจเยี่ยมในพื้นที่การเกษตรทุกแปลง ตลอดจนสถานที่เก็บผลิตผล และที่พัก โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบล่วงหน้า

๕. ข้าพเจ้าจะจัดทำเอกสารประกอบการผลิต เช่น รายงานการผลิต บัญชีขาย บัญชีซื้อปัจจัยการผลิต บัญชีฟาร์ม และ/หรือ บัญชีการผลิต รวมทั้งยินยอมให้ตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการประกอบการเหล่านี้

๖. ข้าพเจ้าจะแจ้งให้กลุ่ม ทราบโดยทันที ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการผลิต เช่น การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การผลิตที่ขอรับรอง รวมทั้งการละเมิดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของข้าพเจ้า

๗. ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะใช้ตราสัญญลักษณ์รับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมและขายผลิตผลเป็นอินทรีย์เฉพาะทีผลิตได้จากพื้นที่ได้รับการรับรองแบบมีส่วนร่วมเท่านั้น

๘. ข้าพเจ้ายอมรับการตัดสินสถานะการได้รับการรับรองจากกลุ่มทุกกรณี

ข้าพเจ้าได้อ่านรายละเอียดเงื่อนไขข้างต้นแล้ว และ **ยอมรับ** ข้อกำหนดต่างๆ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ .... ประธานหรือตัวแทน กลุ่ม.................................. วันที่ .... เดือน .... พ.ศ	ลงชื่อ.. (..............เกษตรกร ทดสอบ...............) ผู้ผลิต วันที่ .... เดือน .... พ.ศ ....

(อนาคตจะอยู่ในระบบดิจิทัลทั้งหมด)

(แบบฟอร์มดาว 03)

แบบฟอร์มกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน

กลุ่ม.. สังกัด...............................วันที่.......................

รายงานการตรวจฟาร์มเครือข่ายกลุ่มผู้ผลิตเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนแม่ทา	
ชื่อผู้ผลิต	วันที่ตรวจ
ชื่อผู้ตรวจ	

1. **เอกสารฟาร์ม**

1.1 การบันทึกกิจกรรมการผลิต

☐ ปัจจัยการผลิต	☐ บันทึกครบถ้วน	☐ บันทึกไม่ครบถ้วน
☐ บันทึกการขาย	☐ บันทึกครบถ้วน	☐ บันทึกไม่ครบถ้วน

1.2 ผลการตรวจ

ชื่อแปลง	พืช (ระบุชนิด)				ระบบการปลูก
	ต้นกล้า	กำลังเจริญเติบโต	สามารถขายได้แล้ว	สิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่พบ	
				☐ หญ้า วัชพืช ☐ หอย ☐ อื่นๆ	☐ อินทรีย์ ☐ ปรับเปลี่ยน ☐ ปกติ

อ้างอิง: แบบฟอร์มกิจกรรมการตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อนจากกลุ่มเกษตรอินทรีย์แม่ทาออแกร์นิค

(แบบฟอร์มดาว 03)

2. การจำหน่าย

จำหน่ายเอง			รับซื้อ		
ชื่อพืชจำหน่าย	จำนวน	ผู้รับซื้อ	ชื่อพืชรับซื้อ	จำนวน	ผู้ขาย

☐ ของแปรรูป/อาหาร/ขนม ที่นำไปจำหน่าย (ดังข้อมูลด้านล่างในตาราง)

ใส่เครื่องหมาย (/) ในช่องระบบปลูก

ชื่ออาหาร/ขนมที่แปรรูป	ใช้วัตถุดิบระบบอินทรีย์	ใช้วัตถุดิบทั่วไป
1.		
2.		

3. ความเสี่ยงที่พบ (ใส่เครื่องหมาย (/) ในช่อง ☐ **)**

☐ ความเสี่ยงการปนเปื้อน

☐ ความเสี่ยงการปะปนของผลผลิตอินทรีย์และทั่วไป

☐ กรณีพื้นที่ดอน : มีการผลิตในระบบอินทรีย์ทุกแปลง

☐ อื่นๆ ระบุ...

4. ความเสี่ยงแนวกันชน

☐ ไม่มีความเสี่ยง

☐ มีความเสี่ยง ชื่อแปลง................ระยะห่างแนวกันชน ทิศ...............ระยะห่าง........เมตร

ชื่อแปลง................ระยะห่างแนวกันชน ทิศ...............ระยะห่าง........เมตร

ลงชื่อผู้ตรวจ	**ลงชื่อผู้ผลิต**

(แบบฟอร์มดาว 04)

แบบฟอร์มขอตรวจรับรองฯเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

วันที่..................................

ผู้ยื่นคำขอ .... **สังกัดกลุ่ม**..

ที่อยู่... **โทร** ....

มีความประสงค์ ☐ **ตรวจรับรองแรกเข้า**

☐ **ตรวจประจำปี**

☐ **ตรวจต่ออายุ ใบรับรองเดิมหมดอายุ วันที่** ....

ลงชื่อ .... **ผู้ยื่นคำขอ**

(.....................................)

ลงชื่อ .... **ผู้รับคำขอ**

(...)

ตัวอย่างปฏิทินกิจกรรมกลุ่มเกษตรกร

2021 สิงหาคม

จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
26	27	28	29	30	31	01
02	03 **ตรวจแปลง นาง A**	04	05 การประชุมการอบรมเกษตรกร ณ หอประชุม	06	07	08
09	10	11	12	13	14	15
16	17 **ตรวจแปลง นางศรี**	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31	หมายเหตุ:				

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้เข้าร่วม	หมายเหตุ
3 สิงหาคม 2564	ตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน	นาย A , นาย B	
5 สิงหาคม 2564	การอบรมเกษตรกรฯ	นาย A , นาย B	
17 มกราคม 2565	ตรวจเยี่ยมแปลงเพื่อน	นายศรี, นางแก้ว	

การใช้งานเครื่องมือดิจิทัล podd PGS เพื่อการตรวจรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

1. การลงทะเบียนเพื่อใช้เครื่องมือดิจิทัล podd PGS จะต้องมีการลงทะเบียนใน แอปพลิเคชัน ผ่อดีดีก่อน เพื่อให้ได้บัญชีผู้ใช้งานและรหัสผ่านในการเข้าใช้งาน เครื่องมือดิจิทัล podd PGS ต่อไป ในการลงทะเบียนสามารถรับรหัสพื้นที่ได้จาก อปท.

1. การเข้าใช้งานเครื่องมือดิจิทัล podd PGS ในการลงทะเบียนสามารถรับรหัสกลุ่มได้จาก อปท./กลุ่มตำบล

- การเข้าใช้งานแดชบอร์ด podd PGS (นายกอปท. กำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล)
    - เข้าสู่ระบบผ่านเว็บไซต์ https://farmer.cmonehealth.org
    - ลงทะเบียนเข้าสู่ระบบโดยใช้บัญชีผู้ใช้งานและรหัสของเจ้าหน้าที่อปท.หรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายในการเข้าดูข้อมูลของเกษตรกรได้ (นายก อปท. มีหน้าที่จัดระบบชั้นความลับ)

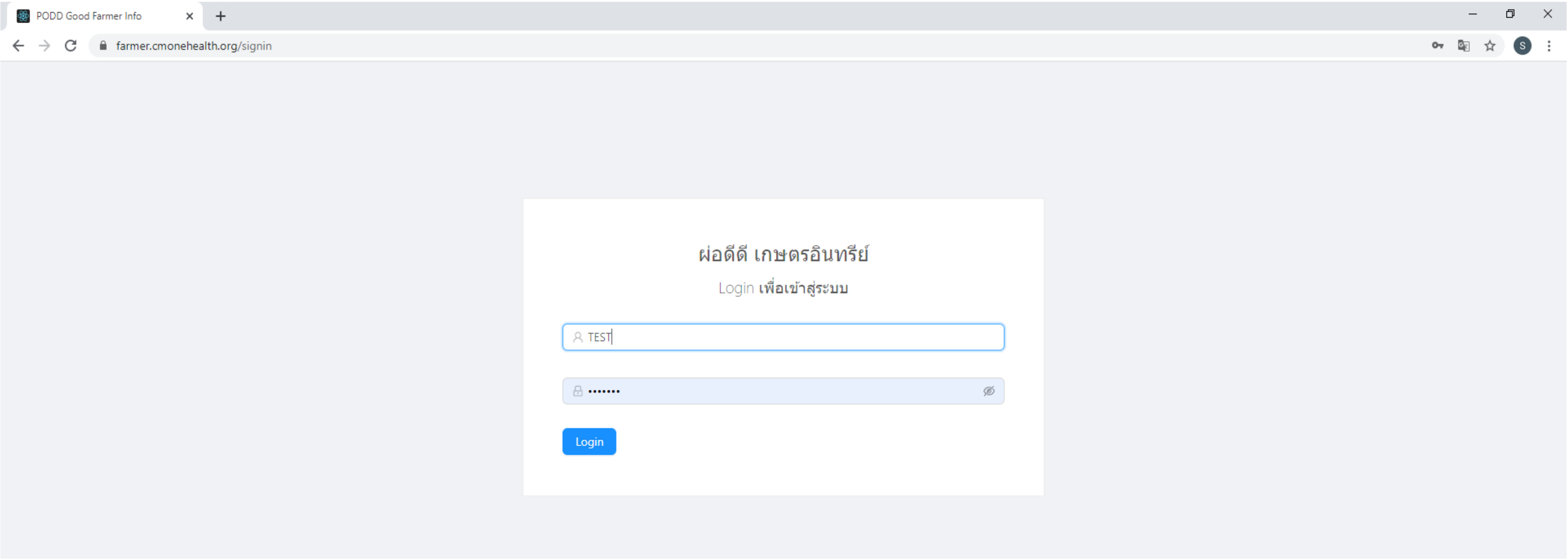

○ การใช้งานเมนูหลัก : เมนูรายชื่อเกษตรกร สามารถดูรายละเอียดข้อมูลของแต่ละแปลงที่อยู่ในกลุ่มผ่านการกด “ดูรายละเอียด”

ประกอบด้วย - ข้อมูลส่วนตัวของเจ้าของแปลง

- ข้อมูลแปลงปลูก แสดงข้อมูลชนิดของพืชที่ปลูกและปัจจัยการผลิตที่ใช้ในแปลงนั้น

- ผลการตรวจรับรอง

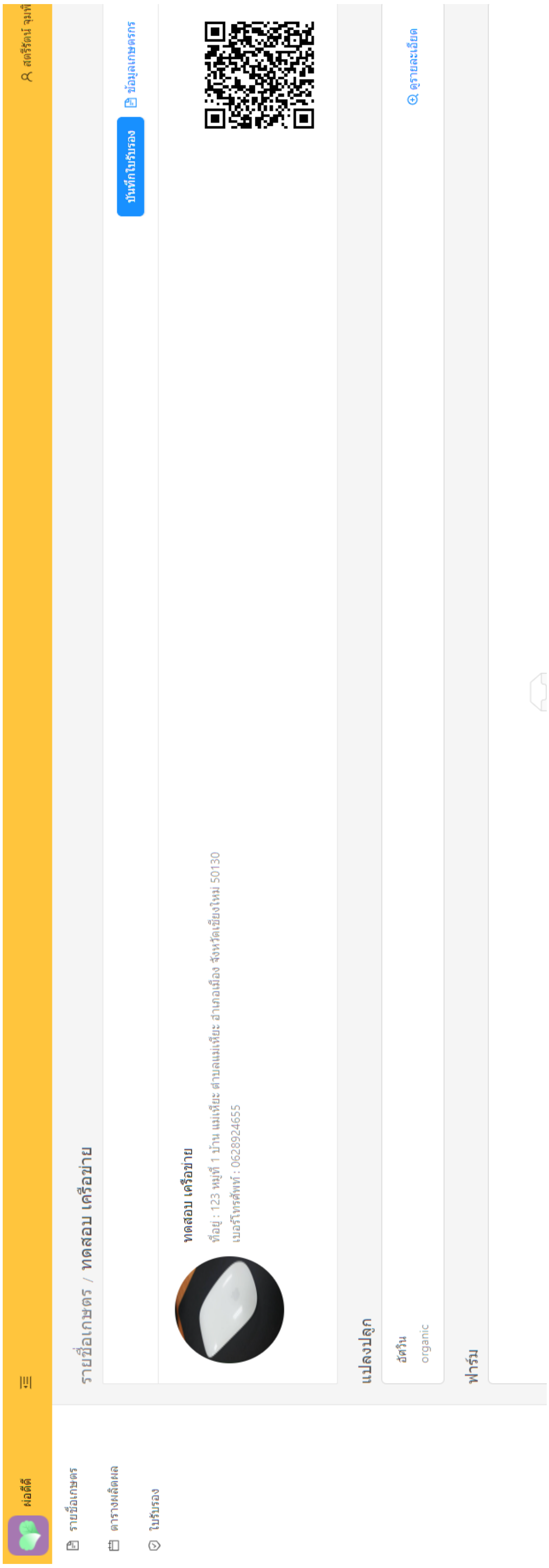
ผ่อดีดี
รายชื่อเกษตร
ตารางผลิตผล
ใบรับรอง
รายชื่อเกษตร / ทดสอบ เครือข่าย
บันทึกใบรับรอง
ข้อมูลเกษตรกร
ทดสอบ เครือข่าย
ที่อยู่ : 123 หมู่ที่ 1 บ้าน แม่เหียะ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50130
เบอร์โทรศัพท์ : 0628924655
แปลงปลูก
organic
ดูรายละเอียด
ฟาร์ม

- การใช้งานเมนูหลัก : เมนูรายตารางแสดงผลผลิต ระบบสามารถประมวลผลได้ว่าในแต่ละเดือน มีวันใดบ้างที่เกษตรกรคาดว่าจะสามารถเก็บผลผลิต ทำให้กลุ่มสามารถประเมินได้ว่าจะมีผลผลิตชนิดใด จำนวนเท่าไร ในวันไหนที่จะออกสู่ตลาด

- เมนูใบรับรอง

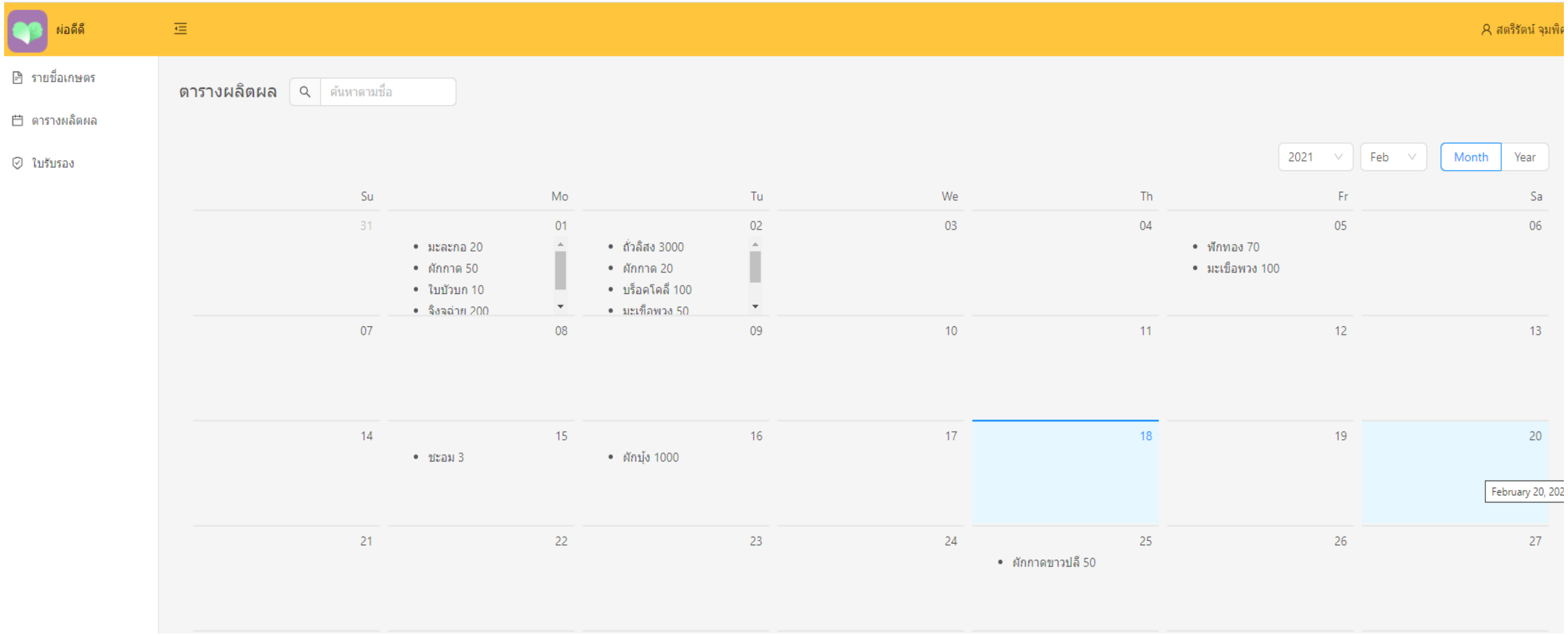

เกณฑ์การให้คะแนนสำหรับการตรวจฯรับรองในแต่ละข้อ

การตรวจรับรอง (ผู้ตรวจเป็นตัวแทนจากกลุ่มอื่น/ ในกลุ่ม) ทุกๆ 1 ปี หรือตามที่กำหนด

ข้อที่	หัวข้อหลัก	ข้อย่อย	คำถาม	ระดับความเสี่ยง				ตัวเลือก	คะแนน
				โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง	Major/ Minor		
1	เมล็ดพันธุ์และท่อนพันธุ์	1.1	ใช้เมล็ดพันธุ์หรือท่อนพันธุ์อินทรีย์และไม่คลุกยาเคมี					O ใช่ O ไม่ใช่ ระบุ.... ถ้าตอบไม่ใช่ไม่ต้องตอบข้อ 1.2	5 0
		1.2	หากคลุกยาเคมี มีการล้างและกำจัดอย่างเหมาะสมหรือไม่	กลาง	สูง	ต่ำ	**Major**	O ใช่ O ไม่ใช่	0 -20
	การอนุรักษ์ดินและน้ำ	1.3	ไม่พบพื้นที่ที่เกิดการสูญเสียหรือทำลายหน้าดิน *เช่น เป็นร่องที่เกิดจากการชะล้าง หรือเปลือยดิน*	ต่ำ	สูง	สูง	Minor	O ใช่ O ไม่ใช่	5 -10
		1.4	มีการป้องกันการพังทลายของหน้าดิน *เช่น ทำฝาย ทำคันกั้น ปลูกพืชขวางแนวระดับ*					O ใช่ O ไม่ใช่	5 0
		1.5	มีการปลูกพืชหมุนเวียน พืชระหว่างแถว พืชคลุมดิน					O ใช่ O ไม่ใช่	5 0
		1.6	ระบบนิเวศมีความสมดุลใช่หรือไม่					O ใช่ O ไม่ใช่	5 0

ข้อที่	หัวข้อหลัก	ข้อย่อย	คำถาม	ระดับความเสี่ยง				ตัวเลือก	คะแนน
				โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง	Major/ Minor		
2	การจัดการธาตุอาหารในดินและการส่งเสริมความอุดมสมบูรณ์ของดิน	2.1	**มีการใช้ ดังนี้** **ได้ 5 คะแนนไม่ว่าเลือกตอบกี่ข้อ**					O ปลูกปุ๋ยพืชสด O พืชหมุนเวียน O พืชแซมระหว่างแถว O ปุ๋ยคอกในการดูแลของกลุ่ม O ปุ๋ยหมัก O ฟื้นฟูดิน O ใช้วัสดุเหลือจากพืชสัตว์ในฟาร์มทำปุ๋ย O ใช้จุลินทรีย์จากการหมักธรรมชาติ	5 5 5 5 5 5 5 5
		2.2	หากมีการนำมูลสัตว์มาทำเป็นปุ๋ย เกษตรกรทำตามมาตรฐานหรือไม่ *เช่น ไม่มีมูลสัตว์ที่หมักไม่สมบูรณ์ หรือมีมูลสัตว์จากการเลี้ยงอุตสาหกรรม*	สูง	ต่ำ	ต่ำ	Minor	O ใช่ O ไม่ใช่	0 -10
		2.3	ใช้ปุ๋ยนอกการดูแลของกลุ่มมาก่อนหน้านี้หรือไม่ (ภายในระยะเวลา 1 เดือน)	ต่ำ	สูง	สูง	Minor	O ใช่ O ไม่ใช่ **ถ้าตอบไม่ใช่ไม่ต้องตอบข้อ 2.4**	-10 0

ข้อที่	หัวข้อหลัก	ข้อย่อย	คำถาม	ระดับความเสี่ยง				ตัวเลือก	คะแนน
				โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง	Major/ Minor		
		2.4	หากเคยใช้ เป็นปุ๋ยที่ผ่านการตรวจสอบส่วนผสมและที่ประชุมกลุ่มอนุญาตให้ใช้แล้วหรือไม่					O ใช่ O ไม่ใช่	10 0
		2.5	ชนิดปุ๋ยและรายละเอียดการใช้					ชนิดของปุ๋ยและรายละเอียดการใช้ free text -ชนิดพืชที่ใช้ -ปริมาณปุ๋ย (กิโลกรัม/ แปลง) -จำนวนแปลง (ไร่) -แหล่งที่มา -อนุญาตให้ใช้ในระบบอินทรีย์ • ใช่ • ไม่ใช่	
3	การจัดการศัตรูพืชและโรคพืช	3.1	พบโรคหรือแมลงที่เป็นปัญหาในการเพาะปลูกใช่หรือไม่					O ใช่ O ไม่ใช่	
		3.2	ใช้วิธีใดในการป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช					O ปลูกพืชหมุนเวียน O ปลูกพืชแซมระหว่างแถว O ทิ้งระยะไถพรวน O ใช้พันธุ์พืชที่ทนทาน O ใช้กลิ่นไล่แมลง O ใช้พืชเป็นเหยื่อล่อ	

ข้อที่	หัวข้อหลัก	ข้อย่อย	คำถาม	ระดับความเสี่ยง				ตัวเลือก	คะแนน
				โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง	Major/ Minor		
								O ใช้แสงไฟล่อ O วิธีอื่นๆ ระบุ...	
		3.3	ใช้วิธีใดในการแก้ปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้					free text -ชื่อสาร/ สมุนไพรที่ใช้ -ชนิดพืชที่มีปัญหา -ปริมาณต่อแปลง -ความถี่ที่ใช้ -แหล่งที่มา	
4	วิธีปฏิบัติในฟาร์มและแนวกันชน เพื่อป้องกันการปนเปื้อนในกระบวนการผลิต	4.1	มีความเสี่ยงจากการใช้สารเคมีหรือพืชตัดแต่งพันธุกรรมของเพื่อนบ้าน	กลาง	สูง	สูง	Major	O ใช่ O ไม่ใช่ ถ้าตอบไม่ใช่ไม่ต้องตอบข้อ 4.2	-20 0
		4.2	หากมีความเสี่ยงแนวกันชนป้องกันได้เพียงพอหรือไม่					O เพียงพอ O ไม่เพียงพอ ระบุ...	20 0
		4.3	แนวกันชนเป็นพืชต่างชนิดกับพืชในแปลงใช่หรือไม่	ต่ำ	สูง	สูง	Major	O ใช่ O ไม่ใช่	0 -20

ข้อที่	หัวข้อหลัก	ข้อย่อย	คำถาม	ระดับความเสี่ยง				ตัวเลือก	คะแนน
				โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง	Major/ Minor		
		4.4	มีการแยกผลผลิต การเก็บรักษา และจำหน่ายพืชกันชน แยกจากพืชอินทรีย์หรือไม่					O ใช่ O ไม่ใช่	5 0
		4.5	อธิบายให้ลูกจ้างทราบเรื่องสารที่อนุญาต/ ไม่อนุญาตให้ใช้ในการผลิต *สอบถามความเข้าใจของลูกจ้าง*					O ใช่ O ไม่ใช่ O ไม่มีลูกจ้าง	0 -5 0
		4.6	จากการสังเกตเครื่องมือที่ใช้ มีการปะปนกับการผลิตปกติหรือไม่ *เช่น การล้างเครื่องมือ หรือภาชนะบรรจุ*					O ใช่ O ไม่ใช่	0 5
		4.7	มีการปลูกพืชในแปลงอินทรีย์และแปลงเคมีชนิดเดียวกันหรือไม่ (พืชคู่ขนาน)	กลาง	สูง	สูง	Major	O ใช่ O ไม่ใช่	-20 0
5	การจัดการผลผลิต	5.1	ใช้บรรจุภัณฑ์ที่สะอาดปราศจากสารเคมีปนเปื้อนหรือเป็นไปตามมาตรฐานกลุ่มหรือไม่	กลาง	สูง	สูง	Major	O ใช่ O ไม่ใช่	5 -20

ข้อที่	หัวข้อหลัก	ข้อย่อย	คำถาม	ระดับความเสี่ยง				ตัวเลือก	คะแนน
				โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง	Major/ Minor		
		5.2	มีการบันทึกวันเก็บเกี่ยว ชื่อพันธุ์ ปริมาณผลผลิต และการจำหน่ายหรือไม่					O ใช่ O ไม่ใช่	5 0
		5.3	สถานที่จัดการผลผลิต สะอาดปราศจากแมลง นก หนู เชื้อรา *โดยไม่พบการใช้สารเคมีจำกัดโรคแมลงและศัตรูพืชในโรงเก็บ*	กลาง	สูง	สูง	Major	O ใช่ O ไม่ใช่	5 -20
6	การขนส่งจากเกษตรกรสู่สหกรณ์	6.1	ยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งมีสิ่งปกคลุมตลอดการขนส่งหรือไม่					O มี O ไม่มี	5 -5
		6.2	ใช้กระสอบปุ๋ยที่เคยบรรจุยาฆ่าแมลงหรือสารเคมี บรรจุผลผลิตหรือไม่	กลาง	สูง	สูง	Major	O ใช่ O ไม่ใช่	-20 5
		6.3	ใช้น้ำยาล้างจานหรือสารเคมีอื่นๆผสมน้ำล้างผลผลิตหรือไม่					O ใช่ O ไม่ใช่	-5 5
		6.4	ใช้อุปกรณ์ล้างผลผลิตปนกับการล้างทำความสะอาดอย่างอื่นหรือไม่					O ใช่ O ไม่ใช่	-5 5

ข้อที่	หัวข้อหลัก	ข้อย่อย	คำถาม	ระดับความเสี่ยง				ตัวเลือก	คะแนน
				โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง	Major/ Minor		
		6.5	ทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการขนส่งทุกครั้งก่อนและหลังการขนส่งหรือไม่					○ ใช่ ○ ไม่ใช่	5 0
7	การบรรจุและการเก็บรักษา	7.1	ผู้ปฏิบัติงานสวมเสื้อผ้าที่สะอาด สวมเสื้อคลุมทับตลอดการปฏิบัติงานหรือไม่					○ ใช่ ○ ไม่ใช่ ○ ไม่มีข้อมูล	5 0 0
		7.2	ผู้ปฏิบัติงานล้างมือทุกครั้งก่อนและหลังการปฏิบัติงาน					○ ใช่ ○ ไม่ใช่ ○ ไม่มีข้อมูล	5 -5 0
		7.3	ผู้ปฏิบัติงานสวมถุงมือ ดูแลสุขอนามัยของมือและเล็บให้สะอาดอยู่เสมอหรือไม่					○ ใช่ ○ ไม่ใช่ ○ ไม่มีข้อมูล	5 -5 0
		7.4	พื้นที่ปฏิบัติงานมีอุปกรณ์ป้องกันสัตว์และแมลงอยู่ในสภาพสมบูรณ์หรือไม่					○ ใช่ ○ ไม่ใช่ ○ ไม่มีข้อมูล	5 -5 0

ข้อที่	หัวข้อหลัก	ข้อย่อย	คำถาม	ระดับความเสี่ยง				ตัวเลือก	คะแนน
				โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง	Major/ Minor		
		7.5	ภาชนะรองรับขยะมูลฝอยมีฝาปิดและอยู่ในสภาพสมบูรณ์หรือไม่					○ ใช่ ○ ไม่ใช่ ○ ไม่มีข้อมูล	5 -5 0
		7.6	บริเวณล้างทำความสะอาดมีทางระบายน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลที่เหมาะสมหรือไม่ ไม่มีสิ่งสกปรกหรือเศษปฏิกูลตกค้างในทางระบายน้ำทิ้งและอุปกรณ์ล้างทำความสะอาด					○ ใช่ ○ ไม่ใช่ ○ ไม่มีข้อมูล	5 -5 0
		7.7	พื้นที่ปฏิบัติงานทำความสะอาดทุกวันหลังปฏิบัติงานหรือไม่					○ ใช่ ○ ไม่ใช่ ○ ไม่มีข้อมูล	5 -5 0
		7.8	ทำความสะอาดโต๊ะสำหรับการบรรจุ ก่อนและหลังการปฏิบัติงานหรือไม่					○ ใช่ ○ ไม่ใช่ ○ ไม่มีข้อมูล	5 -5 0
		7.9	อุปกรณ์สำหรับตัดแต่งบรรจุผลผลิต ใช้ร่วมกับการปฏิบัติงานอื่นๆที่ไม่					○ ใช่ ○ ไม่ใช่ ○ ไม่มีข้อมูล	5 -5 0

ข้อที่	หัวข้อหลัก	ข้อย่อย	คำถาม	ระดับความเสี่ยง				ตัวเลือก	คะแนน
				โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง	Major/ Minor		
			เกี่ยวข้องกับกระบวนการบรรจุหรือไม่						
		7.10	ตรวจสอบอุณหภูมิห้องแช่เย็นสม่ำเสมอหรือไม่ ทุกๆสัปดาห์ หรือ ทุก 3-6 ชั่วโมงเมื่อมีการใช้งาน	กลาง	สูง	สูง	Major	O ใช่ O ไม่ใช่ O ไม่มีข้อมูล	5 -20 0
8	รถขนส่ง	8.1	ทำความสะอาดรถขนส่งภายในตู้แช่ ก่อนและหลังการขนส่งสินค้าหรือไม่	กลาง	สูง	สูง	Major	O ใช่ O ไม่ใช่ O ไม่มีข้อมูล	5 -20 0
		8.2	ตรวจเช็คสภาพรถ อุณหภูมิ ความชื้น ภายในห้องแช่เย็นก่อนการขนส่งหรือไม่	กลาง	สูง	สูง	Major	O ใช่ O ไม่ใช่ O ไม่มีข้อมูล	5 -20 0
9	กิจกรรมอื่นๆที่ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์	9.1	เคยทำการตรวจไขว้ภายในกลุ่มเกษตรหรือไม่ (ถ่ายรูปผลการตรวจไขว้ภายในกลุ่มเกษตร > 1 รูป ที่ทำเป็นประจำทุกๆ 2-3 เดือน)	ถ่ายรูปผลการตรวจไขว้ภายในกลุ่มเกษตร ที่ทำเป็นประจำทุกๆ 2 เดือน				O เคย O ไม่เคย	5 0

ข้อที่	หัวข้อหลัก	ข้อย่อย	คำถาม	ระดับความเสี่ยง				ตัวเลือก	คะแนน
				โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง	Major/ Minor		
10	สรุปผลการตรวจประเมิน		หมายเหตุ	free text				คำที่ควรใส่	
			ผลการตรวจ	ไม่ผ่าน - free text ระบุหลักฐาน และสถานที่พบที่ทำให้ไม่ผ่านการรับรอง				คำที่ควรใส่	
				ผ่านแต่ต้องแก้ไข - free text รายการแก้ไข ที่ต้องแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด และต้องรายงานให้ผู้ตรวจทราบ				คำที่ควรใส่	
				ผ่าน - free text ข้อเสนอแนะ				คำที่ควรใส่	
			ข้อเสนอแนะ	free text					
			ลายเซ็นเกษตรกร	เพิ่ม ช่องให้พิมพ์ชื่อเกษตรกร					
			คณะผู้ตรวจ	ชื่อ ลายเซ็นผู้ตรวจ					

เกณฑ์การคิดคะแนนตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ ฯ ด้วย podd PGS

เกณฑ์การรับรอง จะอ้างอิงจากคะแนนทั้งหมด 3 ส่วน คือ 1.คะแนนมีค่าเป็นบวก ได้จากการปฏิบัติที่ดีพื้นฐาน และคะแนนมีค่าเป็นลบ จาก 2.ข้อบกพร่องความเสี่ยงต่ำ(Minor) และจาก 3.ข้อบกพร่องความความเสี่ยงสูง (Major) (ดูเอกสารเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับการตรวจรับรองฯ) ซึ่งดูคะแนนได้จากหน้าจอหรือแดชบอร์ด ผลการพิจารณาจะเป็นไปได้ 3 ทาง ตามเงื่อนไขดังนี้

1. พิจารณาผ่านการรับรอง
   1.1. คะแนนผลค่าบวก มากกว่าหรือเท่ากับ 75 คะแนน และ คะแนนสัมบูรณ์ผลค่าลบความเสี่ยงต่ำ (Minor) และความเสี่ยงสูง (Major) เท่ากับ 0
2. พิจารณาผ่านการรับรอง แบบมีเงื่อนไข
   2.1. คะแนนผลค่าบวก มากกว่าหรือเท่ากับ 75, คะแนนสัมบูรณ์ผลค่าลบความเสี่ยงต่ำ (Minor) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20, และ คะแนนสัมบูรณ์ความเสี่ยงสูง(Major) เท่ากับ 0
3. พิจารณาไม่ผ่านการรับรอง
   3.1. คะแนนผลค่าบวก น้อยกว่า 75
   3.2. คะแนนผลค่าบวก มากกว่าหรือเท่ากับ 75, และ คะแนนสัมบูรณ์ผลค่าลบความเสี่ยงต่ำ (Minor) มากกว่า 20
   3.3. คะแนนผลค่าบวก มากกว่าหรือเท่ากับ 75, และ คะแนนสัมบูรณ์ผลค่าลบความเสี่ยงสูง (Major) มากกว่าหรือเท่ากับ 20

ตัวอย่างหนังสือสำคัญรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์พีจีเอส

หนังสือสำคัญรับรองแปลงเกษตรอินทรีย์พีจีเอส (PGS)

ORGANIC อบต.แม่ทา
PGS CERTIFIED
PODD5023-05-0001PGS

เกษตรกร อินทรีย์

รหัสเกษตรกร PODD5023-05-0001PGS

QR code

ที่อยู่ 513/28 ต.แม่ทา อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่
ชื่อแปลง ผักกาดอินทรีย์
รหัสแปลง

ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
ของเครือข่าย อปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

ออกให้ ณ วันที่ 12 มีนาคม 2564 ถึงวันที่ 12 มีนาคม 2566

ประธานเครือข่าย	ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทา อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่

ตรารับรอง

การใช้ตรารับรอง จะใช้ได้เฉพาะกับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองภายใต้เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดีเท่านั้น โดยเกษตรกรต้องไม่โฆษณาชวนเชื่อโดย และ/หรือ ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่า ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรองและขอใช้ตรานี้มีคุณสมบัติพิเศษเหนือว่าผลิตภัณฑ์อื่นๆ และเกินจากที่เป็นจริง

ตัวอย่าง : หลักสูตร 1 วัน : อบรมเกษตรกรใช้เครื่องมือ podd PGS

1. ชื่อโครงการ :

โครงการฝึกอบรมการทำเกษตรอินทรีย์โดยใช้เครื่องมือดิจิทัล podd PGS กลุ่มผลผลิตพืชผัก

2. หลักการและเหตุผล:

ปัจจุบันการทำเกษตรอินทรีย์ หรือการผลิตด้านการเกษตรแบบองค์รวมที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศ ได้รับความแพร่หลายไปในหลายพื้นที่ เกษตรกรในชุมชนเริ่มมีการปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรในรูปแบบเดิมที่ใช้สารเคมี มาเป็นการทำเกษตรอินทรีย์กันมากขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่พัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้ก้าวหน้า จึงเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ให้เข้มแข็ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี ได้มีการนำเครื่องมือดิจิทัลเข้ามาช่วยเกษตรกรและกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่อปท. โดยดำเนินการตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) หรือเรียกว่า podd PGS ซึ่งมีส่วนช่วยเกษตรกรในการบันทึกการผลิต จัดเก็บข้อมูลและประมวลผลอัตโนมัติ จึงได้จัดโครงการฝึกอบรมนี้ขึ้นมา เพื่อสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ให้เข้มแข็ง และถ่ายทอดความรู้และทักษะการใช้งานเครื่องมือ podd PGS ให้แก่เกษตรกร สหกรณ์การเกษตร วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ รวมถึง อปท.พันธมิตร หรือที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน โดยผู้เข้าอบรมประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ 1-2 คน และ เกษตรกร 2-3 คน

3. วัตถุประสงค์:

เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ โดยการใช้เครื่องมือดิจิทัล podd PGS แก่ผู้ใช้งานระบบ ให้สามารถใช้งานได้ถูกต้องและเต็มประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร สหกรณ์การเกษตร วิสาหกิจชุมชน อปท. และอปท.พันธมิตร หรือที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน

4. เป้าหมาย:

เกษตรกร สหกรณ์การเกษตร วิสาหกิจชุมชน และ อปท. รวมถึงอปท.พันธมิตร หรือที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัล podd PGS ช่วยในการทำเกษตรและการผลิต รวมถึงการใช้ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเพื่อวางแผนการตลาด

5. กลุ่มเป้าหมาย:

5.1 เกษตรกร สหกรณ์การเกษตร วิสาหกิจชุมชน และ อปท. จำนวน 50 คน

5.2 อปท.พันธมิตร หรือที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน โดยผู้เข้าอบรมประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ 1-2 คน และ เกษตรกร 2-3 คน

6. วิธีการดำเนินงาน:

6.1 ประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้เครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี กลุ่มผลผลิตพืชผัก

6.2 จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ โดยใช้เครื่องมือดิจิทัล podd PGS

6.3 ระยะเวลาในการอบรม 1 วัน ผู้เข้าอบรม อปท. ละ 50 คน

7. ระยะเวลาดำเนินการ:

16 พฤศจิกายน 2563

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ :

ผู้นำเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ อปท. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ และมีการใช้เครื่องมือดิจิทัล podd PGS อย่างแพร่หลายและมีประสิทธิภาพ

9. การประเมินผลโครงการ :

9.1 การทดสอบการใช้งานเครื่องมือดิจิทัล podd PGS

9.2 ประเมินความพึงพอใจการฝึกอบรมการใช้งานระบบฯ

9.3 ระบบติดตามหลังการฝึกอบรมโดยผ่านระบบแดชบอร์ด และการกระตุ้น/เตือน/ให้คำแนะนำ

10. กำหนดการหลักสูตร 1 วัน : อบรมเกษตรกรใช้เครื่องมือ podd PGS

เวลา	กิจกรรม
08.30 – 09.00 น.	ลงทะเบียน พร้อมรับประทานอาหารว่าง
09.00 – 09.30 น.	แนะนำหลักการแนวคิด โครงสร้างความสำคัญของระบบงานผ่อดีดี และแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว
09.30 – 10.00 น.	การทำเกษตรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS และเครื่องมือดิจิทัล podd PGS
10.00 - 11.00 น.	เรียนรู้การใช้งานเครื่องมือดิจิทัล podd PGS (แอปพลิเคชัน) รวมถึงเทคนิคเพื่อให้ใช้งานได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ
11.00 – 11.30 น.	การใช้งานแผงตรวจติดตามระบบงานผ่อดีดี (Dashboard)
11.30 – 12.00 น.	สรุปบทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลระบบ ตอบข้อซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปิดการฝึกอบรม
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน

ตัวอย่าง : ตารางฝึกอบรมผู้ตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ PGS ของเครือข่ายอปท.อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

กำหนดการหลักสูตร 3 วัน : ตารางฝึกอบรมผู้ตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ PGS ของเครือข่ายอปท. อาหารปลอดภัยดาวผ่อดีดี

เวลา	กิจกรรม
16 ธันวาคม 2563	
08.00-08.30 น.	ลงทะเบียน
08.30-09.00 น.	ทำแบบทดสอบ Pretest
09.00-09.20 น.	กล่าวเปิดงานและแนะนำเครือข่าย อปท. เครือข่ายอาหารปลอดภัย “ดาวผ่อดีดี” *โดย นายกนกศักดิ์ ดวงแก้วเรือน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทา*
09.20-10.00 น.	เครือข่ายอปท. กับ กิจกรรมอาหารปลอดภัยจากไร่นาถึงร้านอาหารสู่เป้าหมาย ชุมชนอยู่ดีมีสุข *โดย รศ.ดร.เลิศรัก ศรีกิจการ ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว*
10.00-12.00 น.	หลักและวิธีการตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตตามระบบสากล *โดย น.สพ.ธนบดี รอดสม ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบและรับรองคุณภาพอาหาร สัตว์อุตสาหกรรม กรมปศุสัตว์*
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.30 น.	หลักการและแนวทางปฏิบัติ PGS : ต้องรู้อะไร และต้องทำสิ่งสำคัญอะไรบ้าง จึงจะขับเคลื่อน PGS ได้สำเร็จ *โดย อาจารย์จินตนา อินทรมงคล มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย*
14.30-15.30 น.	แนะนำและฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือดิจิทัล podd PGS ช่วยบันทึก การผลิตและตรวจรับรองพืชผักอินทรีย์ บนสมาร์ทโฟน *โดย สพ.ญ.สกุลรัตน์ ปัทมแก้ว และทีมงานจากศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว*
15.30-17.30 น.	ใจความสำคัญของมาตรฐานพืชอินทรีย์ และปศุสัตว์อินทรีย์ที่ มกอช.กำหนด *โดย อาจารย์จินตนา อินทรมงคล มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย*
18.00-20.00 น.	รับประทานอาหารเย็น : ขันโตกสืบสานวัฒนธรรมล้านนา

เวลา	กิจกรรม
17 ธันวาคม 2563	
08.30-09.30 น. 09.30-10.30 น. 10.30-11.30 น.	จุดเริ่มต้นการทำเกษตรอินทรีย์ สู่วิถีชีวิตที่ยั่งยืนในปัจจุบัน *โดย น.ส.สาริณี นามจันทร์ ผู้ตรวจฟาร์ม วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิค* เทคนิคและวิธีการขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ในชุมชนแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน *โดย นายสราวุธ วงค์กาวิน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและการตลาดเกษตรอินทรีย์ สหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทา จำกัด* มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และวิธีการตรวจรับรองทุกขั้นตอน ของสหกรณ์เกษตรยั่งยืนแม่ทา จำกัด *โดย น.ส.สมจิตร อินต๊ะปวง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์สหกรณ์กรีนเนท จำกัด*
11.30-12.00 น.	เทคนิควิธีการใช้แอปพลิเคชัน podd เพื่อตรวจรับรอง *โดย สพ.ญ.สกุลรัตน์ ปัทมแก้ว และทีมงานจากศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว*
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00–16.30 น.	ทบทวนใจความสำคัญก่อนการลงตรวจแปลง ผ่านแอปพลิเคชัน podd PGS -กระบวนการตรวจตั้งแต่เริ่มต้นจนสรุปผลการตรวจรับรอง -เทคนิค/วิธีการตั้งคำถาม -ข้อควรสังเกต แบ่งงาน เตรียมความพร้อมของคณะผู้ตรวจก่อนลงตรวจประเมินคุณภาพแปลงเกษตร ลงแปลงเพื่อฝึกปฏิบัติการตรวจประเมินแปลงผลิตเพื่อพัฒนาและรับรองคุณภาพ *ทีมวิทยากรภาคปฏิบัติ ได้แก่* *น.ส.สมจิตร อินต๊ะปวง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์สหกรณ์กรีนเนท จำกัด* *น.ส.จิรัฐิติกาล คำกาศ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ สหกรณ์กรีนเนท จำกัด* *น.ส.สาริณี นามจันทร์ ผู้ตรวจฟาร์ม วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิค* *นายอภิศักดิ์ กำเพ็ญ วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิค* *น.ส.กุสุมา โปธาสุ วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิค*

เวลา	กิจกรรม
18 ธันวาคม 2563	
08.30-12.00 น.	รายงานผลการตรวจประเมินคุณภาพแปลงผลิตโดยผู้เข้าอบรมแต่ละท่าน และการสะท้อนกลับ เพื่อสร้างความเข้าใจ ชี้แนะ และแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญการตรวจประเมินของแม่ทา *ทีมวิทยากร ได้แก่* 1) *น.ส.สมจิตร อินต๊ะปวง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์สหกรณ์กรีนเนท จำกัด* 2) *น.ส.จิรัฐิติกาล คำกาศ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ สหกรณ์กรีนเนท จำกัด* 3) *น.ส.สาริณี นามจันทร์ ผู้ตรวจฟาร์ม วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิค* 4) *นายอภิศักดิ์ กำเพ็ญ วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิค* 5) *น.ส.กุสุมา โปธาสุ วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิค*
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-15.00 น.	วางแผนการดำเนินงานต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนพื้นที่ของตนเองไปสู่การเป็นชุมชนเกษตรอินทรีย์ *ทีมวิทยากร ได้แก่* 1) *น.ส.สมจิตร อินต๊ะปวง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์สหกรณ์กรีนเนท จำกัด* 2) *น.ส.จิรัฐิติกาล คำกาศ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ สหกรณ์กรีนเนท จำกัด* 3) *น.ส.สาริณี นามจันทร์ ผู้ตรวจฟาร์ม วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิค* 4) *นายอภิศักดิ์ กำเพ็ญ วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิค* 5) *น.ส.กุสุมา โปธาสุ วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิค*
15.00-15.30 น.	สอบเพื่อรับประกาศนียบัตรของเครือข่าย อปท.อาหารปลอดภัย ดาวผ่อดีดี
15.30-16.30 น.	สรุปผลการอบรมและกล่าวปิดงาน โดย นายกกนกศักดิ์ ดวงแก้วเรือน

คู่มือการใช้งานแอปพลิเคชัน podd PGS

เพื่อการบันทึกการผลิตและรับรองเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

สำหรับ อาสาสมัครทั่วไป

ลงทะเบียนแอปพลิเคชั่นผ่อดีดี

ดาวน์โหลดแอปพลิเคชันผ่อดีดีเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นอาสาสมัคร

01 ดาวน์โหลด แอปพลิเคชั่น "ผ่อดีดี" (PODD / Google Play)

02 ลงทะเบียนใช้งานแอปพลิเคชั่น

03 กรอกข้อมูลส่วนตัว
- หมายเลขบัตรประชาชน

04 บันทึกบัญชีผู้ใช้ (podd.xxxxx) รหัสผ่าน (xxxxx)

05 กดเริ่มต้นใช้งาน

ลงทะเบียนก่อนเริ่มใช้แอปพลิเคชั่น podd PGS

ดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน podd PGS เพื่อกรอกข้อมูลเกษตรกร และตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์

01

เข้า Play Store
ค้นหาคำว่า podd farmer
แล้วกดปุ่ม "ติดตั้ง"

02

"ติดตั้งสำเร็จ"
เมื่อเปิดแอปพลิเคชันผ่อดีดี จะเข้าสู่หน้าแรก สำหรับ "เข้าสู่ระบบ"

- พิมพ์ชื่อบัญชีผู้ใช้
- พิมพ์รหัสผ่าน
- กดปุ่ม "ยืนยัน"
  ชื่อบัญชีผู้ใช้และรหัสผ่าน จะได้จากการสมัครใช้งานแอปพลิเคชันผ่อดีดีข้างต้น

03

การลงทะเบียนใช้งาน

กรอกรหัสกลุ่ม
** รหัสกลุ่มขอได้จาก อปท.

04

แอปพลิเคชันพร้อมใช้งาน

ขั้นตอนการใช้งาน

การบันทึกข้อมูลของเกษตรกร >>> กรอกข้อมูลโดยเกษตรกรเอง หรือตัวแทนของกลุ่ม

ข้อมูลส่วนตัว

ข้อมูลที่ต้องกรอก ประกอบด้วย
- รูปเกษตรกร
- คำนำหน้าชื่อ
- ชื่อ
- นามสกุล
- เลขที่บัตรประชาชน
- เบอร์โทรศัพท์
- วัน/ เดือน/ ปีเกิด
- เพศ
- สถานะสมรส
- มีบุตร
- บ้านเลขที่
- หมู่ที่
- บ้าน
- ตำบล
- อำเภอ
- จังหวัด
- รหัสไปรษณีย์
- แผนที่บ้าน

ข้อมูลแปลงปลูก

ข้อมูลที่ต้องกรอก ประกอบด้วย
- แปลงที่
- ชื่อแปลง
- ผู้ถือครองกรรมสิทธิ์
- การจัดการ
- ลักษณะพื้นที่
- พืชที่ปลูก
- ชนิดแปลง
- ชนิดของสารเคมีที่ใช้ครั้งสุดท้าย
- แผนที่แปลงปลูก (วาดภาพคร่าวๆ)
- ชนิดโฉนด
- แหล่งน้ำที่ใช้ทำเกษตรแปลงนี้
- ประเภทของกรรมสิทธิ์
- กายภาพของแปลง

ปัจจัยการผลิต

ข้อมูลที่ต้องกรอก ประกอบด้วย
- วันที่ใช้
- ปัจจัยที่ใช้
- แหล่งที่มา
- ปริมาณ
- รายจ่าย

พืชที่ปลูก

ข้อมูลที่ต้องกรอก ประกอบด้วย
- ประเภทพืชที่ปลูก
- ชนิดพืช
- วันที่ปลูก
- วันที่คาดว่าเก็บเกี่ยว
- ปริมาณที่คาดว่าจะได้รับ
- ปริมาณที่ผลิตจริง
- ปริมาณที่ขายให้กลุ่ม

บันทึกการตรวจประเมิน >>> ตรวจโดยเจ้าหน้าที่สหกรณ์, อปท. หรือหน่วยงานอื่น

ตรวจติดตาม (ตรวจกันเองภายในกลุ่ม) ทุกๆ 2 เดือนหรือตามที่กำหนด

หัวข้อที่สอบถาม ประกอบด้วย
- ข้อมูลทั่วไป
- เอกสารฟาร์มที่เกษตรกรบันทึก
- เงื่อนไขการรับรองและสภาพนิเวศฟาร์ม
- การปรับปรุงดินและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- การจัดการศัตรูพืช
- ปัจจัยการผลิตอื่นๆและความเสี่ยงในการปนเปื้อน
- แผนการเก็บเกี่ยวและการจัดการผลผลิต
- สรุปการตรวจ

ตรวจรับรอง (ผู้ตรวจเป็นตัวแทนจากกลุ่มอื่น/ ในกลุ่ม)ทุกๆ 1 ปี หรือตามที่กำหนด

หัวข้อที่สอบถาม ประกอบด้วย
- เมล็ดพันธุ์และท่อนพันธุ์/ การอนุรักษ์ดินและน้ำ
- การจัดการธาตุอาหารในดินและการส่งเสริมความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- การจัดการศัตรูพืชและโรคพืช
- วิธีปฏิบัติในฟาร์มและแนวกันชน เพื่อป้องกันการปนเปื้อนในกระบวนการผลิต
- การจัดการผลผลิต
- การขนส่งจากเกษตรกรสู่สหกรณ์
- การบรรจุและการเก็บรักษา
- รถขนส่ง
- กิจกรรมอื่นๆที่ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์

ศูนย์เฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (PODD Centre - ศูนย์ผ่อดีดีกลาง)
053-948075
poddcentre.cmu@gmail.com
@PODD
www.cmonehealth.org
PODD CM One Health

บรรณานุกรม

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ม.ป.ป.). *การผลิตพืชอินทรีย์*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2563, สืบค้นจาก https://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2019/01/1-การผลิตพืชอินทรีย์.pdf

กรีนเนท. (ม.ป.ป.). *หลักการเกษตรอินทรีย์*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2563, สืบค้นจาก https://www.greennet.or.th/หลักการเกษตรอินทรีย์

กรีนเนท. (ม.ป.ป.). *เครื่องมือและกลไกในการยอมรับความทัดเทียมกันของมาตรฐาน.* สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2564, สืบค้นจาก https://www.greennet.or.th/หลักการเกษตรอินทรีย์

กรีนเนท. (ม.ป.ป.). *เครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศด้านมาตรฐานและการตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์*,

สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2564, สืบค้นจาก https://www.greennet.or.th/หลักการเกษตรอินทรีย์

กรีนเนท Green Net. แนวทางเกษตรอินทรีย์. 2562. แหล่งที่มา: https://www.greennet.or.th/แนวทางแนวทางเกษตรอิ/. ค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์,2564.

กรมปศุสัตว์. (2558). คู่มือการตรวจประเมินและการออกใบรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์สำหรับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์. กรมปศุสัตว์. กรุงเทพฯ.

กลุ่มเกษตรอินทรีย์แม่ทาออแกร์นิค. (2561).คู่มือระบบตรวจฟาร์มเกษตรอินทรีย์. โครงการเกษตรอินทรีย์เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนแม่ทา สหกรณ์กรีนเนทจำกัด.เชียงใหม่.

กลุ่มพัฒนาเกษตรกรและเครือข่ายผู้นำ (กพก.) สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี (สพท.). คู่มือปฏิบัติงานโครงการเกษตรอินทรีย์. www.alro.go.th. 2561. แหล่งที่มา: www.alro.go.th › tech_trans › ewt_dl_link. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม,2564.

เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนแม่ทา. (2560). ระเบียบข้อบังคับเครือข่ายเกษตรมกรรมยั่งยืนแม่ทา. เชียงใหม่

โครงการเกษตรอินทรีย์แม่ทา สหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทา จำกัด. (2547). เกษตรอินทรีย์ ฉบับการ์ตูน. เชียงใหม่

ดร.มนัสนันท์ พงษ์ไชยวณิช. แฟร์เทรด (Fair Trade) การค้าที่เป็นธรรม. http://sryfairtrade.com. 2561. แหล่งที่มา: http://sryfairtrade.com/index.php?option=com_content&view=article&id=63&Itemid=86. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม,2564.

ดุสิต อธินุวัฒน์, จินตนา อินทรมงคล และสมชัย วิสาร์ทพงศ์, ปริญญา พรสิริชัยวัฒนา, ลักษมี เมตปราณี. (2559). มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมคืออะไร?, 5 (2), 120-134.

มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย. (2560). คู่มือ การรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (พี จี เอส). กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.กรุงเทพฯ. หน้า 25-28.

มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย. (2560). คู่มือ การรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (พี จี เอส). กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.

สมาคมมาตรฐานเกษตอินทรีย์ภาคเหนือ.(2550). คู่มือคุณภาพ Quality Manual (QM). คณะกรรมการบริหาร. เชียงใหม่.

สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(มกท.). (2560). มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกท. ACT Organic Standards 2016 ฉบับปรับปรุง: กุมภาพันธ์ 2560. นนทบุรี. สืบค้น 20 มกราคม 2564, สืบค้นจาก http://actorganic-cert.or.th

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). *ผักเกษตรอินทรีย์ แตกต่างจากผักอื่นอย่างไร?*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2563, สืบค้นจาก https://www.thaihealth.or.th/Content/39544-ผักเกษตรอินทรีย์%20แตกต่างจากผักอื่นอย่างไร%20.html

สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(มกท.). (2560). *มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกท. ACT Organic Standards 2016 ฉบับปรับปรุง: กุมภาพันธ์ 2560*. นนทบุรี. สืบค้นจาก http://actorganic-cert.or.th/wp-content/uploads/2017/10/act_standards_2016_v4_revision24-02-17.pdf

สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์(มกท.). (ม.ป.ป.). *108 คำถามยอดฮิต*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2563,

สืบค้นจาก https://actorganic-cert.or.th/th/108-คำถามยอดฮิต

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2557). *เกษตรอินทรีย์ เล่ม 1: การผลิต แปรรูป แสดงฉลาก และจำหน่าย ผลิตผลและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์*. กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก

https://www.acfs.go.th/standard/download/GUIDANCE_ORGANIC-PART-1_PRODUCTS-FROM-ORGANIC.pdf

Organic Farm. (2559). *ผักอนามัย ผักปลอดสารพิษ และผักอินทรีย์ ต่างกันอย่างไร*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2563, สืบค้นจาก https://www.organicfarmthailand.com/what-are-the-different-vegetables/

แผนภูมิระบบและกลไกการรับรองเกษตรอินทรีย์พีจีเอส(PGS) ของเครือข่ายอปท.ฯดาวผ่อดีดี (ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564)

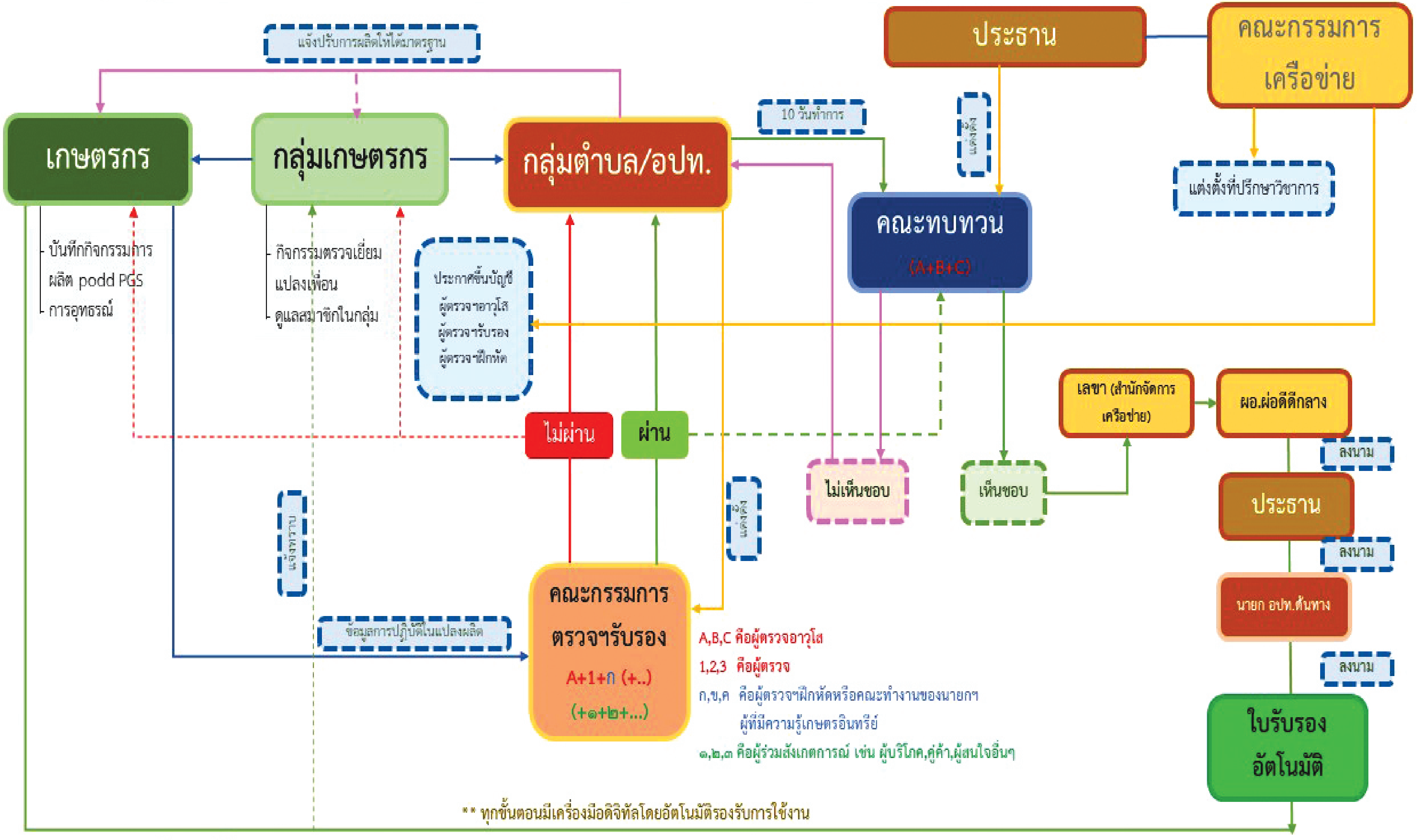

** ทุกขั้นตอนมีเครื่องมือดิจิทัลโดยอัตโนมัติรองรับการใช้งาน